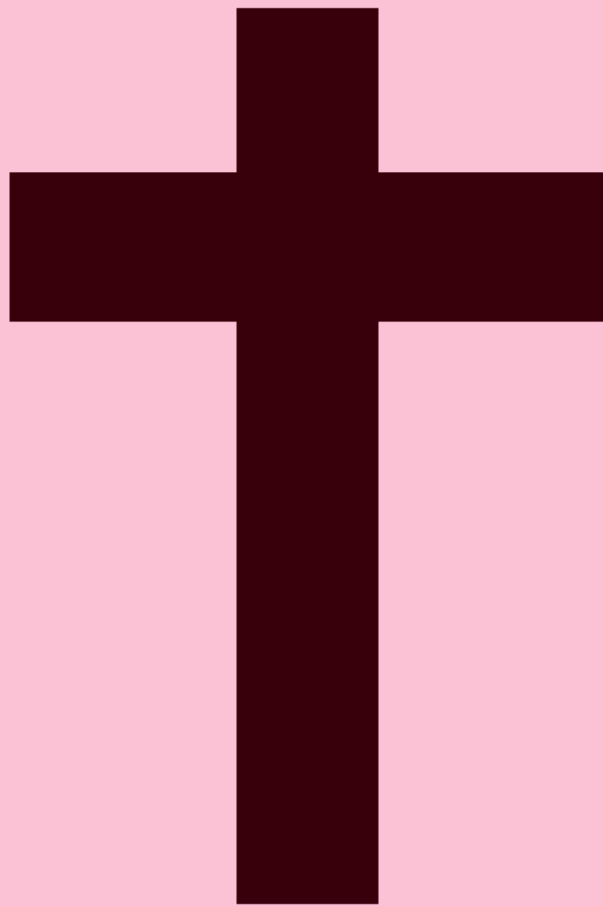

Alla la Kitabu Seniman

Portions of the Holy Bible in the Sankaran Maninka language
of Guinea

Alla la Kitabu Seniman

Portions of the Holy Bible in the Sankaran Maninka language of Guinea
Des portions de la Sainte Bible dans la langue Sankaran Maninka de Guinée

copyright © 2015 Pioneer Bible Translators

Language: Sankaran Maninka

Translation by: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Mar 2019 from source files dated 1 Mar 2019
bb49d365-c43a-57d0-a386-570745648030

Contents

A Damira	1
Poli la bataki lawa Kalatikailu ma	55
Yakuba	62

A Damira A Damira

Kitabu Nin ye a Nan Fə Kuma Damira

Kitabu jɛn ye Tariku le ri mɛn farini Nabi Musa la, ni a di fə a ma A Damira. Suran biloolu le ye a kɔndɔ. Suran biloolu wo di se a la talanan sidijama naanin.

Ka damira suran fɔlɔna, ka ta se sura tan ni kelen ma wo ye dunuɲa dan ɲa le ri. Alla ka dunuɲa dan. Adama ni Hawa wo kera a la danni fen na ban de ri. A ka alu dan ka alu jamari waati taminnin kɔrɔ alu ka Alla la tɔn tijan. Ka damira wo waati ma, adamadenilu ka tɔrɔya damira. Kebi wo waati adamaden na ko bɛɛ kera a juuman de. Adamadenilu la kojuu danna taminda, alu ka hake sɔrɔn Alla la. Alla ka a latɛɛ ko a ri dunuɲa tijan sancɪ ba la. Miriya wo bɔni Alla seniman de rɔ. Juulumun bɔyani Alla ye ka a dan natamin. Kɔni Alla la kininkinin kosɔn a ma sɔn adamaden bɛɛ halaki la. Wo rɔ, a ka Nabi Nuhan a ni sobo suu bɛɛ ladon kulunba kɔndɔ ka alu kisi halaki ma.

Ka bɔ suran tan ni fila ma ka se suran muwan ni loolu ma, tariku le ri mɛn farani Nabi Iburahima la. Alla ka Nabi Iburahima suwandi ka a kɛ mɔɔ ri mɛn di se adamaden bɛɛ madonnala. A ka baraka don a la ko rɔ, a ri kɛ jama siyaman benba ri. A ka lahidi ta a ye. A ka Kanaan jamana lahidi Isirayeli ni a bɔnsɔn le ye. Kɔni lahidi wo ti se mafala fo Iburahima wa dence sɔrɔn waati mɛn na. Iburahima muso Saran wa yen ko a ti se den sɔrɔnna tuma mɛn na, a ka a la jɔnmuso Hajara di a la cɛ ma. Wo ka Isumayila sɔrɔn Iburahima ye. Kɔni Alla ma sɔn Isumayila ye kɛ a cɛtala ri. A ka Isiyaka di Iburahima ni Saran ma ala mɔɔbaya waati le rɔ. A ka lahidi kelen wo ta Isiyaka ye, a ka mɛn ta Iburahima ye.

Ka bɔ suran muwan ni wɔrɔn ka se suran bisawa ni wɔrɔn, wo tariku le ri farani Nabi Isiyaka ni Nabi Yakuba la. Rebeka ka filani sɔrɔn Isiyaka ye. Alla sɔnda Yakuba, mɛn sɔrɔnda to la, wo ri a kɔrɔcɛ Esawu cɛta a bolo. Esawu ka wo lɔn mɛn kɛ, a loo tɛrɛ ye a la ka a doocɛ Yakuba faa. Wo fanan ka a bori a kɔrɔ ka wa a barince wara, a na kɔrɔcɛ kɔnɔn. A tora ye, a ka Leya ni Rasayeli furu. Alu ka dence mɔɔ tan ni fila sɔrɔn a ye. Dence mɔɔ tan ni fila woilu kera kabila tan ni fila le benba ri mɛn bɔni Isirayelika rɔ.

Ka bɔ suran bisawa a ni wɔrɔɔfila ma ka se suran biloolu ma, wo ye Nabi Yusufu la tariku le ri. Yakuba dence Yusufu tɛrɛ ma di a kɔrɔcɛilu ye. Ka bɛn Alla la kibaro mɛn la Yusufu ɲa ma a tɛrɛ ye kekɔrɔ alu la mansa ri. Wo bolo ma alu ka a majiira janya rɔ Misirrankailu ma. Kɔni Alla sɔnda Yusufu la ko ma ko a ye kɛ Misiran ɲemɔɔba ri. Alla ka a yiraka a ye ko a ri dunuɲa bɛɛ kisi kɔnkɔba ma, kɔnkɔ mɛn dontɔ. San wɔrɔnwula tamin kɔrɔ, kɔnkɔba a ri dunuɲa bɛɛ mira. Kɔnkɔ ti don na Misiran kelenpe le rɔ, ka a bɛn Yusufu la ko ma. Ni Yakuba ka a denceilu lawa Misiran balo ɲinin diya, woilu ri Yusufu yen jamana wo kɔndɔ. Yusufu ka a la mɔɔilu lana Misiran ka alu kisi kɔnkɔba ma.

An di hankili sɔrɔn kitabu ɲin ma. Alla ya a jɛrɛ yirakala tariku ɲin de rɔ. Alla la fanka ka bon fen bɛɛ ri. A ye a fɛ adamadenilu ye latelenbaya kɛ. Juulumun bɔyani Alla ye ka a dan natamin. Alla ye juulumun tiilu kiti la alu la juulumun de la. Kɔni a ti sɔn ka adamadenilu halaki. Adamaden duman a ye. A ye a fɛ ka alu demem ka alu tubi ka alu kisi, ka a bɛn a la kaninteya ma. Sila ɲin yirakani Alla la kitabu fɔlɔ le rɔ.

Alla ye an demen an ye wo bɛɛ lɔn. An di se kɛla a duɲɔɔn bɛrɛ ri ɲa mɛn ma. Allama wo kera. Amina.

Alla ka dunuɲa dan ɲa mɛn ma

¹ Fɔlɔfɔlɔ, Alla ka sankolo dan ka duukolo dan, ² kɔni duu rajani tɛrɛ tɛ waati wo rɔ. Fen fen tɛrɛ sa a kan. Ji dunba le tɛrɛ a yɔrɔ bɛɛ rɔ, a ni dibi. Alla la Ni tɛrɛ ye taa ni seyi kɛla ji kunna san ma. ³ Alla ka a fɔ ko: «Kɛnɛ ye bɔ!» Kɛnɛ bɔra. ⁴ Alla ka a yen ko kɛnɛ ka ɲi. A ka kɛnɛ ni dibi fara i ɲɔɔn na. ⁵ A ka kɛnɛ kili ko tele, ka dibi kili ko su. Nba, su kora ka kɛnɛ bɔ. Wo kera lon fɔlɔ ri.

⁶ Alla kumara ikɔ ko: «Dan ye ke jilu tema, ka alu fara i jɔɔn na.» ⁷ Wo kera. Ji men tere san ma, a ni men tere duu ma, a ka woilu fara i jɔɔn na, ka kenegbe ladan alu tema. Alla ka a fɔ ja men ma, a kera ten. ⁸ A ka kenegbe kili ko san. Nba, su kora ka kene bɔ. Wo kera lon filana ri.

⁹ Alla kumara ikɔ ko: «Ji men ye san kɔrɔ, wo bee ye ladeɛn yɔrɔ kelen dɔ, kosa gbelemala ri bɔ gbe ma.» A ka a fɔ ja men ma, a kera ten. ¹⁰ A ka gbelemala wo kili ko duu, ka ji ladenni kili ko kɔɔji. Alla ka a yen ko wo ka ji.

¹¹ Nba, a ka a fɔ ko: «Binilu ni sumanilu ye feren duu kan ka alu kiseilu labɔ ka ke si ri. Jiri denta suu bee fanan ye bɔ, men ye kise ni kolo kela alu den dɔ.» Alla ka a fɔ ja men ma, a kera ten. ¹² Duu ka bin suu bee labɔ, men ye kise kela. Jiri denta suu bee fanan bɔra, men ye kise ni kolo kela alu den dɔ. Alla ka a yen ko wo ka ji. ¹³ Nba, su kora ka kene bɔ. Wo kera lon sawana ri.

¹⁴ Alla kumara ikɔ ko: «Kenebɔlan ye bɔ san dɔ, ka tele ni su fara i jɔɔn na. Woilu ye sali lonilu yiraka, a ni lon damira ni san damira. ¹⁵ Woilu ye ke san dɔ, ka kene labɔ duu kan.» Alla ka a fɔ ja men ma, a kera ten. ¹⁶ Alla ka kenebɔlan belebele fila raben, tele ni karo. Woilu rɔ bonba ba, tele kɔnin, Alla ka wo lasii lon kun na. Men dooman, karo kɔnin, a ka wo lasii su kun na. A ka loloilu fanan dan. ¹⁷ A ka kenebɔlan woilu ke san dɔ, kosa alu ri kene labɔ duu kan. ¹⁸ A ka alu lasii tele ni su kun na, ka kene ni dibi fara i jɔɔn na. Alla ka a yen ko wo ka ji. ¹⁹ Nba, su kora ka kene bɔ. Wo kera lon naaninna ri.

²⁰ Alla kumara ikɔ ko: «Nimafen ye ke ji rɔ ka siyaya kosebe. Kɔnɔilu ye alu gban san ni duu te.» ²¹ A ka ji rɔ nimafen belebelebailu dan, a ni ji rɔ nimafen tɔ bee. Fen woilu bee kera ji rɔ ka siyaya, a bee ni a suu. A ka kɔnɔ suu bee fanan dan. Alla ka a yen ko wo ka ji. ²² A kumara ka baraka don alu rɔ. A ka a fɔ ko: «Ai ye jiri ka siyaya kɔɔji fan bee rɔ.» A ka a fɔ kɔnɔilu ye ko: «Ai ye jiri ka siyaya duukolo kan.» ²³ Nba, su kora ka kene bɔ. Wo kera lon looluna ri.

²⁴ Alla kumara ikɔ ko: «Nimafen suu bee ye ke duu kan, so kɔndɔ kolofenilu wo, waa rɔ soboilu wo, ni nimafen misen men ye taamala duu ma, a bee ni a suu!» A ka a fɔ ja men ma, a kera ten. ²⁵ Waa rɔ sobo ni so kɔndɔ kolofen ni nimafen misen men ye taamala duu ma, a ka woilu suu bee dan. Alla ka a yen ko wo ka ji.

²⁶ Wo kɔ, Alla ka a fɔ ko: «An di adamaden dan ka a ke an munuɔa ri, ka a suu sudunya an jɔɔn na. Alu ri alu sii duu bee kun na, ka alu sii jee kun na, a ni kɔnɔilu ni kolofenilu ni nimafen misen men ye taamala duu ma.» ²⁷ Nba, Alla ka adamaden dan ka a ke a jere munuɔa le ri. Wo rɔ, a ka ce dan, ka muso fanan dan. A ka adamaden dan ten de. ²⁸ Alla kumara ka baraka don alu rɔ. A ka a fɔ ko: «Ai ye jiri ka jensen duu fan bee rɔ, ka ai la fanka sii duu kan. Ai ye ai sii jee ni kɔnɔilu ni nimafen tɔilu bee kun na.»

²⁹ A ka a fɔ alu ye ko: «Duu suman suu suu, n da wo bee di ai ma. Ka a la wo kan, jiri denta fen fen ye duu kan, n da wo fanan bee di ai ma, men ye kise ni kolo kela alu denilu rɔ. Wo bee ri ke ai balo ri. ³⁰ So kɔndɔ kolofenilu ni waa rɔ soboilu ni kɔnɔilu ni nimafen misen men ye taamala duu ma, nimafen bee kɔnin, n da bin ni fira bee di woilu ma ka ke alu balo ri.» Nba, a ka a fɔ ja men ma, a kera ten. ³¹ Alla ka dalifen men dan, a ka a yen ko wo ka ji bake. Nba, su kora ka kene bɔ. Wo kera lon wɔrɔna ri.

2

¹ Nba, sankolo ni duukolo ni ie kɔndɔfen bee danda ja men ma, wo le wo ri. ² Tele wɔrɔnwulana sera ka a teren Alla ra ban baarala. A ka a la baara bee ban tele wɔrɔ wo le kɔrɔ. Tele wɔrɔnwulana lon, a ka jɔɔnɔn wo lon. ³ Alla ka tele wɔrɔnwulana bonya ka a bɔ lon tɔilu ma, ka a masɔrɔn a ma baara si ke wo lon.

Alla ka ce dan ja men ma

⁴ Nba, Alla ka sankolo ni duukolo dan ja men ma, wo le ye jin di. Allabatala Alla ka sankolo ni duukolo dan tuma men na, ⁵ bin ni jiri tun te duukolo kan fɔlɔ, baa Allabatala Alla tun ma sancɔ lana duu kan fɔlɔ. Mɔɔ si tun te ye fɔlɔ ka duu senɛ fanan. ⁶ Ji le tere bɔla duu kɔrɔ ka duu yɔrɔ bee sɔ.

⁷ Allabatala Alla ka duu buuri ta ka adamaden dabɛn wo la. A ka jɛnɛmaya fɔɔ fɛ adamaden nunwo rɔ. Wo rɔ, adamaden wo kɛra nima ri.

Edeni jamana nakɔ numa

⁸ Nba, Allabatala Alla ka nakɔ labɔ Eɛni jamana rɔ, mɛn ye telebɔ fan fɛ. A tun ka adamaden mɛn dan, a ka wo bila nakɔ wo kɔndɔ. ⁹ Allabatala Alla ka jiri suu bɛɛ laferɛn yɔrɔ wo rɔ, jiri mɛnilu ka jɛ kɔsɛbɛ. Alu den duman. A ka jiri suu fila gbɛrɛ laferɛn nakɔ tɛma. Kɛlɛn tɛrɛ jɛnɛmaya jiri ri. A tɔ kɛlɛn tɛrɛ mɔɔ lalɔnnijala kɔɔnuma ni kɔjuu faranfaasi la.

¹⁰ Ba do tɛrɛ bɔni Eɛni jamana rɔ ka latamin nakɔ wo rɔ, mɛn ye a yɔrɔ bɛɛ sɔla ji la. A bɔ mɛn kɛni nakɔ wo rɔ, a farara ka kɛ ba bolo naanin di. ¹¹ Ba fɔlɔ tɔɔ ko Pison. Wo ye woyenna ka Habila jamana laminin. Sanin ye bɔla jamana wo rɔ. ¹² Sanin wo ye sanin jɛrɛwolo le ri. Jiri kasila latikɔlɔnnaman fanan ye ye. Kaba do fanan ye bɔla ye, mɛn tɔɔ ko onikisi. ¹³ Ba filana tɔɔ ko Kiyɔn. Wo le ye woyenna ka Kusi bɔnsɔn na jamana bɛɛ laminin. ¹⁴ Ba sawana tɔɔ ko Tikire. Wo le ye woyenna ka wa Asiri so telebɔ fan fɛ. Ba naaninna tɔɔ ko Efirati.

¹⁵ Nba, Allabatala Alla ka adamaden bila Eɛni nakɔ numa rɔ, ko a ye a sɛnɛ ka a janto a rɔ. ¹⁶ Allabatala Alla ka a fɔ a ye ko, «Jiriden damunta fen fen ye yan, i ye wo bɛɛ damun. ¹⁷ Kɔni, jiri mɛn ye mɔɔ lalɔnnijala kɔɔnuma ni kɔjuu faranfaasi la, i kana wo den damun de! Ni i ka a damun lon mɛn na, i ri faa.»

Allabatala Alla ka muso dan na mɛn ma

¹⁸ Wo kɔ, Allabatala Alla ka a fɔ ko, «Ka cɛ to a kɛlɛn na, wo ma jɛ. N di a dɛmɛnba rabɛn, mɛn di bɛn a ma.»

¹⁹ Wo rɔ, Allabatala Alla ka sobo suu bɛɛ ni kɔnɔ suu bɛɛ dan duu buuri la, ka alu bɛɛ lana cɛ ma, kɔsa a ri alu kɛlɛn kelɛnna bɛɛ tɔɔ la. A ka tɔɔ mɛnilu fɔ, woilu kɛra alu tɔɔilu ri. ²⁰ Cɛ ka tɔɔ la so kɔndɔ kolɔfen ni kɔnɔilu, ni waa rɔ soboilu bɛɛ la. Kɔni a dɛmɛnba ma sɔrɔn woilu rɔ, mɛn bɛnni a ma kɔnin.

²¹ Wo rɔ Allabatala Alla ka sunoo ba don cɛ ja rɔ. A sunoora. Ka a to sunoo rɔ, Allabatala Alla ka barasa kolo kɛlɛn ta cɛ fari rɔ, ka sobo bila wo nɔ rɔ ka a da tuun wo la. ²² Allabatala Alla ka barasa kolo wo ta ka muso rabɛn, ka na muso di cɛ ma. ²³ Cɛ kan ko: «A koloilu bɔni n koloilu le rɔ. A fari bɔni n fari le rɔ. N di a tɔɔ la ko muso, ka a masɔrɔn a bɔni cɛ le rɔ.»

²⁴ Wo le kɔsɔn, cɛ ri mataa a fa ni a na la, ka to a muso fɛ. A fila ri kɛ mɔɔ kɛlɛn di.

²⁵ Nba, wo tuma cɛ ni a muso fila bɛɛ fari makolon de tɛrɛ, kɔni fari makolontɔya maleya tun tɛ alu la.

3

Cɛ ni muso ka Alla la tɔn tɛjan

¹ Nba, Allabatala Alla ka waa rɔ sobo mɛnilu dan, duuma sa le kiwoyani tɛrɛ wo tɔ bɛɛ ri. Lon do rɔ, sa ka a fɔ muso ye ko: «Tuɔa le, Alla ka a fɔ ko, «Ai kana nakɔ numa jiriden si damun?»» ² Muso ka a jabi: «A sɔnni an ye nakɔ numa jiriden damun. ³ Kɔni jiri mɛn ye nakɔ numa tɛma, Alla ka a fɔ an ye ko, «Ai kana wo le den damun. Ai kana ai maa a la. Ni ai ka ai maa a la, ai ri faa.»» ⁴ Sa ka a fɔ muso ye ko: «Tuɔa tɛ wo rɔ. Ai tɛ faa fɛwu! ⁵ Alla ka lɔn ko ai wa jiriden wo damun lon mɛn na, ai ri kɛ hankilimailu ri. Ai ri kɛ iko Alla, ka kɔɔnuma ni kɔjuu faranfaasi lɔn.»

⁶ Muso ka a yen ko jiriden wo ka jɛ, a duman kɔsɛbɛ. A ka a yen fanan ko jiriden wo ri mɔɔ kɛ hankilima ri. Wo rɔ, muso ka do kadi ka a damun, ka do di a cɛ ma, mɛn lɔni a tɔrɔfɛ. Wo ka a ta ka a damun. ⁷ Alu banni a damunna, alu ka hankili sɔrɔn ka alu jɛrɛ yen ja gbɛrɛ ma. Alu ka a yen ko alu fari makolon de. Alu ka toro firailu kara ijɔɔn na ka alu kɛ feriyabɔ ri ka alu jɛrɛ sutura.

⁸ Nba, wura fɛ, Allabatala Alla tɛrɛ ye a mataamala nakɔ numa rɔ, fɔɔ ri tɛɛ dooni dooni waati mɛn na. Cɛ ni a muso ka a natɔla kan mɛn ka i bori a kɔrɔ ka wa alu doon Alla ma jirilu tɛma. ⁹ Allabatala Alla ka a kan nabɔ cɛ ma ko: «I ye mi?» ¹⁰ Cɛ ka a jabi: «N ka i natɔla kan mɛn nakɔ numa rɔ tuma mɛn na, n silanda, baa n fari makolon de. Wo le kɔsɔn, n ka n doon.» ¹¹ Allabatala Alla kan ko: «Yon de ka a fɔ i ye ko i fari makolon de?»

N ka tɔn sii jiri men na, i ra wo le den damun wa?»¹² Cɛ kan ko: «I ka muso men di n ma, wo le ka jiriden wo di n ma. N ka a damun.»¹³ Allabatala Alla ka a fɔ muso yɛ ko: «I ka nfen kɛ jin di?» Muso kan ko: «Sa le ka n manɛn ka n loo a damunna.»

Allabatala Alla ka bɔnɔ la mɔɔilu kan

¹⁴ Allabatala Alla ka a fɔ sa yɛ ko: «I ra wo kɛ. Wo le kosɔn, n di tɔrɔya la i kan ka tamin kolofen ni waa rɔ sobo bɛɛ kan. Sisen i ri i sɔmɔn i kɔnɔ kan, ka buuri damun i la dunɔɔrɔtɛɛ bɛɛ rɔ. ¹⁵ N di juuya bila i ni muso tɛ, ka a bila i bɔnsɔn ni a bɔnsɔn tɛ. A ri i kun gbasi. I fanan di a sen tintiri gbasi.»

¹⁶ Allabatala Alla ka a fɔ muso yɛ ko: «N di do la i la tin tɔrɔya kan. I ri i la kɔnɔmaya bɛɛ kɛ dun ba rɔ. A loo ri kɛ i la, ka sii i cɛ kun na, kɔni i ri to a fanka kɔrɔ.»

¹⁷ Allabatala Alla ka a fɔ Adama yɛ ko: «I ra i muso kan lamɛn ka jiriden damun, n ka tɔn sii men na ko i kana a damun. Wo rɔ, n di duu tijan ile kosɔn. Duu tɛ sɔn ka i balo di i ma fo i wa baara siyaman kɛ. A ri kɛ wo ja i la dunɔɔrɔtɛɛ bɛɛ rɔ. ¹⁸ Tiriwonin ni bin juu ri fɛrɛn duukolo kan kɔni i balo ri kɛ senɛsumanilu ri. ¹⁹ I tɛ balo sɔrɔn ni i ma wasi. A ri kɛ wo ja haan i wa i kɔseyi duu rɔ, i dannu duu men dɔ kɔnin. I kɔseyitɔ buuri wo le rɔ, baa i bɔni buuri le rɔ.»

²⁰ Nba, Adama ka a muso tɔɔ la ko Hawa, baa ale le kɛra mɔɔ bɛɛ na ri. ²¹ Allabatala Alla ka gbolo doilu ladan ka woilu kɛ durukibailu ri ka alu bila Adama ni a muso kan na. ²² Allabatala Alla kan ko: «Awa, cɛ ra kɛ iko an do le, ka kojuma ni kojuu lɔn. A kana a bolo rasɔmɔn ma jɛnɛmaya jiri ma ka a den kadi ka a damun. Ni a ka a damun a ri to jɛnɛma rɔ habadan.» ²³ Wo rɔ, Allabatala Alla ka alu labɔ Edeni nakɔ juma rɔ, ko alu ye wa duu sɛnɛ, Alla ka alu dan duu men dɔ. ²⁴ Nba, Allabatala Alla ka Adama ni Hawa gbɛn ja wo le ma. A ka mɛlɛkailu lalɔ nakɔ juma donda la telebɔ fan fɛ. A ka fanmuru fanan bila ye, ta ye mɛnɛnna mɛn na. Fanmuru tama wo ye mininmininna tuma bɛɛ. A ka woilu bila le ye, kosa mɔɔ si kana tamin ka wa jɛnɛmaya jiri ma.

4

Kabila ni Abila

¹ Nba, nbenba Adama ni a muso nma Hawa dɛnda. Nma Hawa ka kɔnɔ ta ka Kabila sɔrɔn. A kan ko: «Allabatala da n dɛmɛn ka dɛncɛ sɔrɔn.» ² Wo kɔ, a ka kɔnɔ ta iko tuun ka Kabila doocɛ Abila sɔrɔn. Abila kɛra kolofɛngbɛngbɛnna ri. Kabila kɛra sɛnɛkɛla ri.

³ Lon do rɔ, Kabila ka a la sɛnɛsuman doilu ta ka na a la sɔ ka na woilu di Allabatala ma. ⁴ Abila fanan ka a la saa doilu di Allabatala ma. Saa woilu tɛrɛ alu na den fɔlɔ le ri. Abila ka alu kannatɛɛ ka Allabatala sɔ alu ken dɔ. Abila ni a la saraka diyara Allabatala ye. ⁵ Kɔni Kabila ni a la saraka ma diya Allabatala ye. Kabila mɔnɛra wo rɔ kojuuya, ka a ja wulen kɔsɛbɛ!

⁶ Allabatala ka a fɔ Kabila ye ko: «Nfɛnna i ye mɔnɛla foo ka i ja wulen ten? ⁷ Ni i ka kojuma kɛ, n di n ban i rɔ wa? Ni i ma kojuma kɛ, kojuu a ri kɛ ikomin wara, mɛn ye i makɔnɔla i la bon da la. A loo ri kɛ a la, ka sii i kun na, kɔni i kana sɔn a rɔ le, fo i ye se a la le.»

⁸ Nba, Kabila ka a fɔ a doocɛ Abila ye ko: «An ye wa waa rɔ.» Alu sera ye tuma mɛn na Kabila bera a doocɛ kan ka a faa.

⁹ Allabatala ka a fɔ Kabila ye ko: «I doocɛ Abila ye mi?» Kabila kan ko: «N ma a diya lɔn. Nde le a kɔnɔgbɛnba ri wa?» ¹⁰ Allabatala kan ko: «I ka nfen kɛ jin? I doocɛ jeli bɔtɔla kule kan bɔra duu ma ka se n ma yan, ko ka a ta sara i la. ¹¹ Sisen, n di tɔrɔya la i kan. I wa fen fen sɛnɛ, a tɛ sɔn butun, baa i ra i doocɛ jeli le bɔ ka kɛ duu wo kan. ¹² I wa duu sɛnɛ, i tɛ suman foyi sɔrɔn a rɔ. I ri kɛ mɔɔ ri, sii yɔrɔ kɛn tɛ mɛn bolo.» ¹³ Kabila ka a fɔ Allabatala ye ko: «I ra n jahadi mɛn la n kan, wo ka bon ka tamin. N ti se wo kɔrɔ. ¹⁴ A ragbɛ! I ra n gbɛn ka bɔ duu kan bi. Fo n ye wa n doon ka n bɔ i jakɔrɔ, ka kɛ mɔɔ ri, sii yɔrɔ kɛn tɛ mɛn bolo. Mɛn wa n sɔrɔn wo ri n faa.» ¹⁵ Allabatala ka a fɔ Kabila ye ko: «Ni mɔɔ mɔɔ ka Kabila faa, n di i jeli sara wo la sija wɔrɔnwula.» Allabatala ka a tɔɔmasere la Kabila kan, sa mɔɔ mɛn wa a yɛn, wo kana a faa.

¹⁶ Wo rɔ, Kabila bɔra Allabatala jakɔrɔ ka wa i sii Nodi jamana rɔ, mɛn ye Edeni jamana telebɔ fan fɛ.

Kabila bɔnsɔn

¹⁷ Nba, Kabila ni a muso dɛnda. A muso ka kɔnɔ ta ka dence sɔrɔn. A ka wo tɔɔ la ko Enɔki. Wo sɔrɔn kɔ, Kabila ka so do sii ka wo tɔɔ la a dence Enɔki la. ¹⁸ Enɔki ka Iradi sɔrɔn. Iradi ka Metujayeli sɔrɔn. Metujayeli ka Metusayeli sɔrɔn. Metusayeli ka Lemeki sɔrɔn.

¹⁹ Lemeki ka muso fila ta. Kelen tɔɔ ko Ada. A tɔ kelen tɔɔ ko Tisila. ²⁰ Ada ka dence sɔrɔn ka wo tɔɔ la ko Jabali. Mɔɔ mɛnilu ye alu siila faaninbonilu la ka alu la kolofenilu kɔnɔgbɛn, Jabali kɛra wo bɛɛ benba ri. ²¹ Jabali doocɛ le Jubali ri. Wo le kɛra korafɔla ni fulefɔla bɛɛ benba ri. ²² Tisila fanan ka dence sɔrɔn ka wo tɔɔ la ko Tubali Kabila. Wo kɛra numun di. A tɛrɛ ye sula ni nɛɛfin nadanna. Tubali Kabila doomuso tɔɔ ko Nama.

²³ Lon do rɔ, Lemeki ka a fɔ a musoilu yɛ ko:

«Ada ni Tisila, ai ye n kan namɛn.

Ai, Lemeki musoilu, ai ye ai tolo malɔ n na kuma la.

Cɛ mɛn ka n madimin, n da wo faa.

Kanberɛn mɛn sera n ma, n da wo faa.

²⁴ A fɔra ko ni mɔɔ mɛn ka Kabila faa, a julu ri sara wo tii la sija wɔrɔnwula.

Kɔni Lemeki la julu ri sara foo sija biwɔrɔnwula ni sija wɔrɔnwula.»

Seti ni Enosi

²⁵ Nba, Adama ni a muso dɛnda. A muso ka kɔnɔ ta ka dence sɔrɔn ikɔ tuun. A ka wo tɔɔ la ko Seti, baa a kan ko: «Alla ra dence gbɛrɛ di n ma Abila nɔ rɔ, Kabila ka mɛn faa kɔnin.»

²⁶ Nba, Seti fanan ka dence sɔrɔn. A ka wo tɔɔ la ko Enosi. Mɔɔilu ka Allabatala tara damira Enosi tele le rɔ, ko a ye alu dɛmɛn.

5

Adama bɔnsɔn

¹ Adama bɔnsɔn tɔɔ le sɛbɛni jin di.

Alla ka mɔɔ dan lon mɛn na, a ka a dan ka a kɛ a jɛrɛ munuɲa le ri. ² A ka alu dan ka alu kɛ cɛ ni muso ri. A banni alu danna, a kumara ka baraka don alu rɔ ka alu tɔɔ la ko mɔɔ.

³ Adama sɔrɔn ka san kɛmɛ ni san bisawa bɔ tuma mɛn na, a ka dence sɔrɔn, mɛn kɛra a la munuɲa ri. Adama ni a dence tɛrɛ suu kelen de ri. A ka a tɔɔ la ko Seti. ⁴ Seti sɔrɔn kɔrɔ, Adama ka san kɛmɛ seyɛn de kɛ, ka dence ni denmusoilu sɔrɔn. ⁵ A si san bɛɛ ladɛnni kɛra san kɛmɛ kɔnɔndɔ ni san bisawa le ri. Wo dafani, a sara.

⁶ Seti si ka san kɛmɛ ni san loolu bɔ tuma mɛn na, a ka dence sɔrɔn. A ka wo tɔɔ la ko Enosi. ⁷ Enosi sɔrɔn kɔrɔ, Seti ka san kɛmɛ seyɛn ni san wɔrɔnwula le kɛ, ka dence ni denmusoilu sɔrɔn. ⁸ Seti si san bɛɛ ladɛnni kɛra san kɛmɛ kɔnɔndɔ ni san tan ni fila le ri. Wo dafani, a sara.

⁹ Enosi si ka san bikɔnɔndɔ bɔ tuma mɛn na, a ka dence sɔrɔn. A ka wo tɔɔ la ko Kenan. ¹⁰ Kenan sɔrɔn kɔrɔ, Enosi ka san kɛmɛ seyɛn ni san tan ni loolu le kɛ, ka dence ni denmusoilu sɔrɔn. ¹¹ Enosi si san bɛɛ ladɛnni kɛra san kɛmɛ kɔnɔndɔ ni san loolu le ri. Wo dafani, a sara.

¹² Kenan si ka san biwɔrɔnwula bɔ tuma mɛn na, a ka dence sɔrɔn. A ka wo tɔɔ la ko Malalɛli. ¹³ Malalɛli sɔrɔn kɔrɔ, Kenan ka san kɛmɛ seyɛn ni san binaanin de kɛ, ka dence ni denmusoilu sɔrɔn. ¹⁴ Kenan si san bɛɛ ladɛnni kɛra san kɛmɛ kɔnɔndɔ ni san tan de ri. Wo dafani, a sara.

¹⁵ Malalɛli si ka san biwɔrɔ ni san loolu bɔ tuma mɛn na, a ka dence sɔrɔn. A ka wo tɔɔ la ko Yɛrɛdi. ¹⁶ Yɛrɛdi sɔrɔn kɔrɔ, Malalɛli ka san kɛmɛ seyɛn ni san bisawa le kɛ, ka dence ni denmusoilu sɔrɔn. ¹⁷ Malalɛli si san bɛɛ ladɛnni kɛra san kɛmɛ seyɛn ni san bikɔnɔndɔ ni san loolu le ri. Wo dafani, a sara.

¹⁸ Yɛrɛdi si ka san kɛmɛ ni san biwɔrɔ ni san fila bɔ tuma mɛn na, a ka dence sɔrɔn. A ka wo tɔɔ la ko Enɔki. ¹⁹ Enɔki sɔrɔn kɔrɔ, Yɛrɛdi ka san kɛmɛ seyɛn de kɛ, ka dence ni denmusoilu sɔrɔn. ²⁰ Yɛrɛdi si san bɛɛ ladɛnni kɛra san kɛmɛ kɔnɔndɔ ni san biwɔrɔ ni san fila le ri. Wo dafani, a sara.

²¹ Enəki si ka san biwəərə ni san loolu bə tuma men na, a ka dence sərən. A ka wo təə la ko Metusalemu. ²² Metusalemu sərən kərə, Enəki ka san keme sawa le ke Alla la den də, ka dence ni denmusoilu sərən. ²³ Enəki si san beə ladenni kera san keme sawa ni san biwəərə ni san loolu le ri. ²⁴ Enəki menda Alla la den də. A tunura ka a masərən Alla ka a ta ka wa a ri.

²⁵ Metusalemu si ka san keme ni san biseyin ni san wərənwula bə tuma men na, a ka dence sərən. A ka wo təə la ko Lemeki. ²⁶ Lemeki sərən kərə, Metusalemu ka san keme wərənwula ni san biseyin ni san fila le ke, ka dence ni denmusoilu sərən. ²⁷ Metusalemu si beə ladenni kera san keme kənəndə ni san biwəərə ni san kənəndə le ri. Wo dafani, a sara.

²⁸ Lemeki si ka san keme ni san biseyin ni san fila bə tuma men na, a ka dence sərən. ²⁹ A ka wo təə la ko Nuhan. A ka a fə ko: «Allabatala ka duu tijan ka an bila baara gbelen də. Kəni ce jin de ketə an masabarila baara gbelen jusukasi kosən.» ³⁰ Nuhan sərən kərə, Lemeki ka san keme loolu ni san bikənəndə ni san loolu le ke, ka dence ni denmusoilu sərən. ³¹ Lemeki si beə ladenni kera san keme wərənwula ni san biwərənwula ni san wərənwula le ri. Wo dafani, a sara.

³² Nuhan ka san keme loolu sərən tuma men na, a ka Semu ni Kamu ni Jafeti sərən.

6

Alla ka adamadenilu halaki alu la kojuu kosən

¹ Nba, məoilu tere ye siyaya la duukolo kan tuma men na, alu ka denmusoilu sərən. ² Wo keni, Alla denceilu ka alu ja lə denmuso woilu rə ka a yen ko woilu kejni kosebe. Menilu diyara alu ye, alu ka woilu ta ka alu ke alu musoilu ri. ³ Wo le rə, Allabatala kan ko: «N ka n na ni don məoilu rə, kəni n te sən a ye men alu rə foo habadan, baa alu te foyi ri fo fari banku, fen banta kənin. Alu si san beə ladenni te tamin san keme ni san muwan kan.»

⁴ Alla denceilu sera məoilu denmusoilu ma tuma men na, woilu ka kənə ta ka deni sərən. Den woilu kera məoilu jan belebele ri, menilu təə ko Nefilimu. Kəbi waati taminni, woilu kera ce fadiyani ri. Alu təoilu bəra kosebe.

⁵ Allabatala ka a yen ko adamadenilu kənəərəjuuya ra wara dunuɾa rə. A ka a yen ko fen si tə adamadenilu jusu rə fo miriyajuu tuma beə. ⁶ Allabatala nimisara adamadenilu dan ko rə duukolo kan. A sewani tun te. ⁷ A kan ko: «N da məə menilu dan, n di woilu halaki ka alu bə duukolo kan. Adamadenilu wo, kolofenilu wo, waa rə soboilu wo, kənəilu wo, ni nimafen misen menilu ye taamala duu ma, n di wo beə halaki ka a masərən n da nimisa alu dan ko rə.» ⁸ Kəni Nuhan diyara Allabatala ye.

⁹ Nuhan bənsən de jin di. Nuhan de tere məə telenni ri. A kelen de ma kojuu ke a la waati rə. A menda Alla la den də. ¹⁰ A ka dence sawa sərən, Semu ni Kamu ni Jafeti.

¹¹ Wo tuma, juuya warani fan beə Alla jakərə duukolo kan. Məoilu karagbeleman tere i jəən na fan beə rə. ¹² Alla ka a yen ko duukolo ra tijan juuya la. Məə beə kewali ra juuya foo ka a dan natamin. ¹³ Wo rə, Alla ka a fə Nuhan ye ko: «N da a latee ko məoilu beə ri halaki n bolo, baa karagbeleya ra jensen alu bolo foo ka duukolo fa. N ketə alu beə ni duukolo halakila i jəən fe le. ¹⁴ Wa jiri juma jinin ka kulunba raben i jere ye. I ye a kəndə ratala ka a ke bonkəndəilu ri, ka ban ka a kəndəla ni a kəkanna beə mamun tulubə fasani la. ¹⁵ I ye a rabenna ja men ma, wo le ye jin di. I ye a janyan ke nənənən ja keme sawa ri, ka a kəndə ke nənənən ja biloolu ri, ka a lə ke nənənən ja bisawa ri. ¹⁶ I ye fəjə don yərə bə a san fe, ka wo lə ke nənənən ja kelen di. I ye donda bə kulunba fan kelen fe, ka kulunba ke ikomin sankaso, ka a ke duuma bon ni tema bon ni san ma bon di. ¹⁷ N jere ketə ji dunba lanala duu kan. Fen fen ye a nilakilila san kərə, wo beə ri halaki. Fen beə ri faa duu kan. ¹⁸ Kəni n di teriya ta i ye ka i kisi. I ri don kulunba kəndə, i ni i denceilu, a ni i muso ni i denceilu musoilu. ¹⁹ I ye nimafen suu beə fila fila ladon i fe kulunba kəndə, cəman ni musoman, sa woilu ri to nimaya rə. ²⁰ Kənəilu wo, kolofenilu wo, waa rə soboilu wo, ni nimafen misen menilu ye taamala duu ma, a suu beə fila fila ri na i ma sa alu ri to nimaya rə. ²¹ I ye damunni fen suu beə do ta ka a lamara i fe kulunba kəndə. Wo ri ke balo ri ile ni woilu ye.» ²² Nba, Alla ka Nuhan jamari ko ko la, Nuhan ka wo beə ke iko a fəra a ye ja men ma.

Nuhan donda kulunba kɔndɔ

¹ Nba, Allabatala ka a fɔ Nuhan yɛ ko: «I ye don kulunba kɔndɔ, i ni i la denbaya. N da a yen ko i kelenpe le telenni n jɔkɔrɔ adamaden bɛɛ tɛma. ² I ye sobo seniman suu bɛɛ ta i fɛ, a cɛman wɔrɔnwula ni a musoman wɔrɔnwula. Sobo men seniman tɛ, i ye wo suu bɛɛ fanan ta, cɛman kelen ni musoman kelen. ³ I ye kɔnɔ suu bɛɛ fanan ta, cɛman wɔrɔnwula ni musoman wɔrɔnwula, sa alu siya kana tunu duukolo kan. ⁴ A ra to tele wɔrɔnwula ma. Wo wa dafa, n di sancɪ lana duukolo kan. Sancɪ wo ri tele binaanin ni su binaanin kɛ nali la. Wo ri kɛ sababu ri. Fen menɪlu dannɪ n bolo, wo bɛɛ ri halaki ka bɔ duu kan.»

⁵ Allabatala ka Nuhan jamari ko ko la, a ka wo bɛɛ kɛ.

⁶ Nba, ka a tɛrɛn Nuhan sɔrɔn da san kɛmɛ wɔrɔrɔ bɔ, ji dunba nara duukolo kan. ⁷ Nuhan ni a denceɪlu ni a muso ni a denceɪlu musoɪlu, alu bɛɛ donda kulunba kɔndɔ kosa alu ri kisi ji dunba ma. ⁸ Wo lon, sobo menɪlu seniman a ni menɪlu seniman tɛ, a ni kɔnɔɪlu ni nimafen misen menɪlu ye taamala duu ma, ⁹ wo bɛɛ fila fila nara Nuhan ma, a cɛman ni a musoman. Alu bɛɛ donda kulunba kɔndɔ, iko Alla ka Nuhan jamari ja men ma. ¹⁰ A tele wɔrɔnwulana, sancɪ nara duukolo kan.

¹¹ Nuhan sɔrɔn san kɛmɛ wɔrɔrɔna, wo karo filana tele tan ni wɔrɔnwulana, ji bondon men ye duu kɔrɔ, wo tera ka ji bɔn duu kan. Sankolo ji bondon fanan da lakara. ¹² Wo rɔ, sancɪ ba nara duu kan. A ka tele binaanin ni su binaanin kɛ, a ma tɛɛ. ¹³ Sancɪ nara lon men, wo lon kelen Nuhan ni a denceɪlu donda kulunba kɔndɔ. A denceɪlu le tɛrɛ Sɛmu ni Kamu ni Jafeti ri. Nuhan muso donda alu fɛ, a ni a denceɪlu muso sawa. ¹⁴ Nimafen suu bɛɛ donda kulunba kɔndɔ alu fɛ. Waa rɔ soboɪlu wo, kolofenɪlu wo, nimafen misen menɪlu ye taamala duu ma, a ni kɔnɔɪlu wo, kawa ye fen fen na, woɪlu suu bɛɛ donda. ¹⁵ Nba, fen fen ye a nilakilila, wo bɛɛ fila fila donda kulunba kɔndɔ Nuhan fɛ. ¹⁶ Nimafen suu bɛɛ donda, cɛman ni musoman, ikomin Alla ka jamarɪli kɛ ja men ma. Alu bɛɛ donda tuma men na, Allabatala ka kulunba da tuun Nuhan ma.

¹⁷ Nba, sancɪ ka tele binaanin kɛ, a ye nala duukolo kan. Ji siyayara ka kɛ ji dunba ri, ka kulunba kɔrɔta ka bɔ duu ma. ¹⁸ Ji yɛlɛra ka siyaya kɔsɛbɛ. Kulunba fundɔ ji kan ka wa. ¹⁹ Ji tora yɛlɛla kojuuya foo ka koyinke bɛɛ latunun fan bɛɛ san kɔrɔ. ²⁰ Ji yɛlɛra koyinke woɪlu kun na ka se fo nɔnkɔn ja tan ni loolu, ka koyinke latunun fewu! ²¹ Nimafen bɛɛ faara duukolo kan. Kɔnɔɪlu wo, kolofenɪlu wo, waa rɔ soboɪlu wo, nimafen misenɪlu wo, menɪlu ye taamala duu ma, mɔɔɪlu wo, alu bɛɛ faara. ²² Fen fen ye duukolo kan, ni a ye a nilakilila, wo bɛɛ faara. ²³ Allabatala ka duukolo nimafen bɛɛ halaki wo ja le ma. Mɔɔɪlu wo, soboɪlu wo, kɔnɔɪlu wo, ni nimafen misen menɪlu ye taamala duu ma, alu bɛɛ halakira ka bɔ duukolo kan. A tora Nuhan dɔrɔn de ma, a ni menɪlu tɛrɛ a kun kulunba kɔndɔ. ²⁴ Ji ka tele kɛmɛ ni biloolu kɛ duukolo kan, a ma majii.

Alla ka sancɪ ba labɔ

¹ Kɔni Alla hankɪlɪ tora Nuhan dɔ, a ni waa rɔ soboɪlu ni so kɔndɔ kolofenɪlu, menɪlu tɛrɛ a kun kulunba kɔndɔ. Wo rɔ, Alla ka fɔjɔ lawuli ka a tɛɛ duu kan ka ji majii. ² Duukolo ji bondon da tuunda, a ni sankolo ji bondon. Sancɪ tɛɛra. ³ Ji tora majiɪla dooni dooni duukolo kan. Tele kɛmɛ ni tele biloolu taminda tuma men na, ji madooyara. ⁴ A karo wɔrɔnwulana tele tan ni wɔrɔnwulana, kulunba nara i sii Arara jamana koyinke do kan. ⁵ Ji tora madooyala foo ka se karo tanna ma. Wo karo tele fɔlɔ, koyinkeɪlu kunɪlu bɔra.

⁶ Tele binaanin taminda tuma men na, Nuhan ka fɔjɔ don da laka, a tun ka men bɔ kulunba la. ⁷ A ka jɔpasɪla do bila. Wo bɔra ka taa ni seyi kɛ haan ji jara duukolo kan tuma men na. ⁸ Wo kɔ, a ka kanba do bila ka a kɔrɔsi ni ji ra dooya duukolo kan. ⁹ Kanba wo bɔ men keni, a ma sii yɔrɔ sɔrɔn. A ka a kɔseyi ka na Nuhan ma kulunba kɔndɔ, baa ji tɛrɛ ye duukolo yɔrɔ bɛɛ kan fɔlɔ. Nuhan ka a bolo labɔ ka kanba mira ka a ladon a fɛ kulunba kɔndɔ. ¹⁰ Nuhan ka a to tele wɔrɔnwula ye tamin ikɔ tuun, ka ban ka kanba bila ikɔ. ¹¹ Wura fɛ, kanba ka a kɔseyi Nuhan ma. Olibiye fira kɛndɛ ye a da la. Nuhan ka a lon wo le rɔ ko ji ra fɔlɔ madooyala duukolo kan kɔsɛbɛ. ¹² A ka a to tele wɔrɔnwula ye tamin ikɔ, ka ban ka kanba bila. Kanba wa men keni, a ma a kɔseyi Nuhan ma wo kɔ. ¹³ Nuhan

sərən san keme wəərə ni kelen, wo karo fəlo tele fəlo, ji tun tē duukolo kan butun. Nuhan ka kulunba kunnafen waranka ka a yen ko duu ra fəlo jala. ¹⁴ A karo filana tele muwan ni wərən wulana sera ka a tēren duu ra ja fewu!

Nuhan bəra kulunba kəndə

¹⁵ Nba, Alla kumara Nuhan fē ko: ¹⁶ «I ye bə kulunba kəndə sisen, i ni i muso ni i denceilu ni alu musoilu. ¹⁷ I ye nimafen bēe labə. Kəñəilu wo, waa rə soboilu wo, so kəndə kolofenilu wo, ni nimafen misen menilu ye taamala duu ma, i ye alu bēe labə, sa alu ri jiri ka siyaya duukolo fan bēe rə.»

¹⁸ Wo rə, Nuhan bəra kulunba kəndə, a ni a denceilu ni a muso ni a denceilu musoilu. ¹⁹ Nimafen bēe bəra. Waa rə soboilu wo, so kəndə kolofenilu wo, kəñəilu wo, ni nimafen misen menilu ye taamala duu ma, bēe ni a la siya bəra kulunba kəndə.

²⁰ Nuhan ka Alla saraka bə diya do lə ka Allabatala bato kanma. A ka sobo seniman ni kəñə seniman suu bēe do ta ka Allabatala sə alu rə. A ka alu janin Alla saraka bə diya wo kan, ka alu kē buuri ri. ²¹ Saraka wo suma diyara Allabatala yē. Allabatala ka a latee ko: «N tē duu danka adamaden kosən butun. N ka a lən ko ka bə alu denmisenya waati ma foo ka na se alu la məəya laban ma, alu miriya benni kojuu le ma. Hali wo, n tē sən ka nimafen bēe halaki butun, iko n ka a kē ja mən ma fəlo. ²² Ka bə bi ma ka wa haan dunuəna laban, si foyi tuma ni suman ka tuma, nənē tuma ni tara tuma, sanma ni telema, su ni tele, wo si tē ban.»

9

Alla ni Nuhan na teriya

¹ Alla kumara ka baraka don Nuhan ni a denceilu rə. A ka a fə alu ye ko: «Ai ye jiri ka siyaya duukolo fan bēe rə ka a fa. ² Nimafen bēe ri silan ai ye kosebē. Waa rə soboilu wo, so kəndə kolofenilu wo, kəñəilu wo, jēilu wo, ni nimafen misen menilu ye taamala duu ma, wo bēe ri silan ai ye. Alu bēe ri kē ai la fanka kərə. ³ Nimafen bēe ri kē balo ri ai ye. N ka suman di ai ma ja mən ma, n ye nimafenilu fanan dila ai ma ja kelen wo le ma. ⁴ Kəni ai kana sobo ni a jeli damun muume! Baa a nimaya ye a jeli le rə. ⁵ Ni sobo do ka məə jeli labə ka a faa, sobo wo ka kan ka faa. Ni məə do ka a məəjəwən faa, wo fanan di faa. ⁶ Nde Alla ka məə dan ka a kē n jere munuəna le ri. Wo rə, məə məə wa a məəjəwən jeli labə ka a faa, məə ri wo fanan jeli labə ka a faa. ⁷ Nba, ai kənin, ai ye jiri ka siyaya. Ai ye sereya ka siyaya duukolo fan bēe rə ka a fa.»

⁸ Alla ka a fə Nuhan ni a denceilu ye ko: ⁹ «Sisen teriya ri tə nde ni aile tēma, a ni ai bənsən mən ye nala ai kə ¹⁰ a ni duukolo nimafen, mən bēe tere ai kun, fen fen bəra ai fē kulunba kəndə, kəñəilu wo, so kəndə kolofenilu wo, waa rə soboilu wo. ¹¹ Teriya jin ye təla n ni duukolo nimafen bēe tēma. Ji dunba tē nimafen bēe halaki butun. Ji dunba tē kē butun ka duukolo bēe tjan.»

¹² Alla ka a fə ikə ko: «N ye teriya mən tala ai ye a ni ai bənsən bēe ni nimafen bēe fo habadan, wo təmasere le jin di. ¹³ N di nincinankan labə san fē bandafin kərə. Nincinankan wo le n na teriya təmasere le ri, n ye teriya mən tala dunuəna bēe ye. ¹⁴ Tuma tuma, ni n ka bandafin naden duukolo kun na, ni nincinankan fanan bəra, ¹⁵ wo rə, n di n hankili bila n na teriya rə, n ka mən ta ai ni nimafen suu bēe ye. N tē ji siyaya ka a kē ji dunba ri butun ka nimafen bēe halaki. ¹⁶ Nincinankan wa bə bandafin kərə, n di wo yen ka n hankili bila n na teriya banbali rə, n ka mən ta duukolo nimafen suu bēe ye.»

¹⁷ Alla ka a fə Nuhan ye ko: «N da teriya mən ta duukolo nimafen bēe ye, wo təmasere le wo ri.»

Nuhan dence sawa la ko

¹⁸⁻¹⁹ Nba, Nuhan dence mənlu bəra a fē kulunba kəndə, woilu le tere Səmu ni Kamu ni Jafeti ri. Nuhan dence sawa le woilu ri. Woilu le bənsən jensenda ka se duukolo fan bēe rə. Wo rə, Kanaan fa le tere Kamu ri. ²⁰ Nba, Nuhan ka sənē damira. Ale le fəlo ka rəsən fē sənē. ²¹ Lon do rə, Nuhan ka resenji do min ka a ja laminin. A fari makolon lani tere a la faaninbon kəndə. ²² Kanaan fa Kamu ka a fa Nuhan fari makolon yen, ka wa wo fə a

badenma fila ye lu ma. ²³ Semu ni Jafeti ka durukiba ta ka a la alu kamannakun kan ka don alu kankoma alu fa la faaninbon na ka alu fa sutura. Alu ma son alu ja yen na alu fa kan, kosa alu kana a fari makolon yen fewu.

²⁴ Nba, resenji ka Nuhan bila tumana men na, a dence doomani Kamu ka ko men ke a la, wo fora a ye. ²⁵ Wo ro, Nuhan kan ko:

«Alla ma toroya lara Kamu dence Kanaan kan.

Ka a ke a korocailu la jontajon di,

Alla ma wo kera.»

²⁶ Nuhan kan ko:

«N di Allabatala tando,

Semu Maari Alla konin.

Alla ma Kanaan ke Semu la jon di,

Alla ma wo kera.

²⁷ Alla ma Jafeti bonyara,

Ka a banson sii Semu banson fe,

Alla ma wo kera.

Alla ma Kanaan ke alu la jon di,

Alla ma wo kera.»

²⁸ Nba, ji dunba tamin ko, Nuhan ka san keme sawa ni san biloolu le ke. ²⁹ A si bee ladenni kera san keme konondɔ ni san biloolu le ri. Wo bee taminni, a sara.

10

Nuhan denceilu la banson

¹ Ji dunba tamin ko, Nuhan denceilu Semu ni Kamu ni Jafeti ka denceilu saron. Alu banson le jin di.

² Jafeti denceilu le ten: Komeri, Makoki, Madayi, Jaban, Tubali, Meseki a ni Tirasi. ³ Komeri denceilu le Asikenasi, ni Rifati ni Tokarima ri. ⁴ Jaban denceilu le ten: Elisiya, Taxisi, Kitimu a ni Dodanimu. ⁵ Jaban banson jensenda ka wa i sii kooji da la, a bee ni a la duu, a bee ni a la kuma kan, a bee ni a mooilu, a bee ni a la jamana.

⁶ Kamu denceilu le ten: Kusi, Misiran, Puti a ni Kanaan. ⁷ Kusi denceilu le ten: Saba, Habila, Sabita, Rayema a ni Sabiteka. Rayema denceilu le Seba ni Dedan di. ⁸ Kusi dence do le Namurudu ri. Wo le folo kera fankatii ri duukolo kan. ⁹ A kera donso fadimanba ri Allabatala jana. Wo ro a ye folo doilu ma ko: «A keni donso fadimanba le ri, Allabatala jakoro iko Namurudu tere ja men ma.» ¹⁰ Namurudu kera faama ri. A foloma le ka a sii Babeli ni Ereki ni Akadi soilu kun na. So sawa wo bee tere Sineyari jamana le ro. ¹¹ A bora jamana wo ro ka wa Asiri jamana ro. A ka Ninibe ni Rehobotiri ni Kalasi ¹² ni Reseni soilu sii ka alu lo. Reseni ye Ninibe ni Kalasi so fila le te. So ba le wo ri.

¹³ Misiran kera menilu benba ri, woilu le ten: Ludi banson, Anamu banson, Lehabi banson, Nafitu banson, ¹⁴ Paturusi banson, Kafitori banson a ni Kasiluhi banson. Filisitilu bora Kasiluhi banson le ro.

¹⁵ Kanaan dence folo le tere Sidon di, ka Heti tuun wo la. ¹⁶⁻¹⁸ Mo menilu fanan bora Kanaan do, woilu le ten: Jebusikailu, Amarikailu, Kirikasikailu, Hifikailu, Arikailu, Sinikailu, Arifadikailu, Semarikailu a ni Hamarikailu.

Kanaan banson jensenda. ¹⁹ Alu la jamana ye damirala Sidon de ka wa Kerari fan fe, ka wa se foo Kasa. A ye wala Sodomu ni Komori ni Adima ni Seboyimu fan fe, ka wa se foo Lesa. ²⁰ Kamu banson de woilu ri, a bee ni a la mooilu, a bee ni a kuma kan, a bee ni a la duu, a bee ni a la jamana.

²¹ Jafeti koroc Semu fanan ka denceilu saron. Semu wo le kera Heberi banson bee benba ri. ²² Semu denceilu le ten: Elamu, Asuri, Aripasadi, Ludi a ni Aramu. ²³ Aramu denceilu le ten: Usi, Huli, Ketari a ni Masi. ²⁴ Aripasadi wo ka Selasi saron. Selasi ka Heberi saron. ²⁵ Heberi ka dence fila saron. Kelen too ko Peleji ka a masaron duukolo ratalara a tele le ro. A dooce too ko Jokitan. ²⁶⁻²⁹ Jokitan denceilu le ten: Alimodadi, Selefu, Hasamaweti, Jeraki, Hadoramu, Usali, Dikila, Obali, Abimayeli, Seba, Ofiri, Habila a ni Jobabu. Nba, woilu bee tere Jokitan denceilu le ri. ³⁰ Duu men ye Mesa ni Sefari te, alu ta le tere wo bee ri. Yoro wo ye koyinkeilu koro telebo fan fe. ³¹ Nba woilu bee kera

Semu deni le ri, a bæe ni a la mōoilu, a bæe ni a la kuma kan, a bæe ni a la duu, a bæe ni a la jamana.

³² Nba, Nuhan denceilu bōnsōn de woilu ri, a bæe ni a bōnsōn, a bæe ni a jamana. Mō woilu le jensenda ka ke jamana siyaman di duukolo kan ji dunba kō.

11

Babeli sankaso jan na ko

¹ Dunuḡa mōoilu bæe tere ye kan kelen de menna. Alu bæe tere ye i ḡōōn famunna. ² Alu bōra telebō fan dō, ka wa gbekannan ba do tereḡ Sineyari jamana rō. Alu ka i sii dinkira wo rō. ³ Lon do rō, alu ka a fō i ḡōōn ye ko: «An ye birikilu gbasi ka alu janin kosebē.» Alu ma kabakurun ta fo biriki. Alu ma boro fanan ta, fo tulubō fasani. ⁴ Alu kan ko: «An ye so lō an jere ye, ka sankaso jan lō a kōndō. Wo lō ye se haan sankolo ma, sa an di tōō sōrōn. Ni an ma wo ke, an di jensen duukolo fan bæe fē.»

⁵ Allabatala jiira ka so ni sankaso jan dagbē, adamadenilu ka men lō. ⁶ A kan ko: «A ragbē. Alu bæe ye siya kelen de ri, alu bæe ye kan kelen de menna. Alu ye baara men kan ḡin, alu la baara fōlō le wo ri. A tē men bake, alu wa alu miri fen fen ma, alu ri se wo kela. ⁷ An ye jii ka alu kan basan, sa alu kana se i ḡōōn kan menna butun.»

⁸ Wo rō, Allabatala ka alu farafara ka alu bō dinkira wo rō, ka alu jensen duukolo fan bæe rō. Alu la so lō ko ra dan wo rō. ⁹ Wo le kosōn, dinkira wo tōō lara ko Babeli, baa Allabatala ka dunuḡa mōoilu bæe kuma kan basan ye le, ka ban ka alu jensen duukolo fan bæe rō.

Semu bōnsōn

¹⁰ Nba, Semu bōnsōn de ḡin di.

Semu sōrōn ka san kemē bō tuma men na, a ka Aripasadi sōrōn. Wo kera san fila ji dunba kō. ¹¹ Aripasadi sōrōn kōrō, Semu ka san kemē loolu le ke, ka dence ni denmusoilu sōrōn.

¹² Aripasadi sōrōn ka san bisawa ni san loolu bō tuma men na, a ka Selasi sōrōn. ¹³ Selasi sōrōn kōrō, Aripasadi ka san kemē naanin ni san sawa le ke, ka dence ni denmusoilu sōrōn.

¹⁴ Selasi sōrōn ka san bisawa bō tuma men na, a ka Heberī sōrōn. ¹⁵ Heberī sōrōn kōrō, Selasi ka san kemē naanin ni san sawa le ke, ka dence ni denmusoilu sōrōn.

¹⁶ Heberī sōrōn ka san bisawa ni san naanin bō tuma men na, a ka Peleji sōrōn. ¹⁷ Peleji sōrōn kōrō, Heberī ka san kemē naanin ni san bisawa le ke, ka dence ni denmusoilu sōrōn.

¹⁸ Peleji sōrōn ka san bisawa bō tuma men na, a ka Eruhu sōrōn. ¹⁹ Eruhu sōrōn kōrō, Peleji ka san kemē fila ni san kōnōndō le ke, ka dence ni denmusoilu sōrōn.

²⁰ Eruhu sōrōn ka san bisawa ni san fila bō tuma men na, a ka Seruki sōrōn. ²¹ Seruki sōrōn kōrō, Eruhu ka san kemē fila ni san wōrōnwula le ke, ka dence ni denmusoilu sōrōn.

²² Seruki sōrōn ka san bisawa bō tuma men na, a ka Nakōri sōrōn. ²³ Nakōri sōrōn kōrō, Seruki ka san kemē fila le ke, ka dence ni denmusoilu sōrōn.

²⁴ Nakōri sōrōn ka san muwan ni san kōnōndō bō tuma men na, a ka Teraki sōrōn. ²⁵ Teraki sōrōn kōrō, Nakōri ka san kemē ni san tan ni kōnōndō le ke, ka dence ni denmusoilu sōrōn.

²⁶ Teraki sōrōn ka san biwōrōnwula bō tuma men na, a ka Iburama ni Nakōri ni Haran sōrōn.

²⁷ Teraki bōnsōn de ḡin di. A ka Iburama ni Nakōri ni Haran sōrōn. Haran ka Luti sōrōn.

²⁸ Haran sara ka a fa kende to. A la saya kera a sōrōn jamana le rō, Kalide jamana kōnin. A sara Uri so le kōndō. ²⁹ Iburama ni Nakōri ka furu ke. Iburama muso tōō le tere ko Sarayi. Nakōri ka Haran denmuso do furu, men tōō ko Milika. Haran denmuso do fanan tōō ko Sisika. ³⁰ Sarayi tere densōrōnbali le ri. Den tun tē a bolo.

³¹ Nba, Teraki ka a dence Iburama ni a mamarence Luti ta ka wa Kanaan bōnsōn na jamana rō. Luti ye Haran den de ri. Teraki ka a biranmusoni Sarayi fanan ta, men ye Iburama muso ri. Alu bæe bōra Uri so la ka Kanaan bōnsōn na jamana sila mira. Uri wo ye Kalide jamana le rō. Kōni alu se men keni Haran, alu ka i sii ye. ³² Teraki si bæe ladenni kera san kemē fila ni san loolu le ri. A sara Haran ye.

12

Alla kumara Iburama ye

¹ Nba, Allabatala kumara Iburama ye ko: «Iburama, i ye bə i la jamana rə, ka bə i badenmailu tɛma, ka bə i fa la lu ma. I ye wa jamana do rə, n ketə mən yirakala i la. ² N di i bənsən ke jamana ba ri ye. N di baraka don i rə, ka i təə bonya. Məəilu ri baraka sərən i la sababu rə. ³ Məə mən ba duwa i ye ka i miri kojuma, n di jumaya ke wo tii ye. Məə mən ba i danka, n di tərəya la wo kan. I ri ke sababu ri, siyailu bɛɛ ri baraka sərən n bolo.»

⁴ Iburama wulira ka wa ikomin Allabatala ka a fə a ye ɲa mən ma. Luti taara a fɛ. Iburama bəra Haran ka wa, ka a tɛrɛn a sərən da san biwərənwula ni san loolu bə. ⁵ Iburama ka a muso Sarayi ta a ni a kərɔcɛ dence Luti a ni a jənilu a ni a bolofen bɛɛ. A tun ka fen fen sərən Haran, a ka wo bɛɛ ta. Alu bəra wo ɲa le ma ka wa Kanaan jamana rə.

Iburama ni a la məəilu seni ye, ⁶ alu ka jamana rateɛ ka wa Sikemu, More la jiriju ba ləni dinkira mən də. Wo tuma, Kanaan bənsən tɛrɛ jamana wo rə ye fəlfəlo.

⁷ Awa Allabatala ka a jɛrɛ yiraka Iburama la, ka a fə a ye ko: «N di duu ɲin bɛɛ di i bənsən ma.» Wo le rə, Iburama ka saraka bə diya lə Allabatala bato kanma, Allabatala mən ka a jɛrɛ yiraka a la.

⁸ Iburama bəra ye ka wa koyinkɛilu fan fɛ, mənilu ye Beteli so telebə fan fɛ. A ka a la faaninbon lə ye, ka Beteli to a telebe fan fɛ, ka Ayi to a telebə fan. A ka saraka bə diya lə Allabatala bato kanma ye ka a tara. ⁹ Iburama bəra ye ka jamana wo rataama ka wa Nɛkɛbi mara.

¹⁰ Nba, wo tuma kənkə ba ra don jamana kəndə. Wo juuyara kosebɛ. Wo rə, Iburama wara Misiran jamana rə ka mən ye. ¹¹ Alu dontəla Misiran, Iburama ka a fə a muso Sarayi ye ko: «N ka a lən ko i kɛɲi ba le. ¹² Ni Misirankailu ka i yen, alu ri a lən ko n muso le i ri. Wo rə, alu ri n faa ka i kəndɛ to. ¹³ I jaandi, ni an sera ye, i ye a fə ko n doomuso le i ri, sa alu ri n damira kojuma ka n to i la ko kosən.»

¹⁴ Iburama ni a muso sera Misiran tuma mən na, Misirankailu ka a yen ko Sarayi kɛɲi kosebɛ. ¹⁵ Misiran mansa Ferawuna* la məəbailu ka Sarayi yen tuma mən na, alu wara a mankutun fə Ferawuna ye. A ka wo mən ka məəilu lə Sarayi tala ka na a ri a wara. ¹⁶ A ka Iburama mira kojuma Sarayi la ko kosən, ka kolofen suu bɛɛ di Iburama ma: saailu wo, bailu wo, nisilu wo, ɲəməilu wo, falilu wo, a ni jənilu.

¹⁷ Kəni Allabatala ka yankaro juuilu bila Ferawuna ni a la bonkəndəməəilu la Iburama muso Sarayi la ko kosən. ¹⁸ Wo rə, Ferawuna ka Iburama kili ka a fə a ye ko: «I ra nfen ke n na ten? Nfenna i ma a fə n ye ko i muso le? ¹⁹ Nfenna i ka a fə ko i doomuso le? Wo le ka a kɛ, nde ka a ta ko n ye a kɛla n muso ri. Hen, i muso le ɲin de. A mira, i ye wa a ri!»

²⁰ Ferawuna ka a fə a la məəilu ye ko alu ye Iburama ni a muso labə Misiran, a ni alu bolofenilu bɛɛ.

13

Luti ni Iburama farara

¹ Iburama ni a muso bəra Misiran ka wa Nɛkɛbi. A wara a bolofenilu bɛɛ ri. Luti wara a fɛ. ² Iburama tun da ke fentii ba ri. Kolofen ni wodigbɛ ni sanin tɛrɛ a bolo a ɲa ma. ³ A bəra Nɛkɛbi ka wa Beteli. A tun ka a la faaninbon lə dinkira mən də kərəmən, a sera ye. Dinkira wo tɛrɛ Beteli ni Ayi soilu tɛ le, ⁴ Iburama tun ka Alla saraka bə diya lə dinkira mən də. A se mən keni ye, a ka Allabatala matara.

⁵ Kolofenilu ni məəilu tun ka siya Luti fanan bolo, mən tɛrɛ ye taamala Iburama fɛ. ⁶ Wo le kosən, dinkira wo dooyara alu fila bolo, baa alu bolofenilu ka siya kosebɛ. Alu fila tun ti se tola dinkira kelen də. ⁷ Lon do rə, kɛlɛ wulira Iburama la kolofen kənəmadenilu ni Luti la kolofen kənəmadenilu tɛ. Wo tuma, Kanaan bənsən ni Feresikailu fanan siini jamana wo rə ye.

* 12:15 Misirankailu alu a fəla alu la mansa ma le ko Ferawuna.

⁸ Wo rɔ, Iburama ka a fɔ Luti ye ko: «An kana sɔn keɛ ye wuli ile ni nde tɛ ma, wala ile la kolofen kɔnɔmadenilu ni nde la kolofen kɔnɔmadenilu tɛ ma. An ye badenma le ri. ⁹ I ye jamana mafɛɛ. Nin bɛɛ tɛ dinkira le ri wa? An ye fara. Ni bolomaran yan fan fɛ la le duman i ye, i ye wo ta. Nde ri to bolokinin yan fan fɛ. Ni bolokinin yan fan fɛ la le duman i ye, i ye wo ta. Nde ri to bolomaran yan fan fɛ.»

¹⁰ Luti ka a ja lɔ ka Juriden ba lɛɛ bɛɛ ragbɛ. A ka a yen ko ji kɔ nɔɔman dinkira wo rɔ, ikomin a nɔɔman Allabatala la nakɔ nɔɔman rɔ ja mɛn ma, wala ikomin Misiran ye ja mɛn ma ji ko rɔ. A tɛrɛ wo ja haan Sowari so. Dinkira wo ka ja tɛrɛ fɔlɔ. Tuma wo, Allabatala tun ma Sɔdɔmu ni Kɔmɔri soilu halaki fɔlɔ. ¹¹ Nba, Luti ka wo yen ka Juriden ba lɛɛ bɛɛ janatɔnbɔn ka a kɛ a ta ri. Wo rɔ, a bɔra Iburama fɛ ka wa telebɔ fan fɛ. Badenma fila wo farara wo ja le ma. ¹² Iburama ka i sii Kanaan bɔnsɔn na jamana rɔ. Luti wara i sii ba lɛɛ soilu fan fɛ, ka a la faaninbonilu lɔ Sɔdɔmu so donda la. ¹³ Sɔdɔmukailu tun ka juu kosebɛ, ka kojuu siyaman kɛ, ka Allabatala hake ta.

¹⁴ Luti ni Iburama farani kɔ rɔ, Allabatala ka a fɔ Iburama ye ko: «Iburama, i ja lɔ. Ka bɔ i lɔ dinkira ye i ja lawa tele kankan bolo maran fan fɛ, a ni tele kankan bolo kinin fan fɛ, telebɔ fan fɛ a ni telebe fan fɛ. ¹⁵ I ja ye jamana mɛn bɛɛ la jin, n di wo bɛɛ di i ni i bɔnsɔn ma, ka a kɛ ai ta ri kadawu! ¹⁶ N di i bɔnsɔn siyaya ka alu kɛ ikomin dununja kijɛ. Ni mɔɔ ri se dununja kijɛ jatela, i bɔnsɔn fanan di se jatela. ¹⁷ I wuli ka jamana rataama, ka a janyan ni a bonya ragbɛ, baa n ye a bɛɛ dila ile le ma.»

¹⁸ Iburama ka a la faaninbonilu bɔ, ka wa i sii Mamere la jirijuilu kɔrɔ. Dinkira wo ye Heburɔn so da la. A ka saraka bɔ diya wɔsɛ rabɛn Allabatala ye.

14

Luti mirara

¹ Wo tuma, Amurafeli ye Sineyari jamana mansaya la. Ariyɔki ye Elasari jamana mansaya la. Kedorilameri ye Elamu jamana mansaya la. Tidali ye Koyimu jamana mansaya la. ² Mansa naanin woilu ka alu laden ka wa mansa Bera keɛ, a ni mansa Birisa ni mansa Sineyabu ni mansa Sɛmɛbɛri ni mansa mɛn siini Bela so kun na. Bela tɔɔ fanan ko Sowari. Bera siini tɛrɛ Sɔdɔmu so kun na. Birisa siini tɛrɛ Kɔmɔri so kun na. Sineyabu siini tɛrɛ Adima so kun na. Sɛmɛbɛri siini tɛrɛ Seboyimu so kun na. ³ Mansa loolu woilu wara i laden Sidimu kenɛgbɛ rɔ, Dalaba Kɔɔjilama ye dinkira mɛn dɔ bi. ⁴ Alu tun da san tan ni fila kɛ, alu ye mansa Kedorilameri la fanka kɔrɔ. A san tan ni sawana, alu muruntira a ma. ⁵ A san tan ni naaninna, Kedorilameri ni a fɛ mansailu wulira ka na, ka mansa menilu keɛ; Refayikailu menilu siini Asiterɔti Karinayimu so la, Sisikailu menilu siini Hamu so la, Emukailu menilu siini Sawe Kiriayimu so la, ka ye mɔɔilu keɛ ka alu se woilu la. ⁶ Alu wara Horilu keɛ woilu bara, koyinkɛma dinkira do rɔ, Seyiri la jamana rɔ, ka se woilu la. Alu ka alu gben haan Heliparan, so mɛn ye wula kɔndɔ. ⁷ Wo kɔ, Kedorilameri ni a dafanɔoilu ka alu kɔseyi ka na Enimisipa, mɛn tɔɔ ko Kadɛsi. Mɔɔ menilu tɛrɛ ye Amaleki bɔnsɔn na jamana rɔ, alu ka woilu keɛ ye, ka se woilu la ka ai la jamana bɛɛ ta. Alu sera Amɔrikailu fanan na, menilu siini tɛrɛ Asarɔn Tamari so la.

⁸ Wo rɔ, Sɔdɔmu mansa bɔra, a ni Kɔmɔri mansa ni Adima mansa ni Seboyimu mansa ni Bela mansa. Bela wo tɔɔ fanan ko Sowari. Mansa woilu bɔra ka wa keɛ diya Sidimu kenɛgbɛ rɔ. ⁹ Alu wara ka Elamu mansa Kedorilameri keɛ, a ni Koyimu mansa Tidali ni Sineyari mansa Amurafeli ni Elasari mansa Ariyɔki. Mansa loolu woilu ka mansa naanin keɛ. ¹⁰ Nba, Sɔdɔmu mansa ni Kɔmɔri mansa ni alu la mɔɔilu ka i bori alu juuilu jɛ. Alu siyaman borimantɔ bera tulubɔ fasani denkailu rɔ, baa wo ka siya tɛrɛ Sidimu kenɛgbɛ rɔ. Menilu ma be denka rɔ, woilu ka i bori foo tindilu kan. ¹¹ Wo rɔ, Kedorilameri ni a la mɔɔilu wara ka Sɔdɔmu ni Kɔmɔri nanfulu bɛɛ ta, a ni alu la damunun fenilu bɛɛ. Alu ka wo bɛɛ ta ka wa a ri. ¹² Alu ka Iburama badenma Luti fanan mira ka wa a ri, a ni a bolofen bɛɛ, baa ale fanan siini tɛrɛ Sɔdɔmu so le kɔndɔ.

Iburama ka Luti kisi

¹³ Mɔɔ do borimantɔ nara ka wo bɛɛ jafɔ Iburama ye, a ye fɔla mɛn ma ko Heburu cɛ. Wo tuma, Iburama siini tɛrɛ Mamere la jirijuilu tɔrɔfɛ. Mamere wo tɛrɛ Amɔrika mɔɔ do

le ri. A badenmailu le Esikoli ni Aneri ri. Wo bɛɛ tɛrɛ Iburama denkuruilu le ri. ¹⁴ Iburama badenma mira ko fɔra a yɛ tuma mɛn na, a ka a la mɔɔilu kili, mɛnilu kusan kɛlɛla. Cɛ farinman mɔɔ kɛmɛ sawa ni mɔɔ tan ni seyin mɛn bɛɛ sɔrɔnni Iburama wara woilu bɔra, ka mansailu kɔsaran foo Daan so la. ¹⁵ Su rɔ, Iburama ka a la mɔɔilu rata la ka be mansailu kan. Iburama ka alu kɛlɛ ka se alu la, ka alu gbɛn haan Hoba. So wo ye Damasi so tele kankan bolo maran fan fɛla. ¹⁶ Mansailu tɛrɛ ra nanfulu mɛn bɛɛ ta, Iburama ka wo bɛɛ mira alu la ka na a ri. A nara a badenma Luti fanan di, a ni Luti bolofenilu bɛɛ ni muso mɛnilu mirani tɛrɛ wo ni mɔɔ tɔilu bɛɛ.

Melikisedeki ka Iburama kunben

¹⁷ Nba, Iburama ka mansa Kedorilameri ni a mansa jɔɔnilu kɛlɛ ka se alu la, ka ban ka i kɔseyi. A kɔseyitɔ, Sɔdɔmu mansa wara a kunben Sawe kɛnɛgbɛ rɔ, mɔɔilu ye a fɔla mɛn ma ko mansa la kɛnɛgbɛ.

¹⁸ Salemu so mansa Melikisedeki nara Iburama kunben ka sɔ buru ni rɛsɛnji a rɔ. Alla Kɔrɔtaniba sarakalase la le wo ri. ¹⁹ A duwara Iburama ye ko: «Alla ye jumaya kɛ Iburama ye, Alla Kɔrɔtaniba, mɛn ka san dan ka duu dan. ²⁰ An ye Alla Kɔrɔtaniba tando, mɛn ka i juuilu di i ma.» Iburama ka mɛnilu sɔrɔn kɛlɛ rɔ, a ka wo bɛɛ ja bɔ ka a di Melikisedeki ma.

²¹ Sɔdɔmu mansa ka a fɔ Iburama ye ko: «N na mɔɔilu laseyi n ma. Kɔni i ka nanfulu mɛn mira, i ye wo ta.» ²² Iburama ka a jabi: «N da n bolo kɔrɔta ka n kali Allabatala la, Alla Kɔrɔtaniba, mɛn ka san dan ka duu dan. ²³ N da n kali wo la ko n tɛ i bolofen si tala, hali jisikari, wala sambara julu. N tɛ a foyi ta, sa i kana a fɔ ko ile le ka Iburama kɛ nanfulutii ri. ²⁴ N tɛ foyi tala fɔ n na mɔɔilu ka mɛn kɛ alu balo ri. Kɔni mɛnilu wara n kɔfɛ, Aneri wo, Esikoli wo, Mamere wo, fen mɛnilu sɔrɔnda kɛlɛ rɔ woilu ri alu nin bɔ wo rɔ.»

15

Alla ni Iburama la teriya

¹ Wo waati taminni kɔ rɔ, Iburama ka Allabatala kuma kan mɛn kibarɔ misaliya rɔ. A kan ko: «Iburama i kana silan. N di i lantanka fen bɛɛ ma ka i sara kɔsɛbɛ.» ² Iburama ka a jabi: «N Tii Allabatala, den tɛ n bolo. I ri nfen de di n ma wo rɔ? Damasika mɛn tɔɔ ko Eliyeseri, wo le ketɔ n na bon cɛtala ri.» ³ Iburama kan ko: «I ma den si di n ma. Wo rɔ, n na jɔn, mɛn ye n wara yan, wo le ketɔ n cɛtala ri.»

⁴ Iburama ka Allabatala kuma kan mɛn jabili rɔ ko: «Wo kuma tɛ. Cɛ wo tɛ kɛla i cɛtala ri, fo i jɛrɛ den, i ketɔ mɛn sɔrɔnna. Wo le ketɔ i cɛtala.»

⁵ Allabatala ka Iburama labɔ kɛnɛma ka a fɔ a ye ko: «Iburama, i ja lɔ san dɔ, ka lolo bɛɛ jate, ni i ri se wo dan lɔnna.» Allabatala kan ko: «Loloilu siyaman ja mɛn ma, i bɔnsɔn di siyaya wo ja.»

⁶ Ibrahima lara Allabatala la kuma la, wo rɔ Allabatala ka a jate mɔɔ telenni ri.

⁷ Allabatala ka a fɔ a ye ko: «Nde le Allabatala ri, mɛn ka lɔ i jɔrɔ ka i labɔ Uri so kɔndɔ Kalide jamana rɔ. N ka i lana yan de, ka jamana jɔn di i ma ka a kɛ i ta ri.» ⁸ Kɔni Iburama ka a jabi: «N tii Allabatala, n di se a lɔnna di ko jamana jɔn di kɛ n ta ri?» ⁹ Allabatala kan ko: «Nisi muso kelen mira ka na a di n ma, a ni ba muso kelen ni saaji kelen. Wo bɛɛ ye kɛ san sawa sawa ri. I ye kanba kelen fanan mira, a ni sokɔndɔkanbanin kelen.»

¹⁰ Iburama nara woilu bɛɛ di a ma, ka alu faa ka kolofenilu sensen a tɛma fila ri, kɔni a ma kɔnɔilu sensen. A ka kunkurun woilu bilabila ka alu nabɛn i jɔɔn na. ¹¹ Duwailu jiira soboilu ma tuma mɛn na, Iburama ka alu gbɛn.

¹² Nba, tele be tumana, sunɔɔ ba donda Iburama ja rɔ. Ka a tɛrɛn a ye sunɔɔ rɔ, silan juu ni dibi ba sera a ma. ¹³ Allabatala ka a fɔ a ye ko: «Iburama, i ye a lɔn ko i bɔnsɔn di kɛ lɔndanilu ri jamana gbɛrɛ rɔ. Alu ri kɛ jɔnɔlu ri, ka tɔrɔ kojuyaya haan san kɛmɛ naanin wa dafa. ¹⁴ Kɔni jamana mɛn ketɔ alu bilala jɔnya rɔ, n di kititɛɛ jamana wo kan. Kiti wa kɛ, i bɔnsɔn di bɔ jamana wo rɔ nanfulu siyaman di. ¹⁵ Ile kɔnin di i la kɔrɔya diya bɔ, ka sa hɛrɛ rɔ. Alu ri i su don. ¹⁶ I denilu bɔnsɔn naaninna ri alu kɔseyi yan, baa yan mɔɔilu, ni woilu ye Amɔrikailu le ri, alu la kojuu ma dan natamin fɔlɔ ka se alu gbɛn ma.»

¹⁷ Nba, tele bera ka dibi don tuma mɛn na, sinkɔn sisima ni kala mɛlɛn taminda sobo kunkurunilu tɛma. ¹⁸ Wo lon jɛrɛ rɔ, teriya donda Allabatala ni Iburama tɛma. A ka a

fɔ a ye ko: «N di duu jin di i bɔnsɔn ma, ka bɔ Misiran ba ma, ka wa haan ba belebele ba ma, men ye Efirati ba ri kɔnin. ¹⁹ Dinkira wo ye Kenikailu bolo, a ni Kenisikailu ni Kadimonikailu ²⁰ ni Hɛtikailu ni Feresikailu ni Refayikailu ²¹ ni Amɔrikailu ni Kanaan bɔnsɔn ni Kirikasikakailu ni Jebusikailu.»

16

Isumayila sɔrɔn ko

¹ Iburama muso Sarayi tun ma den sɔrɔn a ye. Wo tuma, Misiranka sunkurun do tere Sarayi bolo jɔnya la, men tɔɔ ko Hajara. ² Lon do rɔ, Sarayi ka a fɔ Iburama ye ko: «N cɛ, Allabatala ma sɔn n ye den sɔrɔn. I ye wa i la n na jɔn sunkurun Hajara fɛ. Ni Alla sɔnda, a ri den sɔrɔn n ye.»

Iburama sɔnda Sarayi la kuma ma. ³ Wo rɔ, a muso Sarayi ka a la jɔn Misiranka sunkurun di a ma ka a ke a muso ri, wo ka a teren Iburama ra san tan ke Kanaan jamana rɔ. ⁴ Iburama wara a la Hajara fɛ. Hajara ka kɔnɔ ta. Hajara ka a yen tuma men na ko a kɔnɔ ma le, a ma a tii Sarayi jii foyi le ri, fo ka a dooya. ⁵ Wo rɔ, Sarayi ka a fɔ Iburama ye ko: «Ko men ye kɛla n na, wo bɔni ile le rɔ. N ka n na jɔn di i ma ka a ke i muso ri. Kɔni a ka a yen tuma men na ko a kɔnɔ ma le, a ma n jii foyi le ri. Allabatala, a ye wo kititɛɛ nde ni ile tema!»

⁶ Iburama ka Sarayi jabi: «Ale le wo ri. I la jɔn ye i la fanka le kɔrɔ. Men wa i diya, i ye wo ke a la.» Wo rɔ, Sarayi ka Hajara tɔrɔ kojuyaya, foo Hajara ka i bori a kɔrɔ ka wa.

⁷ Allabatala la meɛka ka Hajara yen kɔ do rɔ wula kɔndɔ. Kɔ wo ye Suri sila dafɛ. ⁸ Meɛka ka a fɔ a ye ko: «I le, Hajara, Sarayi la jɔnmuso, i bɔni mi? I watɔ mi?» Hajara ka a jabi: «N borini n tii Sarayi le kɔrɔ.» ⁹ Allabatala la meɛka ka a fɔ a ye ko: «I kɔseyi i tii wara, ka wa i fanmajii a ye ka a kan mira.» ¹⁰ Meɛka kan ko: «N di i bɔnsɔn siyaya a ja ma, foo mɔɔ tɛ wo jate lɔn muume!» ¹¹ Habadan Mansala la meɛka ka a fɔ a ye iko tuun ko: «I ja lɔ. I kɔnɔ ma le, i ri dence sɔrɔn. I ye wo tɔɔ la ko Isumayila, baa Allabatala da i la jusukasi kan namen. ¹² Den wo ri ke iko waa rɔ sofali, men bilani a jere ma. A ti se a la yala a badenma tema. A ni a badenmailu tɛ ben.»

¹³ Hajara kan ko: «Allabatala ja yen n na», wo rɔ a ka tɔɔ do la ko: «Alla men kɔrɔtanin ja yen n na.»

¹⁴ Wo le rɔ, kɔkun men ye Kadɛsi so ni Berɛdi so tɛ, mɔɔilu ye wo kilila ko Lasayi Rɔyi.

¹⁵ Wo taminni kɔ, Hajara ka dence sɔrɔn Iburama ye. Iburama ka den tɔɔ la ko Isumayila. ¹⁶ Hajara ka Isumayila sɔrɔn tuma men na, Iburama sɔrɔn tun da san biseyin ni san wɔrɔ bɔ.

17

Alla ni Iburama la teriya tɔɔmasere

¹ Iburama sɔrɔn ka san bikɔnɔndɔ ni san kɔnɔndɔ bɔ tuma men na, Allabatala ka a jere yiraka a la ka a fɔ a ye ko: «Nde le Alla Sebeɛtii ri. I ye n na sila taama ka ke mɔɔ telenni ba ri. ² Wo wa ke, n di an na teriya mafa i ye ka i bɔnsɔn siyaya kosebe.»

³ Iburama ka wo men ka a tin birin duu ma. Alla kumara a ye ko: ⁴ «An ye teriya men tala, wo le ye jin di. Jamana siyaman di bɔ i rɔ. ⁵ A tɛ fɔ i ma butun ko Iburama. I kilitɔ le sisen ko Iburahima, baa n di i ke jamana siyaman benba ri. ⁶ N di i jiri kosebe. I bɔnsɔn di siyaya ka ke jamanailu ri. Mansailu ri bɔ i bɔnsɔn dɔ. ⁷ An na teriya wo ri tɔ an tema a ni i bɔnsɔnilu fanan, menilu beɛ nato i kɔ. Teriya wo tɛ banna habadan. N di ke i Maari Alla ri, a ni i bɔnsɔn ta. ⁸ I ye lɔndanya la jamana men dɔ bi, n di jamana wo di ile ni i bɔnsɔn beɛ ma. Kanaan jamana wo ri ke ile ni i bɔnsɔn ta ri habadan. N di ke i bɔnsɔn na Maari Alla ri.»

⁹⁻¹⁰ Alla ka a fɔ Iburahima ye ko: «I ni i bɔnsɔn beɛ ye an na teriya sila taama ka n kan mira. Ai ka kan ka diyagboya ko men ke, wo le ye jin di. Ai cɛ kelen kelenna beɛ ye faaninta ke. ¹¹ Ai wa faaninta ke, wo ri ke an na teriya tɔɔmasere ri nde ni aile tema. ¹² Ka bɔ bi ma haan ka wa, denceilu beɛ ye faaninta ke alu sɔrɔn tele seyin ma. Hali jɔnilu. Jɔn

fen fen wa sərɔn i wara, i ye a faaninta ke wo ja le ma. I wa jɔn fen fen san wodi la siya gberɛilu ma, wo fanan ye faaninta ke ja kelen wo ma. ¹³ Ni a sərɔnda i wara, ni i ka a san i la wodigbɛ la, a bɛɛ ye faaninta ke. Wo le rɔ, n na teriya tɔɔmasere ri ke ai fari ma, ka a yiraka ko teriya wo ri men kadawu. ¹⁴ Ni cɛ men ma faaninta ke ka wo nɔ ke a fari ma, wo ye fara a badenmailu la, baa n kan men diyagboya le, a ma wo ke. Wo rɔ, a ra n na teriya sila bila.»

¹⁵ Nba, Alla ka a fɔ Iburahima ye ko: «I kana a fɔ i muso ma butun ko Sarayi. A tɔɔ le sisen ko Saran. ¹⁶ N di baraka don a rɔ. N di a ke, a ri dence sərɔn i ye. N di baraka don Saran na kɔ rɔ ka a ke siyailu ma ri. Mansailu ri bɔ a bɔnsɔn dɔ.»

¹⁷ Iburahima ka a tin birin duu ma. Kɔni a ka Alla la kuma men a yelera ka a fɔ a jere kɔndɔ ko: «Cɛ men sərɔn da san kemɛ bɔ, wo ketɔ den sərɔnna di? Saran fanan da san bikɔnɔndɔ sərɔn. Wo ri se moyila den na wa?» ¹⁸ A ka Alla madiya ko: «I jaandi. I ye baraka don Isumayila la ko rɔ, ka i janto a rɔ.»

¹⁹ Alla ka a jabi: «Wo kuma tɛ, kɔni i muso Saran di dence sərɔn i ye. I ri a tɔɔ la ko Isiyaka. Teriya ri don n ni Isiyaka tɛma, a ni a bɔnsɔn menilu natɔ a kɔ. Teriya wo ri men kadawu. ²⁰ Men lɔni Isumayila la ko ma, i ka men dali n fɛ, n di wo ke. N di baraka don a la ko rɔ ka den siyaman di a ma, ka a bɔnsɔn siyaya kosebɛ. A ri faama tan ni fila sərɔn. N di jamana ba do bɔ a rɔ. ²¹ Kɔni n na teriya ri tɔ n ni Saran dence Isiyaka le tɛma, men Saran di sərɔn i ye jin tuma sandɔ.» ²² Alla banda kumala Iburahima ye tumana men na, a bɔra Iburahima fɛ.

²³ Wo lon kelen dɔ, Iburahima ka Isumayi la faaninta ke, ka a la jɔn bɛɛ fanan faaninta ke, menilu sərɔnni a wara a ni menilu sanni a bolo. Cɛman kelen kelenna men bɛɛ tere a wara, Iburahima ka wo bɛɛ faaninta ke ikomin Alla ka a fɔ a ye ja men ma. ²⁴ Iburahima jere ka faaninta ke ka a teren a sərɔn da san bikɔnɔndɔ ni san kɔnɔndɔ bɔ. ²⁵ A dence Isumayila ka faaninta ke ka a teren a sərɔn da san tan ni sawa bɔ. ²⁶ Wo lon kelen dɔ, Iburahima ni a dence Isumayila fila bɛɛ ka faaninta ke, ²⁷ a ni cɛman menilu bɛɛ tere Iburahima wara. Jɔn menilu sərɔnni a wara, a ni menilu sanni a bolo siya gberɛilu ma, woilu bɛɛ ka faaninta ke a fɛ.

18

Isiyaka sərɔn ko

¹ Lon do rɔ, Allabatala ka a jere yiraka Iburahima la Mamere la jirijuilu kɔrɔ. Wo ka Iburahima siini tere a la faaninbon da la tele kunna rɔ. ² Iburahima ka a ja lɔ ka cɛ sawa lɔni yen. Alu tun ma jan a la. A ka alu yen tuma men na, a borimantɔ bɔra a la faaninbon da la ka wa alu laben, ka a majii bake ka alu fo. ³ A ka a fɔ alu ye ko: «N tiilu, ai jaandi, ai kana tamin n wara ten. ⁴ Ko ji ye na ka ai sen mako, ka ban ka ai jɔnɔn lulen na. ⁵ N ye wa damunun fen jinin a ye damunun ke. Baa, ai ra na ai la baraden wara. Ai ti se bɔla yan wo ja a ma damunun ke. A wa banda damununna a ri sila mira ka wa.» Alu ka Iburahima jabi: «Ale le wo ri, wo tɛ baasi ri.»

⁶ Iburahima borimantɔ donda a la faaninbon na ka a fɔ Saran ye ko: «I kaliya ka fareni muu numanifɛn ja sawa suman, ka a gbasi ka a ke buru ri.» ⁷ Iburahima ka a bori ka wa nisi ware rɔ, ka nisiden tɔlɔni do mira, men sobo duman. A ka wo don a la jɔn do bolo. Jɔn wo ka a kaliya ka nisiden kannatɛɛ ka a sobo tibi. ⁸ Iburahima ka nɔnɔ sunɔni ni nɔnɔ kende ta, ka nisiden sobo tibini la woilu kan ka wa wo bɛɛ sii lɔndan sawa kɔrɔ. Alu tere ye damununna tuma men na, Iburahima ka a lɔ alu dafɛ jiri kɔrɔ.

⁹ Alu ka Iburahima mapininka ko: «I muso Saran ye mi?» A kan ko: «A ye faaninbon na.»

¹⁰ Kelen kan ko: «N di na bɔ i fɛ jin tuma sandɔ. Wo ri a teren i muso Saran da dence sərɔn.»

Saran siini tere lɔndance wo kɔfɛ faaninbon da la, ka a tolo malɔ a la. ¹¹ Wo tuma, Iburahima ni Saran da kɔrɔ kosebɛ. Den sərɔn waati ra tamin Saran kan. ¹² Saran ka kuma wo men tuma men na, a yelera a jere ma, ka a fɔ ko: «Nde kɔrɔni ba le. N cɛ fanan da cɛmɔɔya kosebɛ. N di se den sərɔnna wo rɔ, ka sewa wo rɔ wa?»

¹³ Wo rɔ, Allabatala ka a fɔ Iburahima ye ko: «Nfenna Saran ye yelɛla ka sika a den sɔrɔn ko rɔ a kɔrɔya waati? ¹⁴ Allabatala se kajala fen suu numan de kɛla? Nin tuma sandɔ, n di na bɔ i fɛ yan. Wo ri a tɛrɛn i la muso Saran da dɛncɛ sɔrɔn.»

¹⁵ Saran silanda ka wuya fɔ ko: «Nde ma yɛɛ de!» Kɔni Allabatala kan ko: «I yɛɛra le jɔ!»

Iburahima ka Alla tara Sɔdɔmukailu ye

¹⁶ Nba, lɔndan woilu wuli mɛn kɛni ka wa, Iburahima wara alu bilasila. Alu sera tindi do kan ka alu na lɔ Sɔdɔmu so fan fɛ lala. ¹⁷ Allabatala ka a fɔ a jɛrɛ ma ko: «N kɛtɔ mɛn kɛla, n di wo doon Iburahima ma wa? ¹⁸ Baa a ri kɛ jamatii ba ri, fanka ye mɛn na. Iburahima ri kɛ sababu ri, siya bɛɛ ri baraka sɔrɔn n bolo. ¹⁹ N da a jɛnematɔmɔn, kosa a ri a denilu ni a bɔnsɔn bɛɛ jamari ko alu ye n na sila taama tɛlenbaya rɔ. Ni alu ka wo kɛ, n di n na teriya mafa, n ka mɛn ta Iburahima ye.»

²⁰ Nba, Allabatala ka a fɔ Iburahima ye ko: «Sɔdɔmukailu ni Kɔmɔrikailu jalakili kan da siyaya. Alu la ko haramunnin a ra wara kɔsɛɛ. ²¹ Wo rɔ, n watɔ alu ragbɛla, sa n di a lɔn ni alu ra kojuu kɛ ikomin a fɔra n jana na mɛn ma.»

²² Cɛ woilu bɔra Iburahima tɔrɔfɛ ka wa Sɔdɔmu fan fɛ. Kɔni Iburahima lɔni tora Allabatala jakɔrɔ. ²³ A ka a madon a la ka a fɔ a ye ko: «Allabatala, i ri jahadi la mɔɔ tɛlenilu ni mɔɔ tɛlenbalilu bɛɛ jɔɔn kan wa? ²⁴ Ni i ka mɔɔ tɛlenni biloolu tɛrɛn so kɔndɔ ye, i ri jahadi la so kɔndɔ mɔɔilu bɛɛ kan wa? I ti se so kɔndɔ mɔɔilu tola ye mɔɔ tɛlenni biloolu woilu la ko kɔsɔn wa? ²⁵ Ka mɔɔ tɛlenilu faa mɔɔ tɛlenbalilu fɛ, i tɛ ko suu wo kɛla fewu. I tɛ sɔnna ka mɔɔ tɛleni ni mɔɔ tɛlenbalilu jate kɛlen di ka jahadi la alu bɛɛ kan. I tɛ ko suu wo kɛla fewu! I le le dunuɔa bɛɛ kititɛɛla ri, mɛn ye kojuu ni kojuma faranfaasila.»

²⁶ Allabatala ka Iburahima jabi: «Ni n ka mɔɔ tɛlenni biloolu tɛrɛn Sɔdɔmu, n di so kɔndɔ mɔɔ bɛɛ to ye mɔɔ juma biloolu woilu la ko kɔsɔn.»

²⁷ Iburahima ka a fɔ a ye ikɔ tuun ko: «Maari, i ye dijɛ. N tɛ foyi ri fo banku, kɔni n ye n dajala ka kuma i ye. ²⁸ Ni i ka a tɛrɛn mɔɔ tɛlenni tɛ mɔɔ biloolu bɔ don? Ni mɔɔ loolu dɔrɔn ka mɔɔ biloolu jan, i ri jahadi la so bɛɛ kan mɔɔ loolu woilu la ko kɔsɔn wa?» Allabatala ka a jabi: «Ni n ka mɔɔ tɛlenni binaanin ni loolu tɛrɛn so kɔndɔ, n tɛ jahidi la so kan.» ²⁹ Iburahima kumara a ye ikɔ ko: «Ni mɔɔ tɛlenni ma tamin mɔɔ binaanin kan don?» Allabatala kan ko: «Mɔɔ binaanin woilu la ko kɔsɔn, n tɛ jahadi la so kan.» ³⁰ Iburahima kan ko: «Maari, i jaandi, i kana diminya n ma, kɔni n ye kumala ikɔ. Ni i ka mɔɔ tɛlenni bisawa dɔrɔn tɛrɛn so kɔndɔ don?» Allabatala kan ko: «Ni n ka mɔɔ tɛlenni bisawa tɛrɛn ye, n tɛ jahadi la so kan.» ³¹ Iburahima kan ko: «Maari, ye n dijɛ. N ye n dajala ka kuma i ye ikɔ. Ni i ka a tɛrɛn ko mɔɔ tɛlenni tɛ tamin mɔɔ muwan kan don?» Allabatala ka a jabi: «N tɛ jahadi la so kan mɔɔ muwan woilu la ko kɔsɔn.» ³² Iburahima kan ko: «Maari, i kana diminya n ma. N na kuma dan de jin di. Ni mɔɔ tɛlenni muume kɛra mɔɔ tan di don?» Allabatala kan ko: «N tɛ jahadi la so kan mɔɔ tan woilu la ko kɔsɔn.»

³³ Allabatala banni kumala Iburahima fɛ, a wara. Iburahima ka i kɔseyi ka wa a wara.

19

Sɔdɔmu ni Kɔmɔri soilu Jahadi ja

¹ Nba, mɛɛka fila wo sera Sɔdɔmu wura fɛ. Luti tɛrɛ siini so donda la. A ka alu yen tuma mɛn na, a wulira ka wa alu labɛn ka majii bakɛ ka alu tuwa. ² A kan ko: «N tiilu, ai jaandi, ai ye dijɛ ka na jiya n wara. Ai ye ai sen mako ka sii yan. Sɔɔma jona, n di sila di ai ma, sa ai ri wa ai la taama rɔ.» Mɛɛkailu ka Luti jabi: «ɛɛn. An di sii kɛnema yan.» ³ Kɔni Luti kumara alu ye ka a magbɛɛɛya, foo alu sɔnda ka wa jiya a wara. A la mɔɔilu ka buru fununbali ni damunun ba rabɛn. Luti ka wo bɛɛ sii a la lɔndanilu kɔrɔ. Alu ka damunun kɛ.

⁴ Ka a tɛrɛn alu ma i la fɔlɔ, Sɔdɔmukailu bɔra fan bɛɛ rɔ ka na bon naminin. Kamarɛnilu wo, mɔɔbakɔrɔilu wo, alu bɛɛ nara. ⁵ Alu ka alu kan nabɔ Luti ma ko: «Cɛ mɛn nani i wara yan su jin dɔ, alu ye mi? I ye alu lana an ma. An ye a fɛ ka an la alu fɛ.»

⁶ Luti bɔra bon na, ka bon da tuun lɔndanilu ma. ⁷ A ka fɔ: «N badenmailu. Ai jaandi, ai kana kojuu jin ke. ⁸ N denmuso fila ye yan, wo si ma ce lɔn fɔlɔ. N di woilu lana ai ma ka alu di ai ma. Fen fen wa diya ai ye, ai ye wo ke alu la. Kɔni ai kana foyi ke ce jinilu la, baa alu nani lɔndanya le la n wara.»

⁹ So kɔndɔ mɔɔilu ka a fɔ i jɔɔn ye ko: «Ce jin te foyi le ri fo lɔndan, kɔni sisen a ye a fe ka ke an na kuntii ri.» Alu ka a fɔ Luti ye ko: «I bɔ sila la an tema. Ni i ma i bɔ an yɔrɔ, an di men ke i la, wo ri juuya i la lɔndanilu ta ri.» Alu ka Luti tuntun fanka la ka sudunya bon na sa alu ri da kadi ka don. ¹⁰ Kɔni ce fila woilu ka da laka ka alu boloilu labɔ ka Luti mira. Alu ka a ladon bon na ka da sɔɔ tuma men na, ¹¹ alu ka mɔɔilu bee ja fuyenya bon da kɔrɔ. Fen fen tere don ko rɔ bon na, woilu bee ja fuyenya, kanberen wo, mɔɔbakɔrɔ wo, woilu bee. Wo rɔ, alu ka bon da jinin ka kɔra.

¹² Ce fila wo ka a fɔ Luti ye ko: «I la mɔɔ doilu ye so kɔndɔ yan wa? I ye a bee labɔ so kɔndɔ. I biran wo, i denceilu wo, i denmusoilu wo, i la mɔɔ bee labɔ, ¹³ baa an ketɔ so jin bee halakila le. Alu jalakili kan da siyaya Allabatala jana. Wo rɔ, ale le ka an lɔ alu halakila.»

¹⁴ Nba, Luti bɔra ka wa kuma a biranilu ye, menilu ka a denmusoilu mamira. A ka a fɔ alu ye ko: «Ai ye wuli. An ye an bori ka bɔ so kɔndɔ. Allabatala ketɔ so halakila le!» Kɔni, Luti biranilu ka a kuma jate yelemako le ri.

¹⁵ Sɔɔma da la, meleka woilu ka a fɔ Luti ye ka a magbeleya a ye ko: «I kaliya! I ye i muso ni i demuso fila ta ka wa. Ni wo te, ai ri halaki so jahadi rɔ.» ¹⁶ Kɔni, Luti ka a la sumaya. Wo rɔ, alu ka a mira a bolo ma, a ni a muso ni a denmuso fila ka wa alu ri so kɔkan. Allabatala kinikinira alu ma wo ja le ma. ¹⁷ Alu bɔ men kenɩ so kɔndɔ, meleka kelen ka a fɔ alu ye ko: «Ai ye ai bori ka wa ka ai jere kisi. Ai kana ai kɔfene. Ai kana ai lɔ kenegbe yɔrɔ si rɔ. Ai ye i bori ka wa koyinke kan, sa ai kana halaki.»

¹⁸ Luti ka fɔ: «Ee, n tii. I jaandi. ¹⁹ I ra ban ka n kisi, kɔni n ti se n borila foo koyinke kan. Sani n ye se ye, n di jahadi sɔrɔn. ²⁰ I ja lɔ. I ma so wo yen, men ma jan yan na. So wo ka doo. N di se wo sɔrɔnna. N tii, i jaandi. N ye n bori ka wa so misen wo la, sa n di kisi.»

²¹ Meleka kan ko: «Ale le wo ri. N da dije wo ma. I kan so men ma wo ri, n te jahadi la wo kan. ²² Kɔni ai ye i kaliya ka wa don ye. Ni ai ma se ye, n ti se foyi kela.» So men Luti ka a fɔ a ma ko a dooman, so wo tɔɔ lara ko Sowari.

²³ Luti donda Sowari so kɔndɔ ka a teren tele ra ye. ²⁴ Wo tuma, Allabatala ka ta tinbiriki lama lajii Sɔɔmu ni Kɔmɔri kan ikomin sancɩ kise. Allabatala jere le ka wo lajii ka bɔ sankolo rɔ. ²⁵ Wo rɔ, Allabatala ka so woilu bee janin, a ni kenegbe bee. Mɔɔilu bee halakira, a ni jiri ni bin bee. ²⁶ Alu watɔla, Luti muso ka kɔfene dinkira men dɔ, a yelemanda ka ke kɔɔ kaba ri.

²⁷ Wo sɔɔma da la jona, Iburahima wara kuma diya wo rɔ, a ni Allabatala tun kumara i jɔɔn fe dinkira men kɔnin. ²⁸ A ka a ja lɔ ka Sɔɔmu ni Kɔmɔri soilu ragbe, a ni kenegbe bee. A ka sisi wulitɔla yen. Sisi bɔra ikomin ta wa jiri mira furu kɔndɔ.

²⁹ Nba, Alla ka kenegbe so bee halaki tuma men na, a ka a miri Iburahima ma ka Luti kisi ta la halakili ma. Ta wo ka so bee halaki, Luti siini tere dinkira men dɔ.

Luti ni a denmuso fila la ko

³⁰ Luti ma sɔn ka to Sowari ka a masɔrɔn a silanni. Wo rɔ, a ka a denmuso fila ta ka wa alu ri koyinke kan. Alu ka alu sii falan na ye. ³¹ Lon do rɔ a denmuso kɔrɔmamɔɔ ka a fɔ a doomuso ye ko: «An fa ra kɔrɔya. Ce fanan te yan, men di an furu, ikomin a ye kela dunuɔna fan bee rɔ ja men ma. ³² An ye dɔlɔ di an fa ma. A wa a min ka a ja laminin, an di an la a fe, sa an di den sɔrɔn, sa an fa bɔnsɔn kana tunun dunuɔna ma.» ³³ Alu ka dɔlɔ di alu fa ma su wo rɔ. A ka a min foo ka a ja laminin. A denmuso kɔrɔmamɔɔ wara a la a fe. Luti ma a la tumana lɔn. A ma a wuli tumana fanan lɔn.

³⁴ Wo sɔɔma da la, Luti denmuso kɔrɔmamɔɔ ka a fɔ a doomuso ye ko: «Su rɔ, n ka n la n fa fe. Su ba ko, an ye dɔlɔ di a ma ikɔ. A wa a min ka a ja laminin, ile ri wa i la a fe, sa an fa bɔnsɔn kana tunun dunuɔna ma.» ³⁵ Alu ka dɔlɔ di alu fa ma su wo rɔ ikɔ. A ka a

min foo ka a ja laminin. A denmuso doomamɔ wara a la a fe. Luti ma a la tumana lɔn. A ma a wuli tumana fanan lɔn.

³⁶ Nba, Luti denmuso fila beɛ ka kɔnɔ ta Luti fe ja wo le ma. ³⁷ A denmuso kɔrɔmamɔ ka dence sɔrɔn ka a tɔɔ la ko Mowabu. Mowabu bɔnsɔn men ye ye bi, wo benba le wo ri.

³⁸ A doomuso fanan ka dence sɔrɔn, ka a tɔɔ la ko Benami. Amoni bɔnsɔn men ye ye bi, wo benba le wo ri.

20

Ko men taminda Iburahima ni Abimeleki tema

¹ Nba, Iburahima bɔra Mamere ka wa Nekebi, ka taa i sii Kadesi a ni Suri so fila tema. Ka a tɛren a ye Kerari, ² Iburahima ka a fɔ ye mɔɔilu ye Saran na ko rɔ ko: «N doomuso le.» Wo le rɔ, Kerari mansa Abimeleki ka a la mɔɔilu lɔ Saran mirala kosa a ri a ke a la muso ri. ³ Kɔni su do rɔ, Alla ka a jere yiraka Abimeleki la sibo rɔ, ka a fɔ a ye ko: «Abimeleki i ja lɔ. A tɛ men i ri faa de, baa i nɔ muso men mirala jin di, a furunin de.»

⁴ Wo ka a tɛren, Abimeleki tun ma a la Saran fe fɔlɔ. Wo rɔ, a ka Alla jabi: «Faama, i ri se n na jamana halakila hali an ma kojuu ke wa? ⁵ A ce le ma a fɔ n ye ko a doomuso le jin di wa? Muso fanan ma a fɔ ko ale kɔrɔce le wa? N kɔnin ka ko jin ke jusu gbeya le la. N ma kojuu ke.»

⁶ Alla ka Abimeleki jabi sibo kelen wo rɔ ko: «N ka a lɔn ko i ka ko jin ke jusu gbeya le rɔ. Wo le rɔ, nde le ka a ke, i ma i la a fe fɔlɔ ka ko haramunnin ke. ⁷ Nba, ce wo muso laseyi a ma. N na kelalasele de a ri. A ri madiyali ke i ye sa i kana faa. Ni i ma a muso laseyi a ma, i ye la a la ko i ri faa fewu, i ni i la mɔɔ beɛ!»

⁸ Sɔɔma da la jona, Abimeleki ka a la mɔɔilu kili ka ko wo beɛ jafɔ alu ye. Alu ka wo men ka silan kojuuya. ⁹ Abimeleki ka Iburahima kili ka a fɔ a ye ko: «Ce, i ka nfen ke an na jin de ten? N na kojuu suu juman kela i la fo i ra kojuu jin jɔɔn nase nde ni n na jamana mɔɔilu ma? I ra men kela n na jin, mɔɔ ma kan ka wo ke i mɔɔjɔɔn na habadan! ¹⁰ I ka ko jin ke nfenna?»

¹¹ Iburahima ka a jabi: «N tere ye n mirila le ko n tɛ mɔɔ sɔrɔn jamana jin dɔ, men silanni Alla ye. N ko yan mɔɔilu ri n faa n na muso kosɔn. Wo le rɔ, n ka a fɔ i ye ko n doomuso le. ¹² Wo beɛ ni a ta, n doomuso bere bere le a ri. An beɛ ye fa kelen de la, kɔni an tɛ na kelen na. N ka a furu ka a ke n muso ri. ¹³ Alla ka n nabɔ n fa wara tuma men na n ka wa taama rɔ, n ka a fɔ Saran ye ko: «I ka kan ka jumaya men ke n ye wo rɔ, wo le ye jin di. An wa wa yɔrɔ yɔrɔ, i ye a fɔ ye mɔɔilu ye ko «N kɔrɔce le a ri.»»

¹⁴ Abimeleki ka Iburahima muso Saran naseyi a ma, ka saailu ni bailu ni nisiilu la a kan, a ni jɔnilu. ¹⁵ A ka a fɔ Iburahima ye ko: «N na jamana ragbe. A yɔrɔ men wa diya i ye, i ye wa i sii ye.»

¹⁶ A ka a fɔ Saran ye ko: «A ragbe! N da wodigbe waa kelen di i kɔrɔce ma ka a yiraka ai wara mɔɔ beɛ la ko i ma kojuu ke. Mɔɔ beɛ ri a lɔn ko i ra jo sɔrɔn.»

¹⁷ Iburahima ka Alla tara Abimeleki ye. Wo rɔ, Alla ka Abimeleki lakendeya, a ni a la muso ni a la jɔnmuso beɛ, wo le rɔ ai ri se den sɔrɔn ikɔ tuun ¹⁸ baa Allabatata tun da densɔrɔnbaliya jankarɔ le bila Abimeleki muso beɛ la Iburahima muso Saran mira kosɔn.

21

Isiyaka sɔrɔn ko

¹ Allabatata hinara Saran na ikomin a tun ka a fɔ ja men ma. A ka lahidi men ta a ye fɔlɔ, a ka wo mafa. ² Wo rɔ, Iburahima la cemɔɔbaya waati rɔ, Saran ka kɔnɔ ta ka dence sɔrɔn a ye, waati men fɔni Alla bolo kɔrɔmanna. ³ Saran ka dence men sɔrɔn, Iburahima ka wo tɔɔ la ko Isiyaka*. ⁴ Isiyaka sɔrɔn tele seyin, Iburahima ka a faaninta ke, ikomin Alla ka a jamari a ye ja men ma fɔlɔ. ⁵ Isiyaka sɔrɔnda ka a tɛren Iburahima sɔrɔn da san kemɛ bɔ. ⁶ Saran kan ko: «Eɛ! Alla ra n nasewa foo n da jalen ka yeɛ baka. Ko jin ba fɔ mɔɔ men ye, wo fanan di sewa ka yeɛ n fe.» ⁷ Saran kumara ikɔ ko: «Yon tun di a fɔ

* 21:3 Isiyaka kɔrɔ ye le ko a ye yeɛla

Ibrahimia ye ko Saran di sin di den ma wa? Kɔni n da dence sɔrɔn a ye, ka a tɛren a ra cɛmɔɔya kosebe.»

Hajara ni a den gbɛnda

⁸ Nba, den bonyara. Ie ka a da bɔ sin na lon mɛn dɔ, Ibrahimia ka tolɔn ba ke. ⁹ Misiranka muso Hajara ka dence mɛn sɔrɔn Ibrahimia ye, wo tɛre ye Isiyaka mayɛlɛla. Saran ka wo yen ¹⁰ ka a fɔ Ibrahimia ye ko: «I ye jɔnmuso wo ni a dence gbɛn. N dence Isiyaka le dɔrɔn di ke i cɛtala ri. A dence tɛ ke i cɛtala ri fewu!»

¹¹ Saran na kuma wo gbara Ibrahimia la kosebe, ka a masɔrɔn Isumayila fanan ye a den de ri. ¹² Kɔni Alla ka a fɔ a ye ko: «Ibrahimia, wo kana gba i la i dence ni i la jɔnmuso la ko. Saran ba fen fen jinin i fe, i ye wo ke a ye, baa n ka bɔnsɔn mɛn lahidi ta i ye, bɔnsɔn wo bɔtɔ Isiyaka le rɔ. ¹³ Kɔni n di i la jɔnmuso dence bɔnsɔn fanan siyaya ka a ke jamatii ri ka a masɔrɔn a bɔra ile le rɔ.»

¹⁴ Wo duu sa gbɛni, Ibrahimia ka buru ta ka a di Hajara ma, ka ji ke jikefen gbololama kɔndɔ ka wo fanan di a ma. A ka a den di a ma ko alu ye wa. Hajara bɔra Ibrahimia wara wo rɔ ka wa a mataama wula kɔndɔ, Bɛri Seba so kɔkan. ¹⁵ Alu ka alu mataama wula kɔndɔ haan ji banda jikefen kɔndɔ. Ji banda tuma mɛn na, Hajara ka a den to jirinin do lulen na. ¹⁶ A ka a mabɔ a den na ko biɛ sɔmɔndiya ko kelen jatela ka a sii, baa a ka a miri ko a tɛ a fe ka a den faatola yen. A ka a sii ye ka kasi kojuuya. ¹⁷ Kɔni Alla ka den kasi kan mɛn. Wo rɔ, Alla la mɛleka ka a kan nabɔ Hajara ma ka bɔ sankolo rɔ. A kan ko: «Hajara, nfen keni? I kana silan. Alla ra i den kasi kan mɛn. ¹⁸ I wuli ka wa den bolo mira. N di a bɔnsɔn siyaya ka a ke jamana ba ri.»

¹⁹ Alla ka Hajara ja laka. A ka kɔlɔn do yen. A wara jikefen nafa ji rɔ ka na a di den ma. Den ka ji min. ²⁰ Alla tora den fe. A kunbayara, ka a sii wula kɔndɔ ka a ke biɛfilila ri. ²¹ A siini tɛre Paran wula kɔndɔ. A na ka Misiranka muso do furu ka wo di a ma.

Ibrahimia ni Abimeleki la teriya

²² Nba, lon do rɔ Abimeleki ka a la keledɛn kuntii Pikɔli ta ka wa Ibrahimia wara. A ka a fɔ Ibrahimia ye ko: «Alla ye i fe i la ko bɛe rɔ. ²³ Wo rɔ, n ye a fe i ye i kali Alla la yan bi, ko nde ni n denilu, a ni n mamarenilu, ko i tɛ an si janfa. I ye lɔndan de ri n na jamana rɔ yan. N ka jumaya mɛn ke i ye wo rɔ, n da wo ke. Wo ja kelen ma, i ka kan ka jumaya wo ke n ye, i ye wo ke. I ye an na jamana mɛn dɔ bi, i ka kan ka jumaya mɛn ke wo la mɔɔilu ye, i ye wo fanan ke.» ²⁴ Ibrahimia kan ko: «Ale le wo ri, n da n kali wo la.» ²⁵ Kɔni Ibrahimia ka Abimeleki jalaki kɔlɔn do la ko rɔ, baa Abimeleki la jɔnilu tun da wo mira fanka la. ²⁶ Abimeleki ka Ibrahimia jabi: «N ma a lɔn n na jɔn mɛn ka kɔlɔn mira. I le ma foyi fɔ n ye. N ma a lɔn fo bi.»

²⁷ Ibrahimia ka a la saa doilu bɔ, a ni a la bailu a ni a la nisilu bɔ ka a di Abimeleki ma, alu la teriya rɔ. ²⁸ Ibrahimia ka saadeni musoman wɔrɔnwula gberɛ fanan bɔ a la saa kuru rɔ. ²⁹ Abimeleki ka a mapininka ko: «I ka saadeni musoman wɔrɔnwula jin bɔ nfenna ko rɔ?» ³⁰ Ibrahimia kan ko: «Saadeni wɔrɔnwula jin mira. Alu ye ke an sere ri ka a yiraka ko nde le ka kɔlɔn jin sen.» ³¹ Wo le rɔ, alu ka dinkira wo tɔɔ la ko Bɛri Seba†, baa Ibrahimia ni Abimeleki ka alu kali alu jɔɔn ye dinkira wo le rɔ.

³² Alu ka alu kali alu jɔɔn ye tuma mɛn na, Abimeleki ni a la keledɛn kuntii Pikɔli ka alu kɔseyi alu wara Filisiti jamana rɔ.

³³ Ibrahimia ka tamarisi ju turu Bɛri Seba ka Allabatala bato, Maari mɛn tɛ banna kɔnin.

³⁴ Ibrahimia mɛnda Filisiti jamana wo rɔ ka waati jan ke ye.

22

Alla ka Ibrahimia kɔrɔbɔ a dence la ko rɔ

¹ Nba, waati wo taminni kɔ rɔ, Alla ka Ibrahimia kɔrɔbɔ. A ka a kili ko: «Ibrahimia.» Ibrahimia kan ko: «Naamun.» ² Alla kan ko: «I ye Isiyaka ta, i dence kelenpe, mɛn duman

† 21:31 Bɛri Seba kɔrɔ ye le ko Teriya Kɔlɔn

i ye. I ye wa a ri Morija mara rɔ. N di koyinke do yiraka i la ye. I ye wa koyinke wo kan ka Isiyaka ke saraka ri ka n sɔ a la ye. I ye a faa ka a janin ka a ke buuri ri.»

³ Wo Duusa gbeni, Iburahima wulira jona ka lɔ tɛɛ Alla sɔlifɛn janin kanma ka a la fali rabɛn. A ka a la jɔnce fila kili, a ni a dence Isiyaka. Alu bɛɛ ka sila mira ka wa. Alla ka dinkira mɛn ko fɔ a ye, alu wara ye. ⁴ Alu ka tele sawa ke taaman na. Iburahima ka a ja lɔ wula jan na ka dinkira wo yen. ⁵ Iburahima ka a fɔ a la jɔnilu ye ko: «N ni n dence wato koyike wo kan ka Alla bato. Ai ye an makɔnɔ fali dafɛ yan. An natɔ.»

⁶ Iburahima ka Alla sɔlifɛn janin lɔ sɛi a dence Isiyaka kun ma, ka a la muru ta, a ni takise. Alu fila wara alu jɔnɔn fɛ. ⁷ Isiyaka ka a fɔ a fa ye ko: «N fa.» Iburahima kan ko: «Naamun.» Isiyaka kan ko: «Takise ye an bolo, lɔ fanan ye an bolo. Saadennin ye mi, an ye mɛn kela saraka ri ka a di Alla ma?» ⁸ Iburahima ka a jabi: «N den, Alla ri an mako ja ka saadenin ko janabɔ.» Alu fila tora wa la i jɔnɔn fɛ.

⁹ Dinkira mɛn ko fɔni a ye Alla bolo, alu sera ye. Iburahima ka saraka bɔ diya lɔ ka lɔ la wo kan. Wo kɛni, a ka a dence Isiyaka sidi ka a lala saraka bɔ diya kan lɔ kun na. ¹⁰ A ka a la muru ta ko a ye a dence kannatɛɛla.

¹¹ Kɔni Allabatata la mɛɛka tora sankolo rɔ ka a kan nabɔ Iburahima ma ko: «Iburahima, Iburahima!» Iburahima kan ko: «Naamun.» ¹² Mɛɛka kan ko: «I kana i bolo lase i den ma de! I kana foyi ke a la. N da a lɔn sisen ko i silanni Alla ye, ka a masɔrɔn i ma i ban ka i dence kelenpe di Alla ma.»

¹³ Iburahima ka a ja lɔ ka saaji do yen. A mirani a kere ma tunin do rɔ. Iburahima wara saaji wo mira ka a ke saraka ri Allabatata sɔ kanma a dence nɔ rɔ. A ka a faa ka a janin ka a ke buuri ri. ¹⁴ Iburahima ka dinkira wo tɔɔ la ko: «Allabatata di mɔɔ mako ja.» Wo le rɔ, mɔɔilu ye a fɔla bi ko: «Allabatata di mɔɔ mako ja a la koyinke kan.»

¹⁵ Allabatata la mɛɛka tora sankolo rɔ ka Iburahima kili a sɛja filana rɔ, ¹⁶ ka a fɔ a ye ko: «Allabatata kan ko: «I ma i ban i dence kelenpe faala ka a ke saraka ri ka a di n ma. Ikomɛn i ra wo ke, n da n kali n jɛɛ tɔɔ la, ko ¹⁷ i ri baraka. N di i bɔnsɔn siyaya iko lolo ye sankolo rɔ ja mɛn ma, wala kɔɔji da la kijɛ siyaman ye ja mɛn dɔ. I bɔnsɔn di se alu juuilu la, foo ka woilu la soilu mira alu la. ¹⁸ Wo ri ke sababu ri, siya bɛɛ ri baraka sɔrɔn n bolo i bɔnsɔn fɛ, baa i ra n kan mira ka a ke.»

¹⁹ Nba, Iburahima ni a dence ka alu kɔseyi ka wa a la jɔnilu tɛɛɛn ye. Alu bɛɛ ka sila mira ka wa Bɛri Seba. Iburahima ka a sii ye le ka mɛn.

²⁰ Waati wo taminni, a fɔra Iburahima ye ko a badenma cɛ Nakɔri muso Milika fanan da denceilu sɔrɔn. ²¹ A dence fɔlɔma tɔɔ ko Usi. A dence filana tɔɔ ko Busi. A dence sawana tɔɔ ko Kemuheli. Kemuheli wo ye Aramu fa le ri. ²² Milika dence naaninna tɔɔ ko Kesedi, ka Haso tuun wo la, ka Pilidasi tuun wo la, ka Yidilafe tuun wo la, ka ban ka Betuweli tuun wo la. ²³ Betuweli wo le denmuso le Rebeka ri. Milika ka dence seyɛn wo le sɔrɔn Iburahima badenma cɛ Nakɔri ye. ²⁴ Nakɔri muso filana, mɛn tɔɔ ko Rehuma, wo fanan ka denceilu sɔrɔn a ye. Wo denceilu tɔɔ le ten: Tebaki, Kahamu, Tahasi a ni Mahaka.

23

Saran na saya

¹ Saran ka san kemɛ ni san muwan ni wɔrɔnwula bɔ tuma mɛn na, ² a sara Kanaan jamana Kiriyaɛti Ariba so kɔndɔ, mɛn tɔɔ bi ko Heburɔn. Iburahima ka a sii Saran su kun na a ka kasi.

³ Iburahima bɔra a muso Saran su dafɛ, ka wa kuma Hetika ye, ⁴ a kan ko: «Nde ye lɔndan de ri ai wara yan. Ai ye dinkira do san n ma, sa n di a ke kaburu so ri ka n muso su don ye.»

⁵ Hetika ka Iburahima jabi: ⁶ «An fa, i tolo malɔ an kan na. I le ye Alla la faamaden de ri an tema yan. An na kaburu so dinkira mɛn ba diya i ye, i ye i la su don ye. An si tɛ an ban wo ma ka an na duu di i ma. I ye i muso su don.»

⁷ Iburahima ka a wuli ka a majii Hetikailu jana. ⁸ A ka a fɔ alu ye ko: «Nba, ni ai sɔnda n ye n muso sutura, ai jaandi, ai ye Sokari dence Efurɔn madiya n ye. ⁹ Falan mɛn ye a

bolo Makipela, a la sene kankɔ fe kɔnin, a ye wo san n ma. A sɔnkɔ wa ke wodi men di, n di wo di a ma ai jɔkɔrɔ yan, sa dinkira wo ri ke n na kaburu so ri.»

¹⁰ Wo ka a tɛren Efurɔn jere siini Hetika tema so donda la ye, baa ale fanan tɛre Hetika de ri. A ka Ibrahima jabi jama bɛe jana ko, ¹¹ «An fa, i tolo malɔ n kan na. N di sene ni falan bɛe di i ma ka a la a jɔɔn kan. N ye a bɛe dila i ma ka n badenmailu ke a sere ri. Wa, i muso su don.» ¹² Ibrahima ka a majii so kɔndɔ mɔɔ bɛe jana. ¹³ A ka a fɔ Efurɔn ye wo bɛe jɔkɔrɔ ko: «I jaandi, i tolo malɔ n na. N di sene jin sɔnkɔ di i ma. I ye a mira, sa n di wa n muso su don ye.» ¹⁴ Efurɔn ka a fɔ Ibrahima ye ko: ¹⁵ «N na faama, i tolo malɔ n na. Sene jin sɔnkɔ tɛ tamin wodigbe kilo naanin a ni tala la. Wo ri nfen ja nde ni ile tema? Wa i muso su don.»

¹⁶ Efurɔn ka sene sɔnkɔ men fɔ, Ibrahima sɔnda wo ma. A ka wodigbe wo suman Hetika bɛe jana ka a di Efurɔn ma, wodigbe kilo naanin a ni tala la, ka ben julailu la sumanni ja ma.

¹⁷ Wo rɔ, Ibrahima ka Efurɔn na sene san a ma, sene men tɛre Makipela, Mamere fan fe. Sene wo ni a falan ni a jiri bɛe haan ka wa se sene dan na, ¹⁸ wo bɛe kera Ibrahima ta ri. Hetika men bɛe siini tɛre laden dɔ so donda la ye, woilu kera alu sere ri.

¹⁹ Ibrahima bɔra ye ka a wa a muso Saran su don falan na Makipela, Mamere fan fe Kanaan jamana. Mamere wo tɔɔ le fanan ko Heburɔn. ²⁰ Wo le kosɔn, sene wo ni a falan bɛe kera Ibrahima ta ri, ka a ke a la kaburu so ri. A ka wo san Hetika de ma.

24

Isiyaka ka Rebeka furu

¹ Nba, Ibrahima kɔrɔyara kosebe, Allabatala tun ka baraka don a la ko bɛe rɔ. ² Lon do rɔ, a ka a demenba kili, men ye a la nanfulu kunnasiila ri, a ka a fɔ a ye ko: «I bolo la n woro kɔrɔ ka lahidi ta n ye ka i kali. ³ An siini Kanaan bɔnsɔn de tema yan, kɔni n ye a fe i ye i kali Allabatala tɔɔ rɔ, men ye sankolo ni duukolo tii ri, ko i tɛ Kanaan bɔnsɔn denmuso si furu ka a di n dence ma. ⁴ I ye i kali ko i ri wa n fa jamana rɔ, ka wa denmuso do furu n dence Isiyaka ye n badenmailu wara.»

⁵ Demenba wo kan ko: «Ni denmuso ma sɔn ka na nde kɔfe yan don? N ye wa i dence ri i fa jamana rɔ wa?»

⁶ Ibrahima kan ko: «Eɛn de! I kana wa n dence ri ye fewu! ⁷ Allabatala Alla, men ye sankolo tii ri, wo ka n nabɔ n fa so la, ka n nabɔ n sɔrɔn jamana rɔ. A kumara ka a kali n ye ko a ri jamana jin di n bɔnsɔn ma. Ale le jere ketɔ a la meleka bilala i jɛ ka wa n fa jamana rɔ, sa i ri muso do sɔrɔn n dence ye ye. ⁸ Ni muso ma sɔn ka na i kɔfe, wo kalili kunko ri bɔ i ma, kɔni i kana wa n dence ri de!» ⁹ A demenba ka a bolo la a tii Ibrahima woro kɔrɔ ka a kali ko a ri wo bɛe ke.

¹⁰ Wo rɔ, Ibrahima la demenba ka jɔɔme tan ta a tii la jɔɔmeilu rɔ ka wa Nakɔri la so la, Aramu Naharayimu mara rɔ. A tii la fen juma ba doilu wara a kun ma. ¹¹ A se men keni ye, a ka jɔɔmeilu lala kɔlɔn da la so kɔkan. A donda wura da le fe, musoilu ye wala ji ta diya kɔlɔn da la waati men dɔ.

¹² A ka Alla tara ko: «Allabatala, n tii Ibrahima Maari Alla, i jaandi, i ye n na sila diya n na bi. I ye jumaya ke n tii Ibrahima ye. ¹³ N lɔni kɔlɔn da la yan, so kɔndɔ sunkurunilu ri na ji ta diya yan sisen. ¹⁴ N ba a fɔ sunkurun men ye ko: «I la jitafen najii ka n sɔ ji rɔ, n ye n min», ni wo ka n sɔ, ka ban ka n na jɔɔmeilu fanan namin, nba sunkurun wo ye ke i la baaraden Isiyaka muso ri, i jere ka men natɛɛ a ma. Ni wo bɛe kera, n di a lɔn ko i ra jumaya ke n tii ye ka a masɔrɔn i ra ke a Maari Alla ri.»

¹⁵ Sani a ye ban Alla matarala, Rebeka nara ka a tɛren a la jitafen ye a kamannakun kan. Rebeka ye Betuweli denmuso le ri. Betuweli ye Milika dence le ri. Milika ye Nakɔri la muso le ri, Ibrahima kɔrɔɛ kɔnin. ¹⁶ Sunkurun wo kejni kosebe. A ma ce lɔn fɔlɔ. A wara ji ta diya, ka a la jitafen nafa ka a kɔseyi. ¹⁷ Ibrahima demenba ka i bori ka wa a laben, ka a fɔ a ye ko: «N na, i jaandi, i ye n sɔ ji rɔ, n ye n min.»

¹⁸ Sunkurun ka a kaliya ka a la jitafen majii, ka ce wo jabi: «N fa, i min.» A ka a la jitafen mira a bolo la ka ce sɔ ji rɔ. ¹⁹ A banni ji minna, sunkurun kan ko: «I lɔ, n di wa ji ta ka i la

jɔɔmeilu fanan sɔ ji rɔ. A bɛɛ ye alu min ka wasa.»²⁰ A ka i kaliya ka a la jitafen najii ka ji ke kolofen na jiminfen kɔndɔ ka i bori ka wa ji ta ikɔ. A tora ji tala ka na haan jɔɔmeilu bɛɛ banda alu minna.²¹ A tɛrɛ ye baara wo kan tuma mɛn na, cɛ wo ka a lɔ ka a mafɛnɛ. A ma foyi fɔ. A ka sunkurun kɔrɔsi ka a lɔn ni Allabatala da a la sila diyala.

²² Nɔɔmɛ bɛɛ banda ji minna tuma mɛn na, cɛ ka nundɔlafɛn sanin do labɔ, mɛn sumannin di karamun loolu bɔ. A ka bololafɛn sanin fila fanan nabɔ, mɛn sumannin di karamun kɛmɛ a ni karamun tan ni loolu bɔ.²³ A ka sunkurun maɓininka ko: «Hake to, yon denmuso ye ile ri? I fa ri sɔn ka nde ni n taamaɓɔɔnilu jiya a wara wa?»²⁴ Rebeka ka a jabi: «Nakɔri ni Milika dence Betuweli, wo denmuso le nde ri.²⁵ Ai ri jiya diya sɔrɔn an wara. Bin ni fira siyaman ye an bolo fanan ka a di i la jɔɔmeilu ma.»

²⁶ Cɛ ka wo mɛn ka a tin birin ka Allabatala bato.²⁷ A kan ko: «N di Allabatala tando, n tii Iburahima Maari Alla, a ma ban a la kaninteya ma. Allabatala le ka a lɔ n jɔrɔ ka n na n di n tii Iburahima badenmailu ma yan.»

²⁸ Sunkurun ka a bori ka wa a bɛɛ jafɔ mɔɔilu ye a na wara.²⁹ Wo ka Rebeka kɔrɔcɛ do tɛrɛn ye, mɛn tɔɔ ko Laban. Wo ka wo bɛɛ mɛn tuma mɛn na, a bɔra ka a bori ka wa cɛ wo kɔ kɔlɔn da la,³⁰ baa Laban tun ka nundɔlafɛn ni bololafɛn yen a doomuso bolo la. Rebeka ka a dantɛɛli mɛn ke, Laban tolo tɛrɛ ye wo bɛɛ la. A sera kɔlɔn da la, ka cɛ lɔni tɛrɛn a la jɔɔmeilu dafɛ.³¹ Laban ka a fɔ a ye ko: «N fa, ile, Allabatala ka baraka don ile mɛn na kɔ rɔ, nfenna i lɔni kɔkan yan? An ye wa lu ma. N da dinkira rabɛn i ye, ka dinkira fanan dabɛn i la jɔɔmeilu ye.»

³² Wo rɔ, cɛ wara Laban kɔ fɛ lu ma. Alu senin ye, Laban ka jɔɔmeilu la donin bɛɛ lajii, ka bin ni fira di alu ma. A nara ji di cɛ ni a taamaɓɔɔnilu ma. Alu ka alu sen mako.³³ A ka damunun sii alu kɔrɔ. Kɔni cɛ kan ko: «N tɛ damunun kɛla fɔlɔ, fo n ye dantɛɛli kɛ fɔlɔ.» Laban ka a jabi: «Ale le wo ri. I ye dantɛɛli fɔlɔ kɛ.»

³⁴ Cɛ kan ko: «N ye Iburahima demenba le ri.³⁵ Allabatala ka baraka don n tii la wo rɔ kosɛbɛ ka a kɛ nanfulutii ri. A ra saa ni ba ni nisiilu di a ma, a ni wodigbɛ ni sanin, a ni jɔnɪlu, a ni jɔɔmeilu ni faliilu.³⁶ N tii Iburahima muso Saran ka dence sɔrɔn a ye a la musokɔrɔbaya waati rɔ. N tii ra a bolofɛn bɛɛ di a dence wo le ma.³⁷ Nba, lon do rɔ, n tii ka a fɔ n ye ko n ye n kali a ye ko a siini Kanaan bɔnsɔn wara mɛn dɔ jɪn, ko n kana sɔn ka wo denmuso si furu a dence ye.³⁸ Ko n ye wa a fa jamana rɔ ka muso jɪnin a dence ye a badenmailu wara.³⁹ N ka a maɓininka ko ni denmuso ma a sɔn ka na n kɔ fɛ don? ⁴⁰ A ka n jabi a ye taamala ka bɛn Allabatala mɛn kan ma, wo jɛrɛ ri a la meɛka bila n jɛ ka n na sila diya n na, kosa n di muso furu a dence ye a badenmailu wara a fa jamana rɔ.⁴¹ N tii kan ko n ba se a fa la jamana rɔ, ko ni a badenmailu ka i ban muso dila n ma, ko n na kalili kunko ri bɔ n ma wo rɔ. Ko kalili kunko wo tɛ bɔ n ma ja gbɛrɛ si ma fo wo ba kɛ.

⁴² «Nba, n se mɛn kɛni kɔlɔn da la bi, n ka Alla matara ko: «Allabatala, n tii Iburahima Maari Alla, i jaandi, i ye n na sila diya n na.⁴³ N lɔni kɔlɔn da la yan. Sunkurun mɛn ba na ji ta diya yan, ni n ka a fɔ wo ye ko: «Na, i ye i la jitafen najii ka n sɔ ji rɔ,»⁴⁴ ni a ka n jabi: «Do min, n ye wa do fanan ta ka na a di i la jɔɔmeilu ma,» nba sunkurun wo ye kɛ n tii la dence la muso ri, Allabatala jɛrɛ ka mɛn natɛɛ a ma.»⁴⁵ Nba, sani n ye ban madiyali kɛla n kɔndɔ, n ka Rebeka natɔla yen. A la jitafen ye a kamannakun kan. A wara jitafen wo lafa. N ka a fɔ a ye ko: «N na, n sɔ ji rɔ.»⁴⁶ A ka a kaliya ka jitafen majii a kamannakun na ka a fɔ ko: «I min. N di i la jɔɔmeilu fanan sɔ ji rɔ.» Wo rɔ, n ka n min. N banni n minna, a ka n na jɔɔmeilu fanan sɔ ji rɔ.⁴⁷ N ka a maɓininka ko: «Yon denmuso ye ile ri?» A kan ko: «Nakɔri ni Milika dence Betuweli denmuso le nde ri.» N ka nundɔlafɛn don a nun dɔ, ka a bololafɛn bila a bolo la.⁴⁸ N ka n tin birin ka Allabatala bato, n tii Iburahima Maari Alla kɔnin. N ka wo tando ka a masɔrɔn a ka a lɔ n jɔrɔ ka na n di n tii Iburahima badenmailu wara, ka alu denmuso sɔrɔn n tii dence ye.⁴⁹ Nba, ni alu ye a fɛ ka kaninteya yirika n tii la, ai ye wo fɔ n ye. Ni ai fanan ti se wo kɛla, ai ye wo fɔ n ye, kosa n ka kan ka mɛn kɛ, n ye wo kɛ.»

⁵⁰ Laban ni Betuweli ka a jabili kɛ ko: «Ko jɪn bɔni Allabatala jɛrɛ le rɔ. An ti se wo masɔsɔla.⁵¹ Rebeka le jɪn di. A ta, i ye wa a ri. A ye kɛ i tii dence la muso ri, ikɔ Allabatala a ra a lateɛ ja mɛn ma.»⁵² Iburahima demenba ka jabili wo mɛn tuma mɛn na, a ka a tin

birin duu ma ka Allabatala bato. ⁵³ A ka wodigbe masidilifen ni sanin masidilifen labo ka woilu di Rebeka ma, a ni faanin. A ka fen juma bailu di a korocce ni a na fanan ma.

⁵⁴ Wo ro, kuma wo banni, ce ni a taamajonilu ka damunun ke, ka alu min, ka su si. Alu kununni sooma da la, ce ka a fo Rebeka la mooilu ye ko, «Ai ye sila di n ma sa n di n koseyi n tii wara.» ⁵⁵ Rebeka korocce ni a na ka jabili ke ko: «A to sunkurun ye tele tan jwon ke an fe yan folo. Wo ba tamin, a ri wa.» ⁵⁶ Ce kan ko: «Ai jaandi, ai kana n nanoo butun, baa Allabatala a ra n na sila diya n na. Ai ye a to n ye koseyi n tii wara jona.» ⁵⁷ Alu ka a jabi: «Nba, an ye sunkurun kili ka a mapininka.» ⁵⁸ Alu ka Rebeka kili ka a mapininka ko: «I ri taa ce jin kofe sisen wa?» A kan ko: «N di wa.»

⁵⁹ Wo ro, alu ka alu badenma muso Rebeka bila ka wa Ibrahima demenba ni a taamajonilu kofe. Jonmuso men ka a mamira, wo wara Rebeka maloo. ⁶⁰ Alu watola, Rebeka wara mooilu duwara a ye. Alu kan ko: «An badenma muso, Alla ye i banson siyaya ka a ke maa waa siyaman siyaman di, Alla ma wo kera. Alla ye alu se alu juuilu la, Alla ma wo kera.» ⁶¹ Rebeka ni a la jonmusoilu ka alu raben ka ye jwomeilu kan, ka alu bila Ibrahima demenba kofe. A wara Rebeka ri wo ja le ma.

⁶² Wo ka a teren, Isiyaka ra bo Beri Lasayi Royi fan fe, Nekebi mara ro. ⁶³ Lon do ro, Isiyaka wara a mataamala diya wula kondoo wura da fe. A ka a ja lo ka jwomeilu natola yen. ⁶⁴ Rebeka ka a ja lo ka Isiyaka yen tuma men na, a jiira ka bo a la jwome kan. ⁶⁵ A ka Ibrahima demenba mapininka ko: «Men botoo wula ro ka na an kunben jin, yon de wo ri?» Ce kan ko: «N tii le wo ri.» Wo ro, Rebeka ka a la kunnabirin ke a kun na.

⁶⁶ Nba, ce tun ka fen fen ke a la taama ro, a ka wo bee jafoo Isiyaka ye. ⁶⁷ Isiyaka wara Rebeka ri a na Saran na faaninbon na, ka a furu ka a ke a muso ri. Isiyaka ka Rebeka kanin kosebe, a diyara a ye. Wo ro, Isiyaka jusu sumara a na la saya ko ro.

25

Ibrahima la saya

¹ Nba, Ibrahima ka muso gbera furu, men too ko Katura. ² Wo ka denceilu saron Ibrahima ye: Simiran, Jokisan, Medan, Madiyan, Sisibaki a ni Suwahi. ³ Ibrahima dence Jokisan fanan ka dence fila saron: Seba ni Dedan. Dedan denceilu kera Asirikailu ni Letusikailu ni Lemikailu le ri. ⁴ Ibrahima dence Madiyan denceilu le ten: Efa, Eferi, Henaki, Abida a ni Elida. Wo bee ye Katura banson de ri.

⁵ Ibrahima ka a ce bee di Isiyaka le ma, ⁶ koni a ka a muso toilu denceilu fanan so fen doilu ro. Sani a ye sa, Ibrahima ka woilu lawa telebo jamana ro, ka alu mabo a dence Isiyaka la.

⁷ Ibrahima si san bee ladenni kera san keme ni san biwaronwula ni san loolu le ri. ⁸ A ka a la koroya diya bo kosebe ka sa ka la a benbailu kan. ⁹ A dence fila, menilu ye Isiyaka ni Isumayila ri, woilu ka a su don Makipela falan na, Mamere fan fe. Dinkira wo tere ye Hetika Sokari dence Efuron bolo koroman na, ¹⁰ koni Ibrahima ka wo le san a ma. A ni a muso Saran su donda ye.

¹¹ Ibrahima sani ko ro, Alla ka baraka don a dence Isiyaka la ko ro. Isiyaka siini tere Beri Lasayi Royi le la.

Isumayila banson

¹² Nba, Ibrahima dence Isumayila banson de jin di, Saran na jonmuso Misiranka Hajara a ka men saron Ibrahima ye. ¹³ Isumayila denceilu too le jin di, ka ben alu saron waati ma. A dence folo too ko Nebayoti, ka Kedari tuun wo la, ka Adibeli tuun wo la, ka Mibisamu tuun wo la, ¹⁴ ka Misima tuun wo la, ka Duma tuun wo la, ka Masa tuun wo la, ¹⁵ ka Hadadi tuun wo la, ka Tema tuun wo la, ka Seturi tuun wo la, ka Nafisi tuun wo la, ka Kedima tuun wo la.

¹⁶ Isumayila denceilu le wo ri, menilu kera faama tan ni fila le ri, ka alu sii kabila tan ni fila kun na, bee ni alu la so. ¹⁷ Isumayila ka san keme ni san bisawa ni san waronwula le saron, ka sa ka la a benbailu kan. ¹⁸ A banson siini tere Asiri so sila la, Misiran telebo fan fe, Habila ni Suri soilu tema. Alu ni alu badenma tere ma i sii i jwon fe.

¹⁹ Nba, Iburahima dence Isiyaka bənsən de jin di. Iburahima ka Isiyaka sərən. ²⁰ Isiyaka sərən ka san binaanin bə tuma mən na, a ka Rebeka furu. Rebeka fa le tere Betuweli ri. Betuweli ye Aramu bənsən do le ri ka bə Padani Aramu. Rebeka kərəce le tere Aramu bənsən Laban di. ²¹ Isiyaka ka Allabatata matara a muso ye ka a masərən a tere dəsərənba li le ri. Allabatata ka a la tarali kan mira, Rebeka ka filani kənə ta. ²² Ka a tərən alu ma sərən fələ, denilu bilara i jəən na alu na kənə rə. Rebeka kan ko: «Nfenna jin ye kela n na?» A wara Allabatata mənininka ko wo ma. ²³ Allabatata ka a jabi: «Jamana fila le ye i kənə.

Jamana fila ri bə i kənə rə.

Kelen fanka ri bonyakelen ta ri.

Kərəmaməə ri ke doomaməə la baaraden de ri.»

²⁴ Nba, Rebeka moyi lon seni, a moyira filani le la. ²⁵ Mən fələma sərənda, wo wulenni de tere, si le tere ye a fari ma. Wo rə alu ka wo təə la ko Esawu. ²⁶ Wo kə rə, a dooce nara, a kərəce sen tintiri mirani a bolo. Alu ka wo təə la ko Yakuba. Rebeka ka alu sərən ka a tərən Isiyaka sərən da san biwəəə bə.

²⁷ Denilu bonyara ka ke kanberen di. Esawu kera donso fadiman di, waa rə taama diyara a ye. Kəni, Yakuba kera məə masumanin di, a tun te a mabəla faaninbon na kosebe.

²⁸ Esawu duman tere Isiyaka ye, ka a masərən a tere ye sobo sərənna Esawu le sababu le rə. Yakuba duman tere Rebeka ye.

²⁹ Lon do rə, Yakuba tere ye səsə tibila. Esawu kənkəto ba nara ka bə wula kəndə. ³⁰ A ka a fə Yakuba ye ko: «Kənkə ba le n na jin. I jaandi, i ye n sə i la səsə wulen də. N ye a damun.» Nba, kuma wo kera sababu ri, məəilu ka a fə Esawu ma ko Edəmu*.

³¹ Yakuba ka a jabi: «Ni i ka i la kərəmaməəya di n ma fələ, n di i sə.» ³² Esawu kan ko: «Kənkə ketə n faala. Kərəmaməəya ye nfen jala n ma?» ³³ Yakuba ka a jabi: «I kali Alla la fələ.» Esawu ka a kali a ye, ka a la kərəmaməəya falen Yakuba ma wo ja le ma. ³⁴ Wo rə Yakuba ka a sə səsə ni buru rə. Esawu ka a damun ka ji min ka a wuli ka wa.

Nba, a kera ten de. Esawu ma a la kərəmaməəya jate foyi ri.

26

Isiyaka wara Filisitilu la jamana rə

¹ Nba, wo bəe taminni kə rə, kənkə donda jamana kəndə. Kəni kənkə mən donda Iburahima la waati rə, wo ni jin te kelen di. Isiyaka wara Filisitilu la mansa Abimeleki wara, Kerari so la. ² Allabatata bəra gbə rə Isiyaka ye, ka a fə a ye ko: «I kana wa Misiran! N ketə jamana mən yirakala i la, i ye wa i sii ye. ³ I ye mən jamana wo rə fələ. N di to i fe, ka baraka don i la ko rə, ka yəəə jin bəe di i ni i bənsən ma. Wo rə n di n na lahidi mafa, n ka mən ta i fa Iburahima ye. ⁴ Ko lolo ka siya ja mən ma, n di i bənsən siyaya wo ja ma, ka duu jin bəe di alu ma. Siyailu bəe ri baraka sərən n bolo i bənsən na sababu rə. ⁵ N di baraka don i la ko rə, ka a masərən Iburahima ka n kan mira ka a ke. N ka mən fə a ye, a ka wo bəe ke. A ka n na jamarili ni n na sariya bəe latelen.» ⁶ Wo rə, Isiyaka ka a sii Kerari ye.

⁷ Ye cəilu tun ba Isiyaka mənininka a muso la ko ma, a ri a fə ko a doomuso le. A silanni tere a fəla alu ye ko a muso le, sa alu kana a faa ka Rebeka ta, baa Rebeka kejni ba le tere.

⁸ Nba, Isiyaka mēnda Kerari. Lon do rə, Filisiti la mansa Abimeleki ka a ja labə a la bon na ka Isiyaka ni a muso Rebeka yen. Alu ye tolon kela i jəən fe. ⁹ Abimeleki ka Isiyaka kili ka a fə a ye ko: «I muso le jin di jə! Nfenna i ka a fə an ye ko i doomuso le?» Isiyaka ka a jabi: «N ka a fə ka a masərən a tere n kəndə ko ai ri n faa ka a ta.» ¹⁰ Abimeleki kan ko: «I ka nfen ko ke an na jin de ten? Ni n na jamana məə do tun ka a la i muso fe wo rə don? Ni wo tun kera, i tun di an lə ko haramunnin kela ri!»

¹¹ Abimeleki ka a jasere mala a la məə bəe ye ko: «Məə mən ba a maa Isiyaka la, wala a muso la, n di wo tii faa.»

¹² Nba, wo san kelen Isiyaka ka suman sene jamana wo rə. A la suman sonda kosebe, a ka suman si mən foyi, a ka wo jəən keme sərən, baa Allabatata ka baraka don a la suman

* ^{25:30} Edəmu kərə ye le ko wuleman

dɔ. ¹³ Isiyaka bolofen siyayara, foo ka a ke nanfulutii ba ri. ¹⁴ Saa ni ba ni nisi ni jɔnilu tere a bolo. Wo rɔ, a la ko nangboya ka Filisitilu sɔrɔn. ¹⁵ Wo bolo ma, alu ka bɔɔ ke a la kɔlɔn bɛɛ kɔndɔ fo ka alu ja. A fa Iburahima la jɔnilu le tun ka kɔlɔn woilu sen a la tele rɔ.

¹⁶ Abimeleki ka Isiyaka kili ka a fɔ a ye ko: «I ye bɔ an wara yan. I fanka ka bon an ta ri.»

Filisitilu ka Isiyaka keɛ a la kɔlɔnilu fe

¹⁷ Wo rɔ, Isiyaka bɔra ye ka wa a la faaninbon lɔ Kerari kenegbe rɔ, ka a sii dinkira wo rɔ. ¹⁸ A fa Iburahima tun ka kɔlɔn menilu sen dinkira wo rɔ a tele rɔ, Filisitilu nara ka woilu bɛɛ lafa a la saya kɔ rɔ. Isiyaka ka kɔlɔn wo bɛɛ rabɔ ko kura. A fa tun ka tɔɔ men la kɔlɔnilu la, Isiyaka ka tɔɔ kelen kelenna kɔlɔnilu la alu la.

¹⁹ Lon do rɔ, Isiyaka la jɔnilu ka kɔlɔn do sen kenegbe rɔ ka se ji ma. ²⁰ Kerari kolofen kɔnɔmadenilu nara ka Isiyaka la kolofen kɔnɔmadenilu keɛ, ka a fɔ ko: «Kɔlɔn jin ye an ta le ri.» Isiyaka ka kɔlɔn wo tɔɔ la ko Eteki, ka a masɔrɔn alu kelera a fe. ²¹ Isiyaka la jɔnilu ka a kɔlɔn dogbere sen. Kɔni Kerarikailu nara ka alu keɛ wo fanan fe. Isiyaka ka wo tɔɔ la ko Sitina. ²² A ka yɔrɔ wo bila ka wa yɔrɔ gberɛ, ka kɔlɔn gberɛ sen ye ikɔ. Mɔɔ si ma alu keɛla wo fe. Wo rɔ, Isiyaka ka wo tɔɔ la ko Rehoboti. A kan ko: «Sisen Allabatala da dinkira di an ma. An di sabati jamana jin kɔndɔ.»

²³ Isiyaka bɔra ye ka wa Beri Seba. ²⁴ Su wo rɔ, Allabatala bɔra gbɛ rɔ a ye, ka a fɔ a ye ko: «Nde ye i fa Iburahima Maari Alla le ri. I kana silan, baa n ye i fe. N di numaya ke i ye ka i bɔnsɔn siyaya n na baaraden Iburahima la ko kosɔn.»

²⁵ Isiyaka ka Alla saraka bɔ diya lɔ ye Allabatala bato kanma. A ka a la faaninbon lɔ dinkira wo rɔ. A la jɔnilu ka kɔlɔn gberɛ sen.

Abimeleki ni Isiyaka ka lahidi sidi

²⁶ Lon do rɔ, mansa Abimeleki ni a lalila Ahusati ni a la keɛden kuntii Pikɔli bɔra Kerari ka na Isiyaka wara. ²⁷ Isiyaka ka alu mapininka ko: «Waati taminni, ai ka n tɔrɔ ka n gben ka n nabɔ ai la jamana rɔ. Nfenna ai nani n wara yan sisen?» ²⁸ Alu ka a jabi: «An da a yen ko Allabatala ye i fe. An ye teriya sidi an jɔɔn tema, ka ben kan kelen ma. ²⁹ Ikom in an ma kojuu ke i la, i fanan te kojuu ke an na. An ka kojuma le ke i ye. I bɔra an tɔrɔfe here le rɔ. An da a yen sisen ko Allabatala ra baraka don i la ko rɔ.» ³⁰ Isiyaka ka tibili ba ke alu ye. Alu ka damunun ke ka alu min.

³¹ Wo duusa gbɛ jona, alu ka alu kali i jɔɔn ye ko alu te kojuu ke i jɔɔn na. Wo banni, Isiyaka ka sila di alu ma. Alu bɔra here le rɔ ka wa.

³² Nba, wo lon kelen, Isiyaka la jɔnilu bɔra kɔlɔn sen diya ka na a fɔ a ye ko: «An da kɔlɔn sen ka se ji ma.» ³³ Isiyaka ka kɔlɔn wo tɔɔ la ko Seba. Wo le ka a ke, so wo tɔɔ lara ko Beri Seba haan bi.

Esawu musoilu

³⁴ Nba, Esawu sɔrɔn ka san binaanin bɔ tuma men na, a ka Hetika sunkurun fila furu. Kelen tɔɔ ko Yuditi. Wo fa tere Bɛeri le ri. A tɔ kelen tɔɔ ko Basimati. Wo fa tere Elɔn de ri. ³⁵ Muso woilu la ko ka Isiyaka ni Rebeka jusu tɔrɔ kosebe.

27

Isiyaka Duwara Yakuba ye

¹ Nba, Isiyaka kɔrɔra kosebe. A ja tere te fen na sa la wula rɔ. Lon do rɔ, a ka a dence fɔlɔ Esawu kili ko: «N dence.» Esawu ka a jabi: «Naamun.» ² Isiyaka kan ko: «A ragbe, n da kɔrɔ. N ma n sa waati lɔn. ³ I ye i la donsoya muran ta, i la bijekala ni i la bijɛ, ka wa sobo jinin wula kɔndɔ. I ye na sobo di n ma. ⁴ Suman men duman n ye, i ye wo tibi ka a sii n kɔrɔ. N di wo damun ka duwa i ye sani n ye sa waati men dɔ.»

⁵ Jaa, Isiyaka ka men fɔ a dence Esawu ye, Rebeka tolo tere ye wo bɛɛ la. Esawu bɔra ka wa sobo jinin diya wula kɔndɔ tuma men na, ⁶ Rebeka ka a fɔ a dence Yakuba ye ko: «N da i fa kuma kan men. A ra a fɔ i kɔrɔce Esawu ye ko: ⁷ i ye na sobo ri. Ko suman men duman n ye, ko i ye wo tibi ka a sii n kɔrɔ. Ko n di wo damun ka duwa i ye Allabatala jana

sani n ye sa waati men dɔ.»⁸ Rebeka kan ko: «Nba, n dence, i tolo malɔ. N ye men fɔla i ye, i ye wo ke. ⁹ Wa badennin juma fila mira ba kuru rɔ ka na alu ri. Suman men duman i fa ye, n di wo tibi. ¹⁰ N ba ban wo tibila, i ri wa a di i fa ma. A ri wo damun ka duwa i ye sani a ye sa waati men dɔ.»

¹¹ Yakuba ka a na jabi: «Kɔni i ka a lɔn ko n kɔrɔce Esawu fari fan beɛ ye si le ri. Si don te nde ma. ¹² Ni n fa ka a maa n na don? Ni wo kera, a ri n jate janfate ri. N te duwa si sɔrɔn, fo danka.» ¹³ A na kan ko: «N dence, Alla ye a ke danka wo kana i mira fo nde. N ka men fɔ, i ye wo ke dɔrɔn. Wa bailu mira ka na alu ri.»

¹⁴ Yakuba wara ba fila mira ka na alu di a na ma. A na ka a fa diyanan tibili ke. ¹⁵ Esawu la faanin juma tere ye a na bolo bon na. Rebeka ka faanin wo ta ka wo don a dence doomani Yakuba bolo. A ka a bila a ma. ¹⁶ Rebeka ka ba gbolo ta ka Yakuba bolokailu masidi. A ka a kan fanan masidi, si tun te a fan menilu ma. ¹⁷ A ka suman tibini wo don Yakuba bolo, ka buru la a kan, a tun ka men gbasi.

¹⁸ Yakuba wara wo ri a fa wara, ka a fa kili ko: «N fa.» Isiyaka kan ko: «Naamun. N dence numan de kan?» ¹⁹ Yakuba ka a fa jabi: «I dence fɔlɔ Esawu le kan. I ka men fɔ n ye, n da wo ke. I wuli ka i sii ka n na sobo damun, sa i ri duwa n ye.» ²⁰ Isiyaka ka a fɔ a dence ye ko: «Eɛ, n dence! I ra kaliya. I ka sobo sɔrɔn jona di?» Yakuba kan ko: «Allabatala, i Maari Alla, wo le ka n harijee fulen.» ²¹ Isiyaka kan ko: «N dence, i madon n na yan. N ye n bolo maa i la ka a lɔn ni Esawu le ile ri.» ²² Yakuba ka a madon a fa la. A fa ka a maa a la ka a fɔ ko: «I kan bɔni Yakuba kan na, kɔni i boloilu ye Esawu boloilu le ri.» ²³ Isiyaka filira Yakuba ma, ka a masɔrɔn si tere ye a boloilu ma iko Esawu boloilu tere ye ja men ma, wo bolo ma a duwara a ye.

²⁴ Isiyaka ka Yakuba majininka ko: «Tuja le wa, ko n dence Esawu le ile ri?» Yakuba ka a jabi «Nde le.» ²⁵ Isiyaka kan ko: «Suman di n ma. N di i la sobo damun ka duwa i ye.» Yakuba ka suman sii a kɔrɔ. A ka damunun ke. Yakuba nara resenji fanan di. A ka wo min. ²⁶ Isiyaka banda damununna ka a fɔ a ye ko: «N den, i madon n na ka n sunbu.» ²⁷ Yakuba ka a madon a la ka a sunbu. Isiyaka ka a la faanin suma men tuma men na, a ka a duwa a ye ko: «N dence suma ye ikomin sene suma duman ja men ma, Allabatala ka baraka don sene men dɔ.

²⁸ N dence, Alla ma i la seneke duu jumaya ka sancɔ juma lana a kan,

Alla ma wo kera.

Ka i la suman ni i la resenji siyaya kosebe,

Alla ma wo kera.

²⁹ Ka mɔɔilu bila i la fanka kɔrɔ,

Alla ma wo kera.

Ka siyailu lana ka alu majii i kɔrɔ,

Alla ma wo kera.

Ka i lasii i badenmailu kun na,

Alla ma wo kera.

Ka i na la den beɛ lana ka alu majii i kɔrɔ,

Alla ma wo kera.

Mɔɔ men ba i danka,

Alla ma tɔrɔya lara wo kan.

Mɔɔ men ba duwa i ye,

Alla ma jumaya kera wo ye.»

Esawu kan ko Isiyaka ye duwa a fanan ye

³⁰ Nba, Isiyaka banni duwala Yakuba ye, Yakuba bɔra a fa tɔrɔfe. A ma men bake wo ko rɔ, a kɔrɔce Esawu nara ka bɔ donsoya diya wula kɔndɔ. ³¹ A ka suman duman tibi, ka wa a di a fa ma. A ka a fɔ a fa ye ko: «N fa, i ye i wuli. I ye i dence la sobo damun, ka duwa n ye.» ³² A fa kan ko: «Yon de kan?» A ka a jabi: «Nde le kan, i dence fɔlɔ Esawu.» ³³ Isiyaka yereyerera kojuuya. A kan ko: «Yon wara sobo faa ka wo tibi ka na a sii n kɔrɔ? N ka wo damun ka duwa a tii ye sani i ye na. N da duwa a ye, n ti se wo yelemanna butun.»

³⁴ Nba, Esawu ka a fa la kuma wo men tuma men na, a jusu kasira. A kulera kojuuya ka a fɔ a fa ye ko: «N fa, i ye duwa n fanan ye!» ³⁵ Isiyaka ka a jabi: «I doocɛ le nara janfa rɔ ka i la duwawu sɔrɔn.»

³⁶ Esawu kan ko: «Mɛn ka a tɔɔ la ko Yakuba*, jo ye wo fɛ, baa a ra janfa don n ma sija fila. A tɔɔ bɛnni a ma fewu! A ka n na kɔrɔmamɔɔya mira n na ka wo kɛ a ta ri. A ra n na duwawu fanan ta. N fa, i ma duwa si bila n ye wa?» ³⁷ Isiyaka ka a jabi: «A ragbɛ! N da a lasii i kun na, ka a badenma tɔ bɛɛ kɛ a la baaraden di. N da suman ni resenji siyaman baraka don a la ko rɔ. N dence, n ye nfen kɛ i ye?» ³⁸ Esawu ka a fa madiya ikɔ tuun ko: «N fa, duwa kelenpe wo le tɛrɛn i bolo wa? I ye duwa n fanan ye.» Esawu kulera ka woyo ka kasi kosɛbɛ. ³⁹ A fa ka a fɔ a ye ko: «Duu nɔma ye yɔrɔ men dɔ, sancɔ nɔma ye na la a kan, i ri janyan wo la. ⁴⁰ I ri i balo sɔrɔn i la fanmuru le la. I ri kɛ i doocɛ la baaraden de ri, kɔni i ba murunti tuma men na, i ri i jɛrɛ bɔ a la fanka kɔrɔ.»

Yakuba ka i bori ka wa a barincɛ wara

⁴¹ Nba, Isiyaka ka duwawu men kɛ Yakuba ye, wo kɛra sababu ri, Yakuba gboyara Esawu ye. Esawu ka a miri ko: «N fa la sa waati a ra sudunya. Ni a sara, an ba ban a su don na, n di n doocɛ Yakuba faa.»

⁴² Esawu miri tɛrɛ ye men di, wo fɔra Rebeka ye. Wo rɔ, a ka a dence Yakuba kili ka a fɔ a ye ko: «I tolo malɔ. A loo ye i kɔrɔcɛ Esawu la ka i faa ka a la mɔnɛ bɔ i rɔ. ⁴³ N den, i ye n kan mira ka a kɛ. I bori sisen ka wa n kɔrɔcɛ Laban wara Haran. ⁴⁴ I ye men a wara ye dooni, foo i kɔrɔcɛ jusu ye ban sumala. ⁴⁵ I kɔrɔcɛ la diminya ba mala, i ka men kɛ a la, a ri nina wo kɔ rɔ. Wo ba kɛ, n di kela di i ma ko i ye na. Ni wo tɛ n kana bɔnɔ ai fila bɛɛ la ko rɔ lon kelen dɔ.»

⁴⁶ Nba Rebeka ka a fɔ Isiyaka ye ko: «N kɔrɔ, Esawu ka Hetika sunkurun menilu furu jin, woilu ra n sɛɛ kojuuya, foo ka dunɔna loo bɔ n na. Ni Yakuba fanan ka Hetika sunkurun do ta, men ye woilu nɔn di, wo ri n tɔrɔ wo na jɛrɛ jɛrɛ ma. Saya ka fisa wo ri paaɔn!»

28

¹ Wo rɔ, Isiyaka ka Yakuba kili ka duwa a ye, ka a fɔ a ye ko: «I kana muso ta Kanaan bɔnsɔn denmusoilu rɔ de! ² Wa i benba Betuweli wara Padani Aramu, ka i barincɛ Laban denmuso do furu. ³ Alla Seebɛtɛti ye baraka don i la ko rɔ ka i jiri ka i bɔnsɔn siyaya. Alla ye jama siyaman bɔ i rɔ. ⁴ Alla ka baraka men kɛ i benba Iburahima la ko rɔ, a ye baraka wo nɔn kɛ i ni i bɔnsɔn na ko rɔ, kosa jamana jin di kɛ i ta ri, i yɔrɔ men dɔ jin di i ye lɔndan de ri haan bi, baa Alla ka jamana jin di Iburahima le ma.»

⁵ Isiyaka ka Yakuba lawa Padani Aramu, ko a ye wa Laban wara, men ye Aramu bɔnsɔn Betuweli dence ri. Laban de Yakuba ni Esawu na Rebeka kɔrɔcɛ ri.

Esawu ka muso gbɛrɛ furu

⁶ Nba, Esawu ka a yen ko Isiyaka ra duwa Yakuba ye ka a lawa Padani Aramu, ko a ye muso do ta ye. A ka a yen fanan ko a fa ra duwa Yakuba ye tuma men na, a ka a fɔ a ye ko a kana muso ta Kanaan bɔnsɔn denmusoilu rɔ de! ⁷ Esawu ka a yen fanan ko Yakuba ka a fa ni a na kan mira ka wa Padani Aramu. ⁸ Esawu ka a lɔn wo le rɔ ko Kanaan bɔnsɔn sunkurun ma di a fa Isiyaka ye. ⁹ Wo rɔ, a wara Isumayila wara, men ye Iburahima dence ri. A ka wo denmuso do furu ka a la a musoilu kan. Sunkurun wo tɔɔ le ko Mahalati. A kɔrɔcɛ tɔɔ ko Nebayɔti.

Yakuba sibora

¹⁰ Nba, Yakuba bɔra Beri Seba ka wa Haran. ¹¹ A ye sila kan tuma men na, a sera dinkira do rɔ ka si ye, baa su tun da ko a ma. A ka a la, ka kabakurun do ta ka a don a kun kɔrɔ a sunɔra. ¹² Ka a tɔ sunɔ rɔ a ka sankale do yen sibo rɔ. Wo lɔni duu ma, a kun seni foo bandakolo ma. Alla la melekailu ye jii ni yelela sankale wo ma. ¹³ Allabatala jɛrɛ kan ko: «Nde le Allabatala ri, i benba Iburahima ni i fa Isiyaka Maari Alla. I lani duu men kan jin de, n di wo di i ni i bɔnsɔn ma. ¹⁴ I bɔnsɔn di siyaya iko duukolo kɛ, ka jensen ka wa telebɔ ni telebe rɔ, ka wa tele kankan bolo maran ni tele kankan bolo kinin dɔ. I ni i

* 27:36 Yakuba kɔrɔ ye le ko sen tintiri a fɔ na gbɛrɛ ye ko janfate

bənsən di ke sababu ri, siyailu bəe di baraka sərən n bolo. ¹⁵ I tolo malə. N ye i fe tuma bəe rə. I wa ke wa la yərə yərə rə, n di i latanka kojuu ma. N di i kəseyi ka i lana jamana jin də ikə. N te bə i fe haan n da n lahidi mafa, mən n da ta i ye.»

¹⁶ Yakuba kunura sunə rə tuma mən na, a ka a fə ko: «Allabatala ye dinkira jin də yan. N tun ma a lən.» ¹⁷ Yakuba silanda. A kan ko: «Dinkira masilannin de jin di de! Dinkira jin te foyi di fo Alla la bon! Sankolo don dinkira ri tərən yan.» ¹⁸ Yakuba wulira səoma da la jona. A tun ka kabakurun mən don a kun kərə, a ka wo ta ka a lələ ka a ke təomasere ri ka tulu ke a kan. ¹⁹ A ka dinkira wo tə la ko Beteli. A tə fələ le tere ko Lusi.

²⁰ Yakuba ka dakan ta Alla ye ko: «Ni Alla tora n fe ka n natanka n na taama jin də, ka suman ni firiyabə di n ma, ²¹ sa n di n kəseyi hərə rə ka na n fa so la, ni i ka wo bəe ke ten, Allabatala ri ke n Maari Alla ri. ²² N da kabakurun mən nalə ka a ke təomasere ri yan, wo ri ke Alla la bon di. I wa fen fen di n ma, n di wo ja di i ma.»

29

Yakuba sera a barince Laban wara

¹ Yakuba ka sila mira ka wa telebə jamana rə. ² A seni yərə do rə, a ka kələn do yen wula rə. Saa kuru sawa lani tere kələn da la. Wo ye laminna kələn wo le rə. Kələn wo da tuunni kabakurun mən na, wo ka bon tere kosebe.

³ Kolofen kənəmadenilu alu wa alu la saa bəe laden tuma mən na, alu ri kabakurun makurukuru ka a labə kələn da la, ka saa ie lamin. Saa wa ban alu minna tuma mən na, alu ri kabakurun makurukuru ka kələn da latunun a la ikə.

⁴ Yakuba ka kolofen kənəmadenilu məjininka ko: «N badenmailu, ai bəni mi?» Alu ka a jabi: «An bəni Haran de.» ⁵ Yakuba kan ko: «Ai ka Laban lən wa, Nakəri mamaren?» Alu ka a jabi: «An ka a lən.» ⁶ Yakuba ka alu məjininka ko: «Tana te a la ye?» Alu kan ko: «Tana si te a la ye. I ma a denmuso Raseli yen? A natəla a la saailu ri.»

⁷ Yakuba kan ko: «Ai ja lə. Tele ka jan fələ, saailu laden waati ma se fələ. Ai ye saailu lamin ka wa alu ri bin damun diya.» ⁸ Kolofen kənəmadenilu ka a jabi: «An ti se wo kəla, foo saa bəe wa ban nala fələ. Alu wa na, an di kabakurun makurukuru ka a bə kələn da la ka saailu lamin.»

⁹ Yakuba ye kumala kolofen kənəmadenilu fe tuma mən na, Raseli nara a fa la saailu ri. Ale le tere ie kənəmaden de.

¹⁰ Yakuba ka a barince Laban denmuso Raseli ni a la saailu yen tuma mən na, a wara kabakurun makurukuru ka a bə kələn da la, ka a barince la saailu lamin. ¹¹ Yakuba ka Raseli sunbu ka sewa kosebe fo ka kasi. ¹² A ka a fə Raseli ye ko, a ye a fa doomuso Rebeka den de ri. Raseli borimantə wara wo fə a fa ye. ¹³ Laban ka a doomuso dence Yakuba la ko mən tuma mən na, a ka a bori ka wa a kəfe. A seni a tərəfe, a ka a bolo mininminin a kan ma ka a sunbu, ka wa a ri lu ma. Yakuba ka dantəeli ke Laban ye. ¹⁴ Laban ka kuma wo mən tuma mən na, a ka a jabi: «An bəe ye buruju kelen de ri jə!» Yakuba ka karo kelen ke Laban tərəfe.

¹⁵ Lon do rə, Laban ka a fə Yakuba ye ko: «N badenma le i ri fewu, kəni wo bəe ni a ta, i ma kan ka baara ke n ye ni n ma i sara. I sara ka kan ka ke mən di, i ye wo fə n ye.»

¹⁶ Wo ka a tərən, denmuso fila ye Laban bolo. Kərəmamə tə ko Leya. A doomuso tə ko Raseli. ¹⁷ Leya jəkise tere ye keji, kəni Raseli keji ja bəe ma. ¹⁸ Raseli diyara Yakuba ye kosebe. Wo rə, a ka Laban jabi: «N di san wərənwula ke baara la i ye yan, kosa i ri i denmuso filana Raseli di n ma.» ¹⁹ Laban kan ko: «N wa a di ile ma, wo ka fisa a dini ri mə gberə ma. To n tərəfe yan.»

²⁰ Wo rə, Yakuba ka san wərənwula ke baara la Raseli sərən kanma, kəni Raseli ladiyaje kosən san wərənwula wo kera a pana iko tele dandə.

²¹ San wərənwula dafani, Yakuba ka a fə Laban ye ko: «N muso di n ma sisen. Waati mən fəni, wo ra dafa. N ye a fe an ye den.»

²² Nba, Laban ka a siijəən bəe kili ka tibili ba ke, ²³ kəni su wo rə, a ka a denmuso Leya ta ka wa a di Yakuba ma. Yakuba ni Leya denda. ²⁴ Laban ka a la jənmuso do di Leya ma ka a ke a la jən di. Jənmuso wo tə ko Silipa. ²⁵ Duu sa gbeni, Yakuba ka Leya le yen ye! A wara a fə Laban ye ko: «I nə nfen de kəla n na jin ten? N ka baara ke i ye Raseli le sərən

ko rɔ. Nfenna i ra n janfa?»²⁶ Laban ka a jabi: «Ka doomaməɔ furu kərɔmuso jɛ, wo tɛ kɛla an wara yan. ²⁷I sabari ka lookun jin dafa Leya la kɔɲɔ bon na. Wo wa tamin, n di Raseli fanan di i ma. Wo rɔ, i ri san wərɔnwula gberɛ kɛ n yɛ.»

²⁸Yakuba sɔnda wo ma. A ka lookun wo dafa Leya fɛ. Wo taminni, Laban ka a denmuso Raseli fanan di a ma. ²⁹Laban ka a la jɔnmuso Bilaha di Raseli ma ka a kɛ a la jɔnmuso ri. ³⁰Yakuba ni Raseli dɛnda. Raseli diyara a yɛ ka tamin Leya kan. Yakuba ka san wərɔnwula kɛ baarala Laban yɛ ikɔ tuunni.

³¹Allabatala ka a yen ko Leya ma duman Yakuba yɛ kɔsɛbɛ, tuma mɛn na, a ka den sərɔn nɔɔya Leya yɛ, kɔni Raseli tɛrɛ ye densərɔnbali le ri.

³²Leya ka kɔnɔ ta ka dɛncɛ sərɔn. A kan ko: «Allabatala ra n na tɔrɔya yen. N di diya n cɛ yɛ sisen.» Wo le rɔ, a ka den tɔɔ la ko Ruben*. ³³A ka kɔnɔ ta ikɔ tuunni ka dɛncɛ sərɔn. A kan ko: «Allabatala ra a mɛn ko n ma duman n cɛ yɛ. Wo rɔ, a ra den jin fanan di n ma.» Wo le rɔ, a ka den wo tɔɔ la ko Simeyɔn†.

³⁴Leya ka kɔnɔ ta ikɔ tuunni ka dɛncɛ sərɔn. A kan ko: «Sisen kɔni, n cɛ ri i fasa n ma, ka a masərɔn n da dɛncɛ sawa sərɔn a yɛ.» Wo le rɔ, a ka den wo tɔɔ la ko Lebi‡.

³⁵A ka kɔnɔ ta ikɔ tuunni ka dɛncɛ sərɔn. A kan ko: «Sisen, n di Allabatala tando.» Wo le rɔ, a ka den wo tɔɔ la ko Yahuda§. Wo kɔ, a ka den sərɔn madooya.

30

Yakuba den tɔilu

¹Nba, Raseli ka a yen tuma mɛn na ko a ma den sərɔn Yakuba yɛ, a kərɔmuso la keleya ka a mira. A ka a fɔ Yakuba yɛ ko: «I ye den di n fanan ma. Ni wo tɛ n di faa.» ²Yakuba jusu bɔra. A ka a fɔ a yɛ ko: «N ye Alla le jɔɔn jala wo rɔ wa? Ale le ma i lakanya den sərɔnna wa?» ³Raseli kan ko: «Nba, n na jɔnmuso Bilaha ta, i ye si a fɛ, sa a ri den sərɔn n yɛ, sa n fanan di kɛ denbatii ri.»

⁴Wo rɔ, Raseli ka a la jɔnmuso Bilaha di Yakuba ma, ka a kɛ a muso ri. Yakuba ni wo sira. ⁵Bilaha ka kɔnɔ ta Yakuba la, ka dɛncɛ sərɔn a yɛ. ⁶Raseli kan ko: «Alla ra jo di n ma. N ka mɛn fɔ, a ra wo mɛn ka n sɔ dɛncɛ la.» Wo le rɔ, Raseli ka den wo tɔɔ la ko Daan*.

⁷Raseli la jɔnmuso Bilaha ka kɔnɔ ta Yakuba la ikɔ, ka a dɛncɛ filanan sərɔn a yɛ. ⁸Raseli kan ko: «Nde ni n kərɔmuso bilani tɛrɛ an jɔɔn na kojuyaya. Sisen, n kɔnin da se a la.» Wo le rɔ, a ka den wo tɔɔ la Nefitali†.

⁹Nba, Leya ka a yen tuma mɛn na ko a tɛ kɔnɔ ta la butun, a ka a la jɔnmuso Silipa ta ka a di Yakuba ma ka a kɛ a muso ri. ¹⁰Silipa ka kɔnɔ ta. A ka dɛncɛ sərɔn Yakuba yɛ tuma mɛn na, ¹¹Leya kan ko: «N da kunnadiya.» Wo le rɔ, a ka den wo tɔɔ la ko Kadi‡.

¹²Silipa ka kɔnɔ ta ikɔ tuunni. A ka a dɛncɛ filanan sərɔn Yakuba yɛ tuma mɛn na, ¹³Leya kan ko: «Ɛɛ, n da sewa kɔsɛbɛ. Musoilu ri a fɔ n ma sisen ko mɔɔ jalenni le n di.» Wo le rɔ, a ka den wo tɔɔ la ko Asɛri§.

¹⁴Suman ka waati, Ruben wara jiri lulu doilu tɛrɛn sɛnɛ rɔ. A ka lulu woilu bɔ ka na alu di a na ma. Raseli ka jiri lulu woilu yen Leya bolo tuma mɛn na, a kan ko: «I jaandi, i ye n sɔ i dɛncɛ la janman basi jiri lulu doilu rɔ.»

¹⁵Kɔni Leya ka a jabi: «I ra n cɛ bɔ n bolo kɔni wo ma i wasa, ko di? I ri n dɛncɛ la janman basi jiri lulu fanan bɔ n bolo wa?» Raseli kan ko: «Ale le wo ri. Ni i ka n sɔ i dɛncɛ la janman basi jiri lulu rɔ, n na cɛ Yakuba ri si i fɛ su jin dɔ.» Leya sɔnda wo ma.

¹⁶Wura fɛ, Yakuba nara ka bɔ sɛnɛ rɔ. Leya ka i bori ka wa a kumbɛn, ka a fɔ a yɛ ko: «I sitɔ nde le wara bi. N da i sərɔn n dɛncɛ la janman basi jiri lulu la.» Yakuba sira Leya fɛ su wo rɔ. ¹⁷Alla tolo tɛrɛ ye Leya la tarali kan na. Wo rɔ, Leya ka kɔnɔ ta ka a dɛncɛ

* 29:32 Ruben kɔrɔ ye le ko «i ja lɔ, dɛncɛ le» † 29:33 Simeyɔn kɔrɔ ye le ko Alla ye n kan mɛnna ‡ 29:34 Lebi kɔrɔ ye le ko masidi § 29:35 Yahuda kɔrɔ ye le ko bato * 30:6 Daan kɔrɔ ye le ko n da jo sərɔn † 30:8 Nefitali kɔrɔ ye le ko n da sɛɛdon ‡ 30:11 Kadi kɔrɔ ye le ko kunnadiya § 30:13 Asɛri kɔrɔ ye le ko sewa

looluna sərən Yakuba ye. ¹⁸ Leya kan ko: «Alla ra n sara ka a masərən n ka n na jənmuso di n cə ma.» Wo le rə, a ka dence wo təə la ko Isakari*.

¹⁹ Leya ka kənə ta ikə tuunni ka a dence wəərənə sərən Yakuba ye. ²⁰ A kan ko: «Alla ra ko ba ke n ye. N cə ri n bonya sisen, ka a masərən n da dence wəərə sərən a ye.» Wo le rə, a ka den wo təə la ko Sabulən†.

²¹ Wo kə rə, a ka denmuso fanan sərən, ka wo təə la ko Dina.

²² Nba, Alla hankili tora Raseli la ko kə, ka a la tarali kan namən, ka den ko nɔɔya a ye.

²³ Wo rə, a ka kənə ta ka dence sərən. A kan ko: «Alla ra maloya bə n na. ²⁴ Allabatata la dence gberə la jin kan.» Wo le rə, a ka den wo təə la ko Yusufu‡.

Yakuba kera nanfulutii ri.

²⁵ Nba, Raseli ka Yusufu sərən tuma mən na, Yakuba ka a fə Laban ye ko: «Sila di n ma. N ye n kəseyi n wara. ²⁶ I ye n musoilu ni n denilu di n ma. N ka baara ke i ye, woilu le la ko rə. I ye alu di n ma, sa n di wa. N da baara mən ke i ye, i jere ka wo lən.» ²⁷ Laban ka a jabi: «N fa, i sabari. N da jənininnin ke ka a yen ko Allabatata ka baraka don n ko rə ile le la ko kosən. ²⁸ Wo rə, i sara ka kan ka bən mən na, i ye wo fə n ye. N di wo di i ma.» ²⁹ Yakuba ka a jabi: «Nde ka baara ke i ye ja mən ma, i jere ka wo lən. I la kolofenilu siyayara ja mən ma nde bolo, i ka wo fanan lən. ³⁰ N nara kolofen mən tərən i bolo, woilu ma siya tere, kəni sisen, alu ra siyaya ka ke kolofen kuru ba ri. Allabatata ka baraka don i la ko rə nde le la ko kosən. Wo rə, n te baara ke n jere ye sisen, ka n na denbaya balo wa?»

³¹ Laban kan ko: «N ye nfen di i ma ka a ke i sara ri?»

Yakuba ka a jabi: «I kana foyi di nde ma, kəni ni i ka ko kelenpe jin ke n ye, n di to yan ka i la saailu gben ka alu kanda. ³² I ye dijɛ, n ye wa i la kolofen bɛɛ kərəsi bi. N wa kolofen finman mənlu yen, n di woilu bə a rə, a ni kolofen manjɛnman. Woilu ri ke n sara ri. ³³ Lon do natə, ni i ka n na kolofen kərəsi i ri a lən ni n telenni wala n telenni te. Ni i ka ba do yen n bolo, mən manjɛnman te, i ri a lən ko n da wo soja ile ma. Ni i ka saa do yen n bolo, mən finni te, i ri a lən ko n da wo soja ile ma.» ³⁴ Laban kan ko: «Ale le wo ri. I ka a fə ja mən ma, a ri ke wo ja ma.»

³⁵ Wo lon kelen, Laban wara bakərən manjɛnman ni bamuso manjɛnman bɛɛ bə a la kolofenilu rə. Fen fen, ni gbe ye a rə, a ka wo bɛɛ bə alu rə. A ka saa finilu la woilu kan ka a bɛɛ karifa a denceilu la. ³⁶ Alu ka tele sawa taama ke kolofen woilu ri ka alu mabo Yakuba la fewu! Yakuba tora Laban na kolofenilu gbenna ka alu lakanda.

³⁷ Nba, Yakuba ka jiribolo kende doilu tɛɛ jiri suu sawa la, pepiliye, amande§, a ni pilatani. A ka jiribolo kende woilu fara doilu bə alu ma ka jiribolo woilu manjɛn. ³⁸ A ka jiribolo kende manjɛnnin woilu bilabila bailu la jiminfen kəndə, sa bailu wa na alu min diya, alu ri jiribolo manjɛnnilu yen, baa bailu ye yeɛɛɛ i jɔɔn kan i min waati le. ³⁹ Alu wa yeɛ i jɔɔn kan jiribolo woilu jɛ, alu ri den manjɛnɛnilu sərən.

⁴⁰ Yakuba ka saamusoilu bə kolofen tɔilu rə, ka alu bila Laban na saa manjɛnɛnilu ni finmanilu jəkərə, sa alu ri Laban na saa woilu yen. Wo rə, Yakuba la saa woilu ka den manjɛnman ni den finmanilu sərən. Wo bolo ma, Yakuba ka kolofen kuru sərən a jere ye. A ma sən a ta ni Laban ta ye basan.

⁴¹ Ni kolofen təlɔnninilu nara ka i min, Yakuba ri jiribolo manjɛnɛnilu bila jiminfen kəndə alu jəkərə. Wo rə, alu ri yeɛ i jɔɔn kan jiribolo dafɛ, ⁴² kəni ni kolofen baraninilu nara ka i min, Yakuba te jiribolo bila jiminfen kəndə alu jəkərə. Wo bolo ma, kolofen baranin denilu kera Laban ta ri, kəni kolofen təlɔnni denilu kera Yakuba ta ri.

⁴³ Nba, Yakuba kera fentii ri wo ja le ma. A ka kolofen misen siyaman sərən. A ka jɔnilu fanan sərən, a ni jəməilu ni falilu.

31

Yakuba ka a doon ka bə Laban wara

* 30:18 Isakari kərə ye le ko sara † 30:20 Sabulən kərə ye le ko bonya ‡ 30:24 Yusufu kərə ye le ko ka do la a kan § 30:37 Amande ye jiriden damunta le ri.

¹ Laban denceilu tere ye a fola ko: «Yakuba ra an fala nanfulu bee ta. A ra a jere ke fentii ri wo ro an fa bolofen do.» Wo kuma fora Yakuba ye. ² Yakuba ka Laban nakorosi ka a yen ko Laban tere ye a mirila a ma ja men ma folo, a te a mirila a ma wo ja ma butun.

³ Lon do ro, Allabatala ka a fo Yakuba ye ko: «I koseyi i fa so la, ka wa i badenmailu tema. N di to i fe.» ⁴ Wo ro, Yakuba ka kela di Raseli ni Leya ma ko alu ye na a teren wula kondo, a la kolofen ye yoro men. ⁵ Alu seni ye, Yakuba ka a fo alu ye ko: «N da a yen ai fa ja ro ko a tere ye mirila n ma ja men ma folofolo, a te mirila n ma wo ja ma butun, koni n fa Maari Alla ra to n fe. ⁶ Ai jere ka a lon ko n da baara ke ai fa ye n fanka bee la. ⁷ Hali wo, ai fa ka n janfa, ka do bo n sara la ko tan, koni Alla ma son a ye kojuu ke n na. ⁸ Ni ai fa ka a fo ko finman ni gbeman ye kolofen menilu ro, ko woilu ri ke n sara ri, nba, kolofen bee ra ke finman ni gbeman di. Ni a ka a fo ko kolofen menilu manjennin, ko woilu ri ke n ta ri, nba, kolofen bee ri manjen. ⁹ Alla le ka ai fa la kolofenilu bo a bolo ka alu di nde ma.»

¹⁰ Yakuba ka a fo a musoilu ye iko tuun ko: «Kolofen ye yelela i joon kan waati men na, n sibora. N ka a yen sibo ro ko bakoron menilu ye yelela bamusoilu kan, wo bee manjennin de. ¹¹ Wo waati ro, Alla la meleka ka a fo n ye ko: «Yakuba.» N kan ko: «Naamun.» ¹² A kan ko: «Bakoron menilu ye yelela bamusoilu kan, i ye woilu korosi. A bee manjennin de. A ye wo ja le ka a masoron Laban ka fen fen ke i la, n ka wo bee yen.» ¹³ A kan ko: «Alla le nde ri, men ka a jere yiraka i la Beteli. I ka tulu ke kabakurun kan dinkira men do ka a ke toomasere ri, ka i dakan ta n ye. Nba, sisen, i wuli ka bo jamana jin do, ka i koseyi i fa so la.»»

¹⁴ Raseli ni Leya ka a jabi: «An te foyi soronna yan an fa la ceero a la saya koru. ¹⁵ An fa jere te an jatela foyi ri sisen fo siya ghere mo. A ra an san, ka an furu fen bee damunun ka a ban.» ¹⁶ Alu kan ko: «Alla ra nanfulu men bee mira an fa la ka a di i ma, an ta le wo bee ri, a ni an denilu. Nba, Alla ka men fo i ye, i ye wo ke fasayi.»

¹⁷ Wo ro, Yakuba wulira ka a musoilu ni a denilu layele joomeilu kan, ka sila mira ka wa. ¹⁸ A ka a la kolofen bee bila a je ka wa a fa Isiyaka wara, Kanaan jamana ro. A ka a la kolofenilu ni a bolofen bee ta, a tun ka fen fen soron Padani Aramu.

¹⁹ Alu watola, Raseli ka a fa Laban na jooilu soja ka wa alu ri a bolo. A ka woilu soja a fa ko ma, baa Laban wani tere a la saailu si mali diya.

²⁰ Yakuba ka Aramu bonson Laban janfa wo ja le ma. A ma a sara a la fo ka a doon a ma ka wa. ²¹ A ka a bolofen bee ta ka a bori. A ka Efirati ba tee, ka wa Kiliyadi koyinke jamana fan fe.

Laban ka Yakuba kosaran

²² Yakuba wa tele sabanan lon, a fora Laban ye ko Yakuba ra a bori.

²³ Laban ka a badenmailu laden ka wa Yakuba ko. Alu ka tele woronwula ke a kosaranna. Alu ka Yakuba teren Kiliyadi koyinke yoro ro, ²⁴ koni sani alu ye i joon yen, Alla ka a jere yiraka Aramu bonson Laban na sibo ro, ka a fo a ye ko: «Laban, i ye a ke kojuma. I kana Yakuba danka, i kana duwawu ke a ye!»

²⁵ Nba, Laban wara Yakuba teren tumana men na, Yakuba tun da a la faaninbonilu lo koyinke do le kan. Laban ni a badenmailu ka alu la faaninbonilu lo Kiliyadi koyinkeilu koru. ²⁶ Laban wara ka a fo Yakuba ye ko: «I ka nfen de ko ke n na jin ten? I ra janfa don n ma ka n denmusoilu ta ikomin jon ye mirala kele ro ja men ma. ²⁷ Nfenna i ka i dooko n ma ka i bori? I ma i sara n na fo ka n janfa. Ni wo te, n tun di tolon ba ke i ye. An tun di sewa ka donkilila, ka dundun fo, ka kora fo ka i bilasila. ²⁸ Hali ka n denmusoilu ni n mamarenilu kondon, i ma wo fere di n ma. I na nfen nalonmaya ko kela jin di? ²⁹ An ye yoro men do jin, a se ye n ye ka kojuu ke i la, koni su taminni, i fa Maari Alla kumara n ye sibo ro. A kan ko: «Laban, i ye a ke kojuma. I kana Yakuba danka, i kana duwawu ke a ye.» ³⁰ Nba, n ka a lon ko i kunfani ba le tere ka wa i fa so la, koni nfenna i ka n na jooilu soja?» ³¹ Yakuba ka Laban jabi: «N ka n bori ka a masoron n silanni tere i je. A tere ye n kondo ko i ri i denmusoilu bo n bolo fanka la ³² koni i la jooilu ta fan fe, ni i ka woilu teren mo men bolo yan, wo tii ri faa de! An badenmailu siini yan ka ke an sereilu ri. Wa

i jalankalan an na dinkira bɛɛ rɔ. Ni i ka i la fen do yen, i ye a ta.» Yakuba tun ma a lɔn ko Raseli le ka a fa Laban na jooilu soɲa.

³³ Laban wara a jalankalan Yakuba la faaninbon na, ka bɔ ye ka wa a jalankalan Leya la faaninbon na, ka bɔ ye ka wa a jalankalan jɔnmuso fila la faaninbonilu la. A ma fen si yen ye. A bɔra ye ka wa a jalankalan Raseli la faaninbon na. ³⁴ Jaa, Raseli le tun ka a fa la jooilu dookoma jɔmɛ siifen kɔrɔ, ka a sii a kan. Laban ka a jalankalan fan bɛɛ rɔ bon na, kɔni a ma foyi yen. ³⁵ Raseli ka a fɔ a yɛ ko: «N fa, i ri hake to. N ye musoilu la landa karɔyen na bi. Wo rɔ, n ti se n wulila.» Laban ka a la jooilu jinin fan bɛɛ rɔ, kɔni a ma alu yen.

³⁶ Wo rɔ, Yakuba jusu bɔra Laban kanma fo ka a kɛɛ loo tɛɛ ye a la. A ka a fɔ a yɛ ko: «I ra n kɔsaran ten nfenna? N ka kojuu suu juman de kɛ i la? N ka hake suu juman ta i la? ³⁷ Nba, i ra i jalankalan ka n bolofen bɛɛ mafɛnɛ sisen, i ka i la fen suu juman yen? I ka mɛn yen, wo labɔ an badenma bɛɛ jana yan, sa alu ri kititɛɛ an tɛma. ³⁸ Nde ka san muwan kɛ i wara. I la saamusoiilu ni i la bamusoiilu fen fen kɔnɔ ma tijan. N ma i la saaji si mafa ka a damun. ³⁹ Wara wa mɛn mira ka wo faa, n tɛ wo yiraka i la. N jɛɛ ri wo jɔɔn sara. Mɛn wa soɲa su rɔ, a ni mɛn wa soɲa tele rɔ, i ri a fɔ ko n ye wa wo jɔɔn jinin. ⁴⁰ Tara gbara n na tele rɔ. Nɛnɛ ka n mira su rɔ. N ma se sunoola. ⁴¹ N ka san muwan kɛ i wara. N ka san tan ni naanin kɛ baarala i yɛ i denmuso fila ko kosɔn. N ka san wɔrɔ kɛ baarala ka kolofen doilu sɔrɔn, kɔni i ka do bɔ n sara la sija tan. ⁴² N benba Iburahima Maari Alla, n fa silanni Maari Alla mɛn yɛ kɔnin, ni wo tun ma kɛ n fɛ, sa i ra n bolokolon gbɛn a to, kɔni Alla ka n na tɔrɔya le yen. N ka baara mɛn kɛ, ale le ka wo lɔn. Wo le kosɔn, a ka kititɛɛ ile ni nde tɛ su taminni jin dɔ.»

⁴³ Laban ka Yakuba jabi: «Muso jin ye n denmusoiilu le ri. Alu den ye n mamaren de ri. Kolofen jin ye n na kolofen de ri. I ja yen fen fen na jin, n ta le wo bɛɛ ri, kɔni n ti se n denmusoiilu ni n mamarenilu bɔla i bolo butun. ⁴⁴ Wo rɔ, an ye bɛn kan kelen ma an ni i jɔɔn tɛma, sa sereya ri kɛ nde ni ile tɛma.»

⁴⁵ Yakuba ka kabakurun do ta ka a lalɔ ka a kɛ tɔomasere ri. ⁴⁶ A ka a fɔ a badenmailu yɛ ko: «Ai ye na kabakurun di.» Alu ka kabakurun ta ka a ton i jɔɔn kan. Wo kɛni, alu bɛɛ ka i laden ka damunun kɛ kabakurun ton tɔrɔfɛ. ⁴⁷ Laban ka kabakurun ton wo tɔɔ la ko Sekari Sahaduta. Yakuba ka a tɔɔ la ko Kalɛdi. ⁴⁸ Laban kan ko: «Kabakurun ton mɛn ye sereya le ri nde ni ile tɛma bi.» Wo le kosɔn yɔrɔ wo tɔɔ lara ko Kalɛdi. ⁴⁹ A ye kilila fanan ko Misipa, ka a masɔrɔn Laban ka a fɔ Yakuba yɛ ko: «An wa fara, Allabatala ye an fila bɛɛ kɔrɔsi. ⁵⁰ Ni i ka kojuu kɛ n denmusoiilu la, ni i ka muso gbɛɛilu ta, hali n ma ko lɔn a rɔ, Alla ja yen an fila bɛɛ la. I kana jina wo kɔ rɔ.»

⁵¹ Laban ka a fɔ Yakuba yɛ ko: «I ja lɔ kabakurun ton jin dɔ, ka i ja lɔ kabakurun jin dɔ, n ka mɛn lɔ ka a kɛ tɔomasere ri. ⁵² Kabakurun ton jin di kɛ sereya ri. Kabakurun lɔni jin fanan di kɛ sereya ri. Wo rɔ, n kana tamin alu la ka wa i kɛɛ. I fanan kana tamin alu la ka na n kɛɛ. ⁵³ I benba Iburahima ni n benba Nakɔri a ni alu failu Maari ri kititɛɛ nde ni ile tɛma.»

Yakuba ka a kali Alla la, a fa Isiyaka silanni mɛn yɛ. ⁵⁴ Yakuba ka kolofen do faa ka Alla sɔ wo rɔ koyinkɛ kan ye, ka a janin ka a badenma bɛɛ kili ko alu ye na damunun kɛ. Alu ka damunun kɛ ka si koyinkɛ kan ye.

32

Yakuba ka kela lawa Esawu ma

¹ Wo sɔɔma da la jona, Laban wulira ka a denmusoiilu ni a mamarenilu kɔndɔn ka duwa alu yɛ, ka ban ka sila mira ka a kɔseyi a wara.

² Yakuba ni a la mɔɔilu ka sila mira ka wa. Alu watɔla, Alla la mɛɛka doilu nara ben Yakuba la. ³ A ka alu yen waati mɛn na, a kan ko: «Dinkira jin ye Alla la daa make diya le ri.» Wo rɔ, a ka dinkira wo tɔɔ la ko Mahanimu.

⁴ Yakuba ka keladenilu lawa a jɛ a kɔrɔcɛ Esawu ma Seyiri la jamana rɔ, Edɔmu mara rɔ kɔnin. ⁵ A ka alu kelaya ko: «Ai ye wa a fɔ n tii Esawu yɛ ko a la jɔncɛ Yakuba kan ko n wani tɛɛ Laban wara. Ko n tun da mɛn ye, kɔni sisen n da n kɔseyi. ⁶ Ko nisi ye n bolo, a

ni fali, a ni saa, a ni ba, a ni jønilu. Ko n ye kela la wala a ma, sa n na ko ri diya n tii Esawu ye.»⁷ Keladenilu wara kela wo fə Esawu ye. Alu ban men keni kela fəla, alu ka alu kəseyi Yakuba ma ka a fə a ye ko: «An wara i kərəcə Esawu tərən ye. A natə i labenna. Cə keme naanin ye a bolo.»

⁸ Yakuba silanda kojuyya foo ka a kəno rakaliya. A ka a la məoilu ratala ka alu kə kuru fila ri, ka a la saa a ni ba a ni nisi a ni jəomeilu fanan datala wo ja ma. ⁹ A tere ye a mirila ko: «Ni Esawu nara be kuru kelen kan, a tə kelen di i bori ka bə a bolo.»

¹⁰ A ka Alla tara ko: «Eə Allabatala, n benba Iburahima ni n fa Isiyaka Maari, ile le ka a fə n ye ko n ye n kəseyi n fa so la, ka wa n badenmailu tema. I kan ko i ri here kə n ye ye. ¹¹ I la kaninteya ka bon nde ma. N ka Juriden ba tē fəloman, foyi tere tē n bolo, fo n na taama gbeleke dərən, kəni bi, n na məoilu ra siyaya kosebe, foo ka kə kuru fila ri. ¹² I jaandi, i ye n bə n kərəcə Esawu bolo. N silanni a jə. A kana na be n kan, ka n na denilu ni ie nailu faa. ¹³ I jere le ka a fə ko i ri here kə n ye ka n bənsən siyaya iko kəji kijə, mə tē wo men dan ləna.»

¹⁴ Yakuba banda Alla matarala ka su si dinkira wo rə. A ka a la kolofen doilu jenematəmən, ka alu sanba a kərəcə Esawu ma. ¹⁵ A ka bamuso keme fila ni bakərən muwan bə, ka saamuso keme fila ni saaji muwan la woilu kan. ¹⁶ A ka jəmemuso bisawa ni woilu sinmindenilu fanan bə. Ka la woilu bē kan, a ka nisimuso binaanin ni tora tan fanan bə, a ni falimuso muwan ni falice tan. ¹⁷ A ka kolofen woilu kə kuru doilu ri, bē ni a ta. A ka kuru kelen kelenna bē karifa a la jən kelen kelenna la. A ka a fə alu ye ko: «Alu ye wa n jə, ka tē ladon kolofen kuruilu tema.» ¹⁸ A ka a fə jən fə ye ko: «I wa n kərəcə Esawu yen, a ri i mənininka ko: «I tii ye yon di? I watə mi ten? Kolofen jinilu ye yon ta ri?» ¹⁹ A wa jininkali kə ten, i ye a jabi: «I la jənce Yakuba ta le. A ka alu lana ile le ma, ko ka a tii Esawu sanba. A jere natə kə fe.»»

²⁰ Yakuba ka kuma kelen wo fə jən filanan ye, a ni jən sawanan, a ni a tə bē, kolofen kuruilu karifani menilu la. A ka a fə alu ye ko: «Ai wa n kərəcə Esawu yen, ai ye jabili kelen wo di a ma. ²¹ Ai ye a fə a ye fanan ko a la jənce Yakuba natə le jin di.» Yakuba ye a mirila ko: «Ni n ka a ladiya kolofenilu la fə, a jusu ri suma. Wo rə, an wa an jəon yen, n na ko ri diya a ye.» ²² Nba, Yakuba ka sanba fen woilu lawa a jə, kəni ale jere ka su si dinkira wo rə ye.

Yakuba ka sɛɛdon

²³ Su kelen wo rə, Yakuba wulira. A ka a muso fila ni a la jənmuso fila, a ni a dence tan ni kelen, natamin Jabəki ba kəma. ²⁴ A ka alu latamin ba kə, ka ban ka a bolofenilu bē fanan natamin. ²⁵ Yakuba kelenpe tora ba fan kelen wo fe. Su wo rə, cə do nara be Yakuba kan. Alu ka sɛɛdon foo ka kene bə. ²⁶ Cə wo ka a yen ko a ti na lasela Yakuba la waati men na, a ka Yakuba gbasi a worokudu rə. Wo rə, Yakuba woro kolo mukara. ²⁷ Cə kan ko: «I ye n bila. Kene bətə le.» Yakuba ka a jabi: «N tē! Ni i ma baraka don n də, n tē i bila fewul!» ²⁸ Cə kan ko: «I tə di?» A ka a jabi: «N tə le Yakuba.» ²⁹ Cə kan ko: «I tə tē wo ri butun. I tə le sisen ko Isirayeli, ka a masərən i ni Alla ra sɛɛdon, i ni məoilu ra sɛɛdon, wo bē rə fanka ye i bolo.»

³⁰ Yakuba ka a fə a ye ko: «I jaandi, i tə fə n ye.» Cə kan ko: «Nfenna i ye n tə mənininkala?» A ka baraka don Yakuba la ko rə. ³¹ Yakuba ka wo dinkira tə la ko Penuyeli. Wo kərə le ko: «N da Alla yen ja ni ja, kəni n ma faa.»

³² Yakuba bəra Penuyeli telebə waati. A tere ye taamala ka jii a sen kelen ma ka a masərən a sen da muka. ³³ Nba, Yakuba gbasira a worokudu le rə wo ja le ma. Wo le ka a kə, Isirayelika tē kolofen worokudu fasa damunna, haan bi.

Yakuba ni Esawu ka i jəon ben

¹ Nba, Yakuba ka a ja lə ka Esawu natəla yen. Cə mə keme naanin ye a kəfe. Wo rə, Yakuba ka a denilu ratala Raseli ni Leya tema, a ni jənmuso fila tema, bē ni a na. ² A ka jənmusoilu ni alu den bila jə fe, ka Leya ni a denilu tuun woilu la, ka Raseli ni Yusufu bila

kɔ fɛ. ³ A jɛrɛ taminda jɛ fɛ. A wara ka i majii bakɛ sɪna wɔrɔnwula, ka i madon a kɔrɔcɛ Esawu la. ⁴ Esawu ka i bori ka na a labɛn. A ka a to a kan ka a sunbu. Alu fila bɛɛ kasira. ⁵ Esawu ka a jɪa lɔ ka Yakuba musoilu ni a denilu yen. A kan ko: «Mɛnilu nani i fɛ jɪn di, yon de woilu ri?» Yakuba kan ko: «N tii, Alla kininkininda n ma ka den mɛnilu di n ma, woilu le ten.»

⁶ Jɔnmusoilu ni alu deni ka ai madon ka ai majii ka a fo. ⁷ Leya ni a denilu fanan nara ka alu majii. A laban, Raseli ni Yusufu nara ka alu majii.

⁸ Esawu ka Yakuba majininka ko: «N bɛnda kolofen kuru siyaman di. Wo kɔrɔ ye nfen di?» Yakuba ka a jabi: «N tii, n ka alu lawa i ma, kosa n na ko ri diya i yɛ.» ⁹ Esawu kan ko: «N doo, fen siyaman ye nde fanan bolo. I bolofenilu ye to i bolo.» ¹⁰ Kɔni Yakuba kan ko: «I jaandi. Ni n na ko ra diya i yɛ, i ye woilu mira. N jɪa la i kan sisen, wo le iko n da n jɪa la Alla kan ka a masɔrɔn i ra n damira kɔɲuma. ¹¹ I jaandi. N ka i sanba fen mɛnilu la, i sabari ka woilu mira. Alla ra kininkin n ma. N bolofen ka siya, n dɛsɛni tɛ foyi la.» Yakuba ka wo magbɛleya kosebɛ foo Esawu dijɛra wo ma.

¹² Esawu ka a fɔ a yɛ ko: «An ye wa. N di wa i malɔ.» ¹³ Yakuba ka a jabi: «N tii, i jɛrɛ ka a lɔn ko denilu la ko ka gbɛlɛn. Fanka tɛ alu la. Kolofenilu ni alu sinmindenilu ye n bolo fanan. N kana jɪna woilu kɔ. Ni n ka taama lakaliya tele kelen kɔrɔ dɔrɔn, wo tɛ bɛn. Kolofenilu ri faa. ¹⁴ N tii, i ye wa n jɛ sisen. N di wa dooni dooni, ka bɛn kolofenilu ni denilu taama jɪa ma. N di i tɛrɛn Seyiri la jamana rɔ.» ¹⁵ Esawu kan ko: «Ale le wo ri. N na mɔɔ doilu ri to n kɔ ka i malɔ.» Yakuba kan ko: «N tii, i kana i jɛrɛ tɔrɔ butun. Ni n diyara i yɛ, wo ri n wasa.»

¹⁶ Wo rɔ, Esawu ka sila mira wo lon kelen ka wa Seyiri la jamana rɔ.

¹⁷ Kɔni Yakuba wara Sukɔti. A ka a la bon lɔ ye, ka gba lɔ a la kolofenilu yɛ. Wo le kosɔn, alu ka dinkira wo tɔɔ la ko Sukɔti.

Yakuba sera Sikɛmu so kɔndɔ

¹⁸ Yakuba bɔra Padani Aramu ka wa. A jɪuma donda Sikɛmu so kɔndɔ, mɛn ye Kanaan jamana rɔ. A seni ye, a ka a la faaninbon lɔ so kɔkan. ¹⁹ A la faaninbon lɔni dinkira mɛn, a ka wo dinkira san Sikɛmu fa Hamɔri bɔnsɔn de ma. A ka a san wodigbɛ kɛmɛ le la. ²⁰ A ka Alla saraka bɔ diya lɔ dinkira wo rɔ, ka wo tɔɔ la ko Alla ye Isirayɛli Maari le ri.

34

Dina ni Sikɛmu la ko

¹ Nba, Leya ka denmuso mɛn sɔrɔn Yakuba yɛ, wo tɔɔ le tɛrɛ ko Dina. Lon do rɔ, Dina wara bɔ diya sunkurunilu fɛ so kɔndɔ. ² Kanberɛn do tɛrɛ ye, mɛn tɔɔ ko Sikɛmu. Wo fa le Hifika Hamɔri ri, mɛn ye jamanatiiya la. Sikɛmu ka Dina yen waati mɛn na, a ka a mira fanka la ka a la a fɛ ka a ratɪjan.

³ Yakuba denmuso Dina diyara Sikɛmu yɛ kosebɛ. A ka a kanin. Wo rɔ, Sikɛmu kumara a yɛ kɔɲuma, kosa a la ko ri diya sunkurun yɛ. ⁴ Sikɛmu ka a fɔ a fa Hamɔri yɛ ko: «I ye sunkurun jɪn furu n yɛ.»

⁵ A fɔra Yakuba yɛ ko Sikɛmu ra a denmuso ratɪjan. Wo tuma, a dɛncɛilu ye kolofen dafɛ wula kɔndɔ. Wo rɔ, Yakuba ma foyi fɔ fo ka alu makɔnɔ.

⁶ Sikɛmu fa Hamɔri nara bɔ Yakuba fɛ, ka na kuma a yɛ. ⁷ Yakuba dɛncɛilu nara ka bɔ wula kɔndɔ. A fɔra alu ye tuma mɛn na ko Sikɛmu ra alu doomuso ratɪjan, alu dunyara ka mɔnɛ kojuuya, baa Sikɛmu na mɛn kɛla, kojuu ba le wo ri Isirayɛli la mɔɔilu wara. Mɔɔ tɛ wo kɛla muumɛ! ⁸ Hamɔri ka a fɔ Yakuba yɛ ko: «I denmuso duman n dɛncɛ Sikɛmu yɛ kosebɛ. N ye ai madiyala, ai ye a di n ma, a ye kɛ a muso ri. ⁹ An ye kɛ furuɲɔɲɔnmailu ri. Ai ye ai denmusoilu di an ma. An fanan di an denmusoilu di ai ma. ¹⁰ Ai di to an fɛ an wara yan. Jamana bɛɛ labilani ai yɛ. Ai ye i sii yan ka a julaya kɛ. Ai ye duu san ka a kɛ ai ta ri.»

¹¹ Sikɛmu ka a fɔ Dina fa ni a kɔrɔcɛilu yɛ ko: «Ai jaandi, ai ye hina n na. Ai ye dijɛ n yɛ. Ai wa fen fen jɪnin n fɛ, n di wo bɔ ka a di ai ma. ¹² Ai ye furu nanfulu ba ni wodi siyaman fɔ. N di wo bɛɛ bɔ ikomin ai ka a fɔ jɪa mɛn ma, sa ai ri denmuso di n ma ka a kɛ n muso ri.»

¹³ Ikomin Sikemu tun da ban alu doomuso ratijanna, Yakuba denceilu ka Sikemu ni a fa Haməri jabi janfa kuma la. ¹⁴ Alu kan ko: «Ka an doomuso di kojiibali ma, wo te ben. Maloya ko ba le wo ri an wara. ¹⁵ An te sɔn wo ma foo ai ceman bee ye a wara foo wo bee wa faaninta ke ikomin an bee faaninta keni ja men ma. ¹⁶ Ni wo kera, an di an denmusoilu di ai ma. An fanan di ai denmusoilu furu. An di an sii ai tema yan ka ke mɔɔ kelen di. ¹⁷ Ni ai kɔnin ma sɔn faaninta ke ko ma, an di an denmuso mira ka wa a ri.»

¹⁸ Kuma wo diyara Haməri ni a dence Sikemu ye. ¹⁹ Sikemu bɔra ye i kɔrɔ ka wa ko wo raben, baa Yakuba denmuso duman a ye kosebe. Sikemu wo bonyani tere ka tamin mɔɔ bee kan a fa wara. ²⁰ Haməri ni a dence Sikemu wara laden diya so donda la ka kuma so kɔndɔ mɔɔilu ye. ²¹ Alu kan ko: «Mɔɔ men ye an dujɔɔnilu le ri. An ye dije alu ye to an na jamana kɔndɔ ka julaya ke an na jamana rɔ, baa an na jamana ka bon, an bee ri kun a kɔndɔ. An di alu denmusoilu furu ka an denmusoilu di alu ma. ²² Kɔni ko do ye an tema. Ni ce bee ma sɔn ka faaninta ke, iko alu bee faaninta keni ja men ma, alu te sɔn ka alu sii an tema ka an ke mɔɔ kelen di. ²³ Ni alu ka alu sii an tema yan, alu la kolofen ni alu bolofen bee te ke an ta ri wa? An ye sɔn faaninta ke ko wo ma, sa alu ri to an tema yan.»

²⁴ So kɔndɔ mɔɔilu bee sɔnda Haməri ni a dence Sikemu la kuma wo ma. Wo rɔ, ce menilu tere ye so kɔndɔ, wo bee faanintara.

²⁵ Nba, alu la faaninta ke tele sawana lon, ka dimin to alu kan, Yakuba dence fila, Simeyɔn ni Lebi kɔnin, menilu ni Dina ye fa kelen ni na kelen na, woilu ka alu la fanmuruilu ta ka na be so kɔndɔ mɔɔilu kan, mɔɔilu men hankili te kele wo ma. Alu nara don so kɔndɔ mɔɔilu jɛnama, ka ceilu bee faa. ²⁶ Alu ka Haməri ni a dence Sikemu fanan faa, ka alu doomuso Dina ta Sikemu la bon na ka wa a ri.

²⁷ Yakuba dence tɔilu nara fureilu lani teren ye tuma men na, alu ka so kɔndɔ mɔɔilu bolofen bee ta, ka a masɔrɔn Sikemu ka alu doomuso ratijan. ²⁸ Alu ka saa ni ba ni nisi ni falilu ta. Alu ka fen menilu yen so kɔndɔ a ni senɛilu rɔ, alu ka wo bee ta. ²⁹ Alu ka nanfulu bee mira, ka musoilu ni denilu bee mira. Fen fen tere ye bon na so kɔndɔ, alu wara wo bee ri.

³⁰ Yakuba ka a fɔ Simeyɔn ni Lebi ye ko: «Ai ka men ke jin di, wo ri ke ko ba ri n kun na. Ai ra n gboya yan mɔɔilu ye, Kanaan bɔnsɔn ni Feresikailu kɔnin. N na mɔɔilu ma siya. Ni yan mɔɔilu ka alu laden ka be an kan, n ni n na denbaya bee ri faa.» ³¹ Alu ka a jabi: «A ka an doomuso jate iko sunkurunba. Wo benni wa?»

35

Yakuba wara Beteli

¹ Lon do rɔ, Alla ka a fɔ Yakuba ye ko: «I ye wa i sii Beteli. I wa se ye, i ye saraka bɔ diya do lɔ Alla ye, men ka a jere yiraka i la wo lon ka a teren i boritɔ i kɔrɔce Esawu kɔrɔ.»

² Wo rɔ, Yakuba ka a fɔ a la denbaya ni a la mɔɔilu bee ye ko: «Joo menilu ye ai bolo, ai ye wo bee lafili. Ai ye ai jere seninya, ka ai la faanin senimanilu bila ai kan na. ³ An bɔtɔ yan ka wa Beteli. N wɔtɔ saraka bɔ diya do lɔla Alla ye ye, men ka n na tarali lamɛn ka n demɛn n na tɔrɔya waati rɔ. A ra to n fe n na taama bee rɔ.»

⁴ Joo menilu tere ye alu bolo, alu nara wo bee di Yakuba ma, a ni tololafen menilu tere ye alu tolo la. Yakuba ka denka sen jiriju do kɔrɔ Sikemu so dafe, ka wo fen bee doon.

⁵ Alu wulira ka wa tuma men na, Alla ka silan ba bila ye mɔɔilu la so bee kɔndɔ. Wo le ka a ke, mɔɔ si ma bɔ ka bila Yakuba ni a denceilu kɔ.

⁶ Yakuba ni a la mɔɔilu sera Lusi, so men tɔɔ bi ko Beteli. Wo ye Kanaan de rɔ. ⁷ Yakuba ka saraka bɔ diya lɔ Alla ye ye, ka a tɔɔ la ko Beteli, baa a ka a bori a kɔrɔce Esawu jɛ tuma men na, Alla ka a jere yiraka a la dinkira wo le rɔ.

⁸ Wo tuma, Debora sara, men tun ka Rebeka lamɔ. Alu ka wo su don jiriju do kɔrɔ Beteli so dafe, ka jiri wo tɔɔ la ko An Ye Kasila Jiri Nin Kɔrɔ.

⁹ Yakuba nara Beteli ka bɔ Padani Aramu tuma men na, Alla ka a jere yiraka a la iko tuunni, ka kuma ka baraka don a la ko rɔ. ¹⁰ Alla ka a fɔ a ye ko: «I tɔɔ le tere ko Yakuba, kɔni i tɔɔ te ten butun ko Yakuba. I tɔɔ le sisen ko Isirayeli.» Alla ka a tɔɔ la ko Isirayeli wo ja le ma. ¹¹ Alla ka a fɔ a ye iko tuunni ko: «Alla Sebetii le nde ri. I ye jiri ka siyaya.

Jamana siyaman di bə i rə. I bənsən doilu ri kə mansailu ri. ¹² N ka duu mən di Iburahima ni Isiyaka ma, n di wo di i ma. I bənsən menilu natə i kə, n di a di woilu fanan ma.»

¹³ Alla kumara Yakuba ye dinkira mən na, a wara. ¹⁴ Yakuba ka təomasere kabakurun do lə dinkira wo rə, Alla kumara a ye dinkira mən də kənin. A ka rəsənji labən kabakurun wo kan, ka Alla sə wo rə. A ka tulu fanan nabən a kan. ¹⁵ Alla kumara a ye dinkira mən na, Yakuba ka wo dinkira təə la ko Beteli.

Raseli la saya ko

¹⁶ Alu bəra Beteli ka wa. Alu tun ma sudunya Efirata la tuma mən na, Raseli moyi lon sera. A la tin gbəleyara kosebɛ. ¹⁷ A ye tin kan tuma mən na, tinkərəsilali ka a fə a ye ko: «I kana silan, i ra dence kura sərən.»

¹⁸ Kəni Raseli ma bə a rə. A satəla ka a den təə la ko Bənoni*. A sanin kərə, Yakuba ka den təə la ko Bəniyaminu†.

¹⁹ Nba, Raseli sara. Alu ka a su don Efirata sila da la. Efirata wo təə le bi ko Bətilehemu. ²⁰ Yakuba ka təomasere kabakurun do lə Raseli kaburu kan. Kabakurun wo ləni ye haan bi.

Yakuba denceilu

²¹ Isirayeli ni a la məəilu bəra ye ka wa ai la faaninbonilu lə Mikidali Ederi kəma.

²² Ai siini ye tuma mən na, Ruben ka i la Bilaha fɛ, mən ye a fa Isirayeli muso do ri. Ruben ka mən kə, wo fəra a fa Isirayeli ye.

Yakuba denceilu tere məə tan ni fila le ri. ²³ Leya ka Ruben de fələ sərən, ka Simeyən tuun wo la, ka Lebi tuun wo la, ka Yahuda tuun wo la, ka Isakari tuun wo la, ka Sabulən tuun wo la. Ruben tere Yakuba den fələ le ri. ²⁴ Raseli denceilu tere ye Yusufu ni Bəniyaminu ri. ²⁵ Raseli la jənmuso Bilaha ka Daan ni Nefitali sərən. ²⁶ Leya la jənmuso Silipa ka Kadi ni Aseri sərən. Nba, woilu le Yakuba denceilu le ri, a musoilu ka mən sərən a ye Padani Aramu.

Isiyaka la saya ko

²⁷ Nba, Yakuba sera a fa Isiyaka wara Mamere, Kiriyati Ariba so da la. Bi, məəilu ye a fəla Kiriyati Ariba le ma ko Heburən. Iburahima siini tere dinkira wo le rə. Isiyaka fanan siini tere ye le. ²⁸ Isiyaka sərən ka san keme ni san biseyin bə tuma mən na, ²⁹ a sara ka la a benbailu kan. A kərəra ka a la kərəya diya bə. A dence fila Esawu ni Yakuba ka a su don.

36

Esawu ka i mabə Yakuba la

¹ Esawu bənsən de jin di. Məəilu ye a fəla Esawu le ma ko Edəmu. ² Esawu ka Kanaan bənsən sunkurun doilu furu. Do təə ko Ada, mən tere Hətika Elən denmuso le ri. Do fanan təə ko Olibama, mən tere Ana denmuso le ri. A benba tere Hifi do le ri, mən təə ko Sibeyən. ³ Esawu ka Basimati fanan furu, Isumayila denmuso kənin. Basimati kərəce təə ko Nebayəti.

⁴ Ada ka Elifasi sərən Esawu ye. Basimati ka Reweli sərən a ye. ⁵ Olibama ka Jesi ni Jalamu ni Kore sərən. Esawu denceilu le woilu ri, a musoilu ka menilu sərən a ye Kanaan jamana rə.

⁶ Nba, lon do rə, Esawu wara jamana gberɛ rə ka a mabə a doocɛ Yakuba la. A ka a musoilu ta, a ni a denceilu ni a denmusoilu a ni a la məə təilu bɛɛ. A ka a la kolofen ni a bolofen fanan bɛɛ ta, a tun ka mən bɛɛ sərən Kanaan jamana rə. A ka wo bɛɛ mira ka wa yərə gberɛ rə, ⁷ baa a ni a doocɛ Yakuba bolofenilu ka siya tere kosebɛ. Wo kera sababu ri alu fila ma se tola i jəən kan yərə kelen də. Alu siini tere jamana mən də, wo dooman tere alu fila bolo ka a masərən alu la kolofenilu wara kojuuya. ⁸ Wo rə, Esawu bəra ye ka wa i sii koyinkema yərə do rə, Seyiri la jamana rə. Məəilu ye a fəla Esawu ma ko Edəmu.

* 35:18 Bənoni kərə ye le ko «tərəya dence» † 35:18 Bəniyaminu kərə ye le ko «bolokininma dence»

⁹ Esawu le kera Edōmu bōnsōn bɛɛ benba ri, menilu siini Seyiri la koyinkema jamana rɔ. A bōnsōn de jin di. ¹⁰ Esawu denceilu le ten: Elifasi, Esawu muso Ada dence. Reweli, Esawu muso Basimati dence.

¹¹ Esawu dence Elifasi denceilu le ten: Teman, Omar, Sefo, Katamu a ni Kenasi.

¹² Esawu dence Elifasi ka jōnmuso do fanan ta. Wo tɔɔ ko Tima. Ale le ka Amaleki sɔrɔn a yɛ. Esawu muso Ada bōnsōn de woilu ri.

¹³ Esawu dence Reweli denceilu le ten: Nahati ni Seraki ni Sama ni Misa ri. Esawu muso Basimati bōnsōn de woilu ri. ¹⁴ Esawu muso Olibama, wo tɛɛ Ana denmuso le ri. A benba tɛɛ Sibeyɔn de ri. Olibama ka dence menilu sɔrɔn Esawu yɛ, woilu le tɛɛ Jɛsi ni Jalamu ni Kore ri.

¹⁵ Nba, menilu kera kabilabatii ri Esawu bōnsōn dɔ, woilu le ten. A dence fɔlɔ Elifasi dence woilu rɔ, menilu kera kabilatii ri, woilu le ten: Teman, Omar, Sefo, Kenasi, ¹⁶ Kore, Katamu a ni Amaleki. Kabilatii menilu bɔra Elifasi rɔ Edōmu bōnsōn na jamana rɔ, woilu le le tɛɛ jin di. Esawu la muso Ada bōnsōn de woilu ri.

¹⁷ Esawu dence Reweli dence menilu kera kabilabatii ri, woilu le ten: Nahati, Seraki, Sama a ni Misa. Kabilatii menilu bɔra Reweli rɔ Edōmu bōnsōn na jamana rɔ, woilu le tɛɛ jin di. Esawu muso Basimati bōnsōn de woilu ri.

¹⁸ Esawu muso Olibama dence menilu kera kabilabatii ri, woilu le ten: Jɛsi, Jalamu a ni Kore. Esawu muso Olibama dence menilu kera kabilatii ri, woilu le tɛɛ jin di. Olibama tɛɛ Ana denmuso le ri.

¹⁹ Nba, woilu le Esawu dence ri, a ni kabilatii. Edōmu bōnsōn de woilu ri.

Seyiri denceilu

²⁰ Nba, Esawu ka Hori Seyiri denceilu menilu tɛɛn Edōmu bōnsōn na jamana rɔ, woilu le ten Lotan, Sobali, Sibeyɔn, Ana, ²¹ Disɔn, Esɛri a ni Disan. Seyiri denceilu le woilu ri, menilu kera Horilu la kabilabatii ri Edōmu bōnsōn na jamana rɔ. ²² Lotan denceilu le tɛɛ Hori ni Heman ri. Lotan doomuso le tɛɛ Tima ri. ²³ Sobali denceilu le ten: Aliban, Manahati, Ebali, Sefo a ni Onamu. ²⁴ Sibeyɔn denceilu le tɛɛ Aja ni Ana ri. Ana wo tɛɛ ye a fa la falilu gbenna tuma mɛn na, ale le fɔlɔfɔlɔ ka ji kaliman yen bɔ duu rɔ wula kɔndɔ ye. ²⁵ Ana dence le tɛɛ Disɔn di. A denmuso tɛɛ Olibama ri. ²⁶ Disɔn denceilu le ten: Hɛmɛdan, Esiban, Itiran a ni Keran. ²⁷ Esɛri denceilu le tɛɛ Bilan ni Saban ni Akan di. ²⁸ Disan denceilu le tɛɛ Usi ni Aran di.

²⁹ Nba, Horilu la kabilabatii le ten: Lotan, Sobali, Sibeyɔn, Ana, ³⁰ Disɔn, Esɛri a ni Disan. Menilu kera Horilu la kabilabatii ri Seyiri la jamana rɔ, woilu le tɛɛ jin di.

Edōmu mansailu

³¹ Sani mansa ye a sii Isirayelika kun na, mansa menilu tɛɛ ye mansaya la Edōmu bōnsōn na jamana rɔ, woilu le jin di. ³² Beyɔri dence Bela kera mansa ri Edōmu bōnsōn na jamana kun na. A siini tɛɛ so mɛn na, wo le tɔɔ ko Dinhaba. ³³ Bela sani, Seraki dence Jobabu kera mansa ri a nɔ rɔ. Wo siini tɛɛ so mɛn na, wo le tɔɔ ko Bɔsira. ³⁴ Jobabu sani, Usamu siira mansaya la a nɔ rɔ. A le bɔra Temanka jamana le rɔ. ³⁵ Usamu sani, Bedadi dence Hadari siira mansaya la a nɔ rɔ. Wo le ka Madiyan bōnsōn keɛ Mowabu bōnsōn na jamana rɔ ka se alu la. A siini tɛɛ so mɛn na, wo le tɔɔ ko Abiti. ³⁶ Hadari sani, Samula siira mansaya la a nɔ rɔ. A le bɔni Masirekan de. ³⁷ Samula sani, Sawuli le kera mansa ri a nɔ rɔ. Wo bɔra Rehoboti, mɛn ye ba da la. ³⁸ Sawuli sani, Akibori dence Bahali Hanani siira mansaya la a nɔ rɔ. ³⁹ Akibori dence Bahali Hanani sani, Hadari siira mansaya la a nɔ rɔ. A le siini tɛɛ so mɛn na, wo le tɔɔ ko Pawu. A muso tɔɔ le ko Matabeli. Matabeli tɛɛ Matiredi denmuso le ri. A benba le tɛɛ Masabu le ri.

⁴⁰ Nba, kabilabatii menilu bɔra Esawu denilu rɔ, woilu tɔɔ le jin di, a bɛɛ ni a la mɔɔilu, a bɛɛ ni a la duu. Alu tɔɔ le ten: Tima, Aliba, Jetɛti, ⁴¹ Olibama, Ela, Pinon, ⁴² Kenasi, Teman, Misari, ⁴³ Madiyeli a ni Iramu. Woilu le kera kabilabatii ri Edōmu bōnsōn na jamana rɔ, a bɛɛ ni a la duu. Esawu le kera Edōmu bōnsōn bɛɛ benba ri.

¹ Nba, Yakuba ka i sii Kanaan jamana rɔ, a fa siini tere dinkira men do konin. ² Yakuba denceilu la ko le jin di.

Yusufu saron ka san tan ni waronwula bo tuma men na, a tere ye saai ni bailu gbenna a korocelu fe. A tere ye a fa la jonmusoilu Bilaha ni Silipa denceilu demenna. Dence woilu tere ye ko benbali menilu kela la, Yusufu tere ye wo bee nafola a fa ye.

³ Yusufu duman tere Isirayeli ye ka tamin a den to bee la ka a masaron a ka Yusufu saron a la cemobaya waati le ro. Wo ro, Yakuba ka durukiba puma manjemanman do di Yusufu ma. ⁴ Yusufu korocelu ka a yen ko a duman alu fa ye ka tamin alu to bee la. Wo ro, Yusufu gboyara alu ye foo alu ka alu ban kuma puma fola a ye.

⁵ Lon do ro, Yusufu sibora. A ka wo nafo a korocelu ye tuma men na, do lara a la gboyaje kan. ⁶ A ka a fo alu ye ko: «Ai ye i tolo malɔ n na sibo kan na! ⁷ N sibora an bee ye sene ro. An tere ye suman kala ka a lasidi. Wo yaroni bee, n ta sumansidi ka i wuli ka i lo. Ai la sumansidilu nara n ta laminin ka i majii a korɔ.» ⁸ A korocelu ka a jabi: «A ye di? A loo ye i la ka i sii an kun na ka ke an na mansa ri wa?» A gboyara alu ye iko tuunni ka tamin foloman na a la sibo ni a la kumailu koson.

⁹ Yusufu sibora iko. A ka wo fanan nafo a korocelu ye. A kan ko: «Ai la tolo malɔ n na. N da sibo iko tuun. N ka tele yen a ni karo ni lolo tan ni kelen. Wo bee ka i majii n korɔ.»

¹⁰ A ka sibo nafo a fa ni a korocelu ye tuma men na, a fa jamanda a ma ko: «Sibo suu puman de wo ri? I ye a fe nde ni i na ni i korocelu bee ye na an majii i korɔ wa?» ¹¹ A la ko nangboya ka a korocelu mira, koni a fa tere ye i mirila sibo wo ma waati bee ro.

Yusufu korocelu ka a san

¹² Nba, lon do ro Yusufu korocelu wara alu fa la kolofenilu gben diya Sikemu. ¹³ Isirayeli ka a fo Yusufu ye ko: «I korocelu ra wa kolofenilu gben diya Sikemu. N ye a fe i ye wa bo ye.» Yusufu kan ko: «Ale le wo ri.»

¹⁴ Yakuba ka a fo a ye ko: «Wa bo alu fe. Ni alu kende, ni ko te kolofenilu fanan na, i ye na wo fo n ye.» Wo ro, a ka Yusufu lawa ka bo Heburon kenegbe ro.

A se men keni Sikemu, ¹⁵ a tere ye a mataamala wula kondɔ. Ce do ka a teren ye ka a manininka ko: «I ye nfen jininna?» ¹⁶ Yusufu kan ko: «N ye n korocelu le jininna. Alu ye kolofenilu gbenna. I ka alu diya lon wa?» ¹⁷ Ce kan ko: «Alu ra bo yan. N ka alu kan men ko alu wato Dotan.» Yusufu bora ye ka wa alu ko. A ka alu teren Dotan. ¹⁸ A korocelu ka a natola yen foo yoro jan. Sani a ye se alu ma, a korocelu ka janfa don a ma ko alu ri a faa. ¹⁹ Alu ka a fo i jooon ye ko: «Ai ja lo, sibotii wo nato la le ten! ²⁰ An ye an wuli ka a faa. An ye a lafili kolon jaran kondɔ ka a fo ko wara juu le ka a faa ka a damun. A la sibo ri ke men di wo ro, an di wo yen.»

²¹ Ruben ka kuma wo men tuma men na, a loo tere ye a la ka Yusufu kisi alu ma. A kan ko: «An kana a faa. ²² Ai kana a jeli labo. Ai ye a lafili kolon jaran jin kondɔ wula kondɔ yan, ai kana ko ke a la.» Ruben ka wo fo kosa a ri wa alu kofe ka Yusufu layele kolon do ka wa a di a fa ma.

²³ Nba, Yusufu se men keni alu ma, alu ka a la durukiba puma manjemanman wo bo a kan na. ²⁴ Alu ka a mira ka a lafili kolon do kondɔ. Kolon wo jani le tere, ji tun te a kondɔ. ²⁵ Alu siini tere damunna tuma men na, alu ka alu ja lo ka jula doilu tamintola la yen. Woilu tere ye Isumayila bonson de ri. Alu boto Kiliyadi ka wa Misiran. Wusulan ni tulu suma duman ni latikolon tere ye alu la jooemilu la donin do.

²⁶ Yahuda ka a fo a badenmailu ye ko: «Ni an ka an dooce faa ka a doon, an di tano suu puman saron wo la? ²⁷ An ye a san Isumayila bonson julailu ma. An jere kana a faa. An dooce le. An bee ye badenma le ri.» A badenmailu sonda wo ma.

²⁸ Wo ro, Madiyan bonson julailu tamintola, Yusufu korocelu ka a layele kolon kondɔ, ka a san Isumayila bonson woilu ma wodigbe muwan na. Woilu ka a san ka wa a ri Misiran.

²⁹ Nba, Ruben nara kolon da la alu kofe, koni a ma Yusufu teren kolon kondɔ. Wo gbara a la kojuuya foo a ka a la duruki rafarafara. ³⁰ A wara a doocelu teren ye ka a fo alu ye ko: «Kanberen te kolon kondɔ ye butun! N ye wala di?»

³¹ Wo rɔ, alu ka bakɔrɔn do faa ka Yusufu la durukiba ta ka a bila wo jeli rɔ. ³² Alu wara durukiba di alu fa ma ka a fɔ ko: «An ka durukiba jin tɛrɛn wula rɔ. I ye a ragbɛ ni i dence ta le.»

³³ Yakuba ma fili a ma. A kan ko: «N dence la duruki le jɔ. Wara juu ra a faa ka a damun. Ɛɛ, n dence Yusufu! Wara ra a rafarafara.»

³⁴ Yakuba ka a la duruki rafarafara jusukasi kɔsɔn, ka landa faanin bila a kan na ikomin landa faanin. A ka tele siyaman kɛ kasila kojuuya a dence la saya ko rɔ. ³⁵ A denceilu ni a denmusoilu tɛrɛ ye nala ko alu ye alu fa jusu sumala. Kɔni a ma sɔn a jusu suma ko ma. A kan ko: «N kasimantɔ ri to n dence la ko la haan n di faa.» Yusufu fa kasira ten de a la saya ko rɔ.

³⁶ Nba, Madiyan bɔnsɔn julailu sera Misiran ka Yusufu san Ferawuna nɛmɔɔ Potifari ma. Potifari tɛrɛ Ferawuna la kandalilailu la kuntii le ri.

38

Yahuda ni Tamari la ko

¹ Nba, a ma mɛn bakɛ, Yahuda bɔra a badenmailu tɛma, ka wa a sii Adulamuka do tɔrɔfɛ mɛn tɔɔ ko Hira. ² Yahuda ka Kanaan bɔnsɔn sunkurun do yen ye, mɛn fa tɔɔ ko Suwa. A ka sunkurun wo furu. Alu dɛnda. ³ Muso ka kɔnɔ ta ka dence sɔrɔn Yahuda yɛ. Yahuda ka den wo tɔɔ la ko Ɛri. ⁴ A ka kɔnɔ gbɛrɛ ta, ka dence sɔrɔn. A ka wo tɔɔ la ko Onan. ⁵ A ka kɔnɔ gbɛrɛ ta ikɔ tuun ni, ka dence sɔrɔn. A ka wo tɔɔ la ko Sela. Den wo sɔrɔnda ka Yahuda tɛrɛn Akesibu so kɔndɔ.

⁶ Waati wo taminni kɔ, Yahuda ka muso do furu Ɛri yɛ, a dence fɔlɔ kɔnin. Muso wo tɔɔ le tɛrɛ ko Tamari. ⁷ Kɔni, Ɛri kera mɔɔ juu le ri Allabatala jana. Wo rɔ, Allabatala ka a faa.

⁸ Yahuda ka a fɔ a dence Onan yɛ ko: «I ye i numɔɔmuso ta, i kɔrɔcɛ muso kɔnin. Ai ye dɛn, sa dɛn di sɔrɔn i kɔrɔcɛ yɛ, sa i kɔrɔcɛ bɔnsɔn kana tunun.»

⁹ Kɔni Onan ka a yen ko ni dɛn wo sɔrɔnda, a tɛ jate ale ta ri, fo a kɔrɔcɛ ta ri. Wo rɔ, Onan ni muso wo wa dɛn, a tɛ sɔnna a siji ye don a rɔ. A ri wo bɛɛ kɛ duu ma, kosa a kana bɔnsɔn di a kɔrɔcɛ ma. ¹⁰ Onan tɛrɛ ye mɛn kela, wo ma diya Allabatala yɛ. Wo rɔ, Allabatala ka ale fanan faa.

¹¹ Yahuda ka a fɔ Tamari yɛ ko: «I kana sii cɛ gbɛrɛ kun. I wa, to i fa wara fo n dence Sela wa se i furu ma.» Yahuda ka wo fɔ ka a masɔrɔn a silanni ka Tamari di Sela ma, baa Sela kana faa ikomin a kɔrɔcɛilu faara ja mɛn ma. Tamari wara a fa wara wo rɔ.

¹² Waati wo taminni kɔ, Yahuda muso sara, Suwa denmuso kɔnin. Yahuda la jusukasi sumara tuma mɛn na, a wara Timaha, mɔɔilu tɛrɛ ye a la saailu si malila dinkira mɛn dɔ. A dupɔɔncɛ Adulamuka Hira wara a fɛ. ¹³ A fɔra Tamari yɛ ko a birance Yahuda watɔ a la saailu si mali diya Timaha. ¹⁴ Tamari ka a lɔn ko a numɔɔcɛ Sela ra se furu ma, kɔni a birance Yahuda ma sɔn a ye sii wo kun. Wo rɔ, Tamari ka a la landa faanin bɔ a fari ma, ka a la bitiran birin a kun na, ka a ja latunun. A wara ka a sii a jɛrɛ ma Enayimu so donda la, Timaha sila la ye.

¹⁵ Yahuda tamintɔ ka Tamari siini yen. A ka a jate jatɔmuso le ri, ka a masɔrɔn Tamari tun da a ja matunun. ¹⁶ Yahuda filira a ma fewu! A ma a lɔn ko a biranmuso le. A wara a fɔ a yɛ ko: «N ye a fɛ ka n la i fɛ.» Tamari kan ko: «Ni n dijɛra, i ri nfen di n ma?»

¹⁷ Yahuda ka a jabi: «N di badenni kelen bɔ n na bailu rɔ ka a lana i ma.» Tamari kan ko: «I ri nfen bila a kun kɔrɔ sani i ye ba lana n ma?» ¹⁸ Yahuda kan ko: «N ye nfen di i ma?» Tamari ka a jabi: «I tɔɔ tɔɔmasere ye fen mɛn kan, i ye wo ni a julɔ di n ma, ka i la gbeleke la woilu kan.» Yahuda ka wo bɛɛ di a ma. Alu dɛnda. Wo rɔ, Tamari ka kɔnɔ ta Yahuda fɛ. ¹⁹ Tamari ka a kɔseyi a wara. A ka bitiran bɔ a kun na ka a la landa faanin bila a kan na ikɔ.

²⁰ Yahuda ka badenni lawa muso ma a dupɔɔncɛ Adulamuka bolo, kosa a ka fen mɛnilu di muso ma, a dupɔɔncɛ ye woilu mira ka na. Cɛ wo wara, kɔni a ma muso yen. ²¹ A ka cɛ doilu majininka Enayimu ko: «Jatɔmuso mɛn tɛrɛ ye a siila sila la yan so donda la, a ye mi?»

Alu ka a jabi: «An ma jatɔmuso si yen yan fɔlɔ.»

²² Cε ka a kōseyi ka a fō Yahuda ye ko: «N ma muso wo tēren ye. Ye cεilu kan ko alu ma jatōmuso si yen ye fōlō.» ²³ Yahuda kan ko: «Baasi tē wo ri. Fen woilu ye to a bolo. An kana an jere lamaloya a jininna. Kōni n ka baden nawa a ma. Ni i ma a yen, a ma ban?» ²⁴ Nba, karo sawa taminni kō rō, a fōra Yahuda ye ko a biranmuso Tamari ra jatōya kε. Ko sisen, ko a ra kōnō ta. Yahuda ka kuma wo mēn tuma mēn na, a kan ko: «Ai ye wa a labō kenema ka a janin!»

²⁵ Mōoilu wara Tamari mira. Alu ye a labōla kenema tuma mēn na, a ka kela lawa a birance ma ko: «Mēn ka kōnō la n na, a la fenilu le jin di. I ye tōomasere fen jin ni a julu ragbe, ka gbeleke fanan dagbe ni i ka woilu tii lōn.»

²⁶ Yahuda ka wo fenilu ragbe ka a yen ko a ta le. A kan ko: «Muso jin telenni ka tamin nde la, baa n tun ka kan ka a di n dence Sela le ma ka a kε a muso ri, kōni n ma sōn wo ma.» Yahuda ma a la Tamari fε wo kō.

²⁷ Nba, a moyi waati sera tuma mēn na, den kera filani ri. ²⁸ A moyitōla, den kelen ka a bolo labō. Tinkōrsilali ka a bolo mira ka kari wulen do sidi a la ka a fō ko: «Nin de ye fōlō ri.» ²⁹ Kōni den ka a bolo ladon ikō tuunni. A filani-jōn bōra. Tinkōrsilali le kan ko: «I le le ra sila bō jō!» Wo rō, a ka wo tōō la ko Pēresi*.

³⁰ A doomanin bōra a kō, kari wulen sidini wo bolo la. Alu ka wo tōō la ko Seraki†.

39

Yusufu sanda Potifari ma

¹ Nba, Isumayila bōnsōn jula woilu wara Yusufu ri Misiran ka a san Ferawuna la jēmōō Potifari ma. Potifari tere mansa la kandalilailu la kuntii le ri. ² Allabatala tora Yusufu fε ka a la ko bεε sabati. A tere ye baarala a tii Potifari la bon na, Misiranka wo kōnin.

³ A tii ka a yen ko Allabatala ye Yusufu fε ko bεε rō, baa a wa a bolo bila fen fen dō, Allabatala di wo bεε sabati. ⁴ Yusufu diyara a tii ye. Wo rō, a ka Yusufu kε a jere demenba ri, ka a lasii a la mōoilu bεε kun na, ka a kε a la nanfulu kunnasiiba ri. ⁵ Kεbi Misiranka cε wo ka Yusufu lasii a la nanfulu ni a la mōō bεε kun na, Allabatala ka jumaya kε a ye ka ko bεε sabati a wara ka a masōrōn Yusufu la ko rō. Allabatala ka Potifari bolofen bεε jumaya, menilu ye so kōndō, a ni menilu ye sene rō.

⁶ Potifari ka a la ko bεε to Yusufu bolo. A ma a jere tōrō foyi la fo a tere ye menilu damunna.

Yusufu tere ye kanberen kejanin de ri. A fari dafani a kan. A jada fanan kejni.

Potifari muso jaborā Yusufu la

⁷ Lon do rō, Potifari muso jaborā Yusufu la. A ka a fō Yusufu ye ko: «Na, i la n fε.» ⁸ Yusufu ma sōn fewu. A ka a fō muso wo ye ko: «I ja lō. N tii tē a jere tōrōla foyi la a wara yan ka a masōrōn n ye yan. A ra a bolofen bεε karifa n na. ⁹ A la fanka ni n ta bεε ka kan a wara yan. N sawo ye fen bεε rō lu ma yan fo ile, baa i ye a muso le ri. N ti se kojuu suu wo kela, ka haramun kε Alla jana.» ¹⁰ Hali wo, muso wo ma a boloka wo si rō. Lon lon a tere ye Yusufu madiyala, kōni Yusufu ma sōn ka i la a fε.

¹¹ Lon do rō, Yusufu wara baara diya bon na. Wo ka a tere bonkōndō jōn si tun tē ye. ¹² Muso ka Yusufu mira a la duruki ma, ko a ye a la a fε. Kōni Yusufu ka a bori a ye ka bō bon na ka a la duruki to muso bolo.

¹³ Muso ka a yen tuma mēn na ko Yusufu borimantō ra bō bon na ka a la duruki to a bolo, ¹⁴ a ka a kan nabō bonkōndō jōnilu ma. Woilu nani, a ka a fō alu ye ko: «Ai la ragbe. N cε ka Heburu cε mēn nana an ma, wo ra an dooya. A ra don n kan ko a ye i lala n fε. Kōni n kulera fanka la. ¹⁵ A ka n kule kan mēn tuma mēn na, a borimantō bōra bon na ka a la duruki to n dafε yan.»

¹⁶ Muso ka duruki wo lamara a dafε ka Yusufu tii Potifari makōnō. ¹⁷ Wo nani, muso ka dantēeli bεε kε a cε ye ja kelen wo ma ko: «I ka Heburu jōnce mēn nana an ma, wo ra don n kan ka n dooya. ¹⁸ Kōni n kulera tuma mēn na, a borimantō bōra bon na ka a la duruki to n dafε yan.»

* 38:29 Pēresi kōrō ye le ko a gberenda † 38:30 Seraki kōrō ye le ko kari wulen

¹⁹ Nba, a ka a muso la kuma men Yusufu la ko rɔ tuma men na, a jusu bɔra kojuuya. ²⁰ Wo rɔ, a wara Yusufu mira ka a bila kaso la, mansa la kasodeni bilani dinkira men. Yusufu tora kaso la ye.

²¹ Kɔni Allabatala tora Yusufu fɛ. A ka jumaya ke Yusufu ye. Wo rɔ, a ka Yusufu demen ka a la ko diya kasobon kuntii ye. ²² Wo rɔ, kasobon kuntii ka Yusufu lasii kasoden tɔ bɛe kun na kasobon na. Yusufu le tere ko bɛe janabɔla ye. ²³ Kasobon kuntii ka ko men bɛe to Yusufu bolo, a ma hamin wo si la butun baa Allabatala tere ye Yusufu fɛ. A ka fen fen ke, Allabatala ka wo bɛe sabati.

40

Yusufu ka siboilu kɔrɔ fɔ

¹ Waati wo taminni kɔ, Misiran mansa la minninfendila ni a la burugbasila ka kojuu do ke a la. ² Ferawuna jusu bɔra mɔɔba fila woilu kanma, a la minninfendilailu la kuntii ni a la burugbasilailu la kuntii kɔnin. ³ A ka alu mira ka alu bila kaso la, Yusufu bilani dinkira men dɔ. Kaso wo tere ye kasoden kandalila kuntiiba la bon dafɛ. ⁴ Kasoden kandalila kuntiiba ka alu karifa Yusufu la, ko a ye ke alu demenba ri. Alu menda kaso la.

⁵ Lon do rɔ, mansa la minninfendila ni a la burugbasila sibora su rɔ. Wo ka a teren alu ye kaso la fɔlɔ. Alu fila sibora, kɔni sibo kelen tun tɛ. Alu kɔrɔilu tun tɛ kelen di fanan. ⁶ Wo duusa gbe, Yusufu ka a yen ko hamin ba ye alu la. ⁷ A ka mansa la jemɔɔ majininka ko: «Nfen keni ai sewani tɛ bi?» ⁸ Alu ka a jabi: «An fila ra sibo, kɔni mɔɔ tɛ yan men di sibo woilu kɔrɔilu fɔ an ye.» Yusufu kan ko: «Sibo kɔrɔ lonba tɛ Alla le ri wa? Ai ka menilu yen sibo rɔ, ai ye woilu jafɔ n ye.»

⁹ Wo rɔ, mansa la minninfendilailu la kuntii ka men yen, a ka wo fɔ Yusufu ye. A kan ko: «N siboni le, n ka resenju do yen n je. ¹⁰ Bolo sawa ye a la. A fira wa bɔ damira, a ri a feren ka den ka ke resen mɔninilu ri i kɔrɔ. ¹¹ Misiran mansa la minninfen tere ye n bolo. Wo rɔ, n ka resen mɔni woilu kadi, ka alu rabirin mansa la minninfen kɔndɔ, ka a di a ma.»

¹² Yusufu kan ko: «Wo kɔrɔ le jin di. Bolo sawa wo ye tele sawa le ri. ¹³ Tele sawa wa tamin, mansa ri i bɔ kaso la, ka i bila i la baara kɔrɔ la. I ri a la minninfen don a bolo iko i darini a kela ja men ma kɔrɔman. ¹⁴ I wa here wo sɔrɔn tuma men na, i jaandi, i kana jina n kɔ. I ka kan ka jumaya ke n ye baa n ka i demen. I ye n na ko fɔ Ferawuna ye wo rɔ, kosa a ri n nabɔ kaso la, ¹⁵ baa mɔɔilu ka n mira fanka le la ka n nabɔ Heburuilu la jamana rɔ. Kɛbi alu ka n nana yan, n ma kojuu ke, mɔɔ ri mɔɔ bila kaso la men dɔ.»

¹⁶ Nba, burugbasilailu la kuntii ka a yen ko Yusufu ka a dupɔnce la sibo kɔrɔ fɔ ka a diya. Wo rɔ, ale ka a fɔ Yusufu ye ko: «N fanan sibora. N ka seye sawa yen n kun ma. ¹⁷ Seye men tere ye sanfɛ, buru suu bɛe tere ye wo kɔndɔ. Wo bɛe rabenni tere Ferawuna ye, kɔni kɔnɔilu tere ye jiila a ma ka fen woilu damun seye kɔndɔ n kun dɔ ma.» ¹⁸ Yusufu kan ko: «Sibo wo kɔrɔ le jin di. Seye sawa wo fanan ye tele sawa le ri. ¹⁹ Tele sawa wa tamin, Ferawuna ri i bɔ kaso la, ka i kun tɛ a la ka i su dun jiri la. Kɔnɔilu ri na i sobo damun.»

²⁰ Nba, tele fila a sawana, wo kera Ferawuna sɔrɔn lon sankunben tolon di. Wo rɔ, Ferawuna ka tibili ba ke a la jamana mɔɔbailu ye. A ka minninfendilailu la kuntii ni burugbasilailu la kuntii labɔ kaso la ka alu lana mɔɔbailu bɛe jana. ²¹ A ka minninfendilailu la kuntii bila a la baara kɔrɔ la, kosa a ri Ferawuna la minninfen don a bolo iko. ²² Kɔni Ferawuna ka burugbasilailu la kuntii wo dun jiri la iko Yusufu ka a fɔ ja men ma.

²³ Minninfendilailu la kuntii ma a miri Yusufu ma wo kɔ. A jinara a kɔ fewu.

41

Misiran mansa la siboilu

¹ San fila taminnin kɔ rɔ, Misiran mansa sibora ka a jere lɔni yen Nili ba dala. ² A lɔnin tora ye tuma men na, nisi tɔlɔni wɔrɔnwula bɔra ji rɔ ka na bin damun diya ba dala. ³ A ma men bake, nisi barani wɔrɔnwula fanan bɔra Nili ba ji rɔ. Woilu nara alu lɔ nisi tɔlɔni

woilu tɔrɔfɛ ba dala. ⁴ Nisi barani kojuuyani woilu ka nisi juma tɔlɔni wɔrɔnwula woilu damun ka ban. Wo keni, mansa kunura sunɔɔ rɔ.

⁵ A sunɔɔra ikɔ ka sibo gberɛ fanan la. A ka sumantɔnsɔn wɔrɔnwula yen. Wo bɛɛ bɔni sumangbala kelen de la. Alu kise bɛɛ kunba. Alu ka jɪ. ⁶ A ma mɛn bake, sumantɔnsɔn wɔrɔnwula gberɛ bɔra. Woilu kise misenman. Alu keni iko fɔjɔ ba wa suman janfɔ a gban na. ⁷ Sumantɔnsɔn menilu kiseni misenman, woilu ka suman juma wɔrɔnwula woilu damun, menilu kise kunba. Wo keni, mansa kunura ka a yen ko sibo le tɛrɛ.

⁸ Wo duu sa gbeni, mansa jusumakasara. Wo rɔ, a ka Misiran jamana felelilailu bɛɛ ni a hankilimailu bɛɛ kili. A ka mɛn yen sibo rɔ, a ka wo jafɔ alu yɛ, kɔni wo si ma se ka a la sibo kɔrɔ fɔ a yɛ. ⁹ A la minninfendilailu la kuntii kumara a yɛ ko: «Mansa, n hankili ra bila n na kojuu keni rɔ sisen. ¹⁰ I mɔnera an, i la jɔnilu ma tuma mɛn na wo lon, i ka nde ni i la burugbasilailu la kuntii bila kaso la kasoden kandalila kuntiiba la jala kaso la. ¹¹ An mɔɔ fila bɛɛ sibora su kelen dɔ. Sibo woilu kɔrɔilu tun tɛ kelen di. ¹² Heburu kanberen do tɛrɛ ye an fɛ kaso la. Kasoden kandalila kuntiiba la jɔn de tɛrɛ. An mɔɔ fila ka mɛn yen sibo rɔ, an ka wo jafɔ a yɛ. A ka woilu kɔrɔilu fɔ an yɛ. ¹³ A ka a kɔrɔ mɛn fɔ, a kɛra wo ja le ma! I ka nde laseyi n na baara kɔrɔ la, ka ban ka burugbasilailu la kuntii dun jiri la.»

Yusufu ka Misiran mansa la sibo kɔrɔ fɔ

¹⁴ Mansa ka kela lawa ko Yusufu ye na. Mɔɔilu borimantɔ wara Yusufu labɔ kaso la. Yusufu ka a bonbosi li ka a la faanin mayɛɛman, ka wa i lɔ Misiran mansa jakɔrɔ. ¹⁵ A seni ye, mansa ka a fɔ a yɛ ko: «N da sibo le kɛ. Mɔɔ si ma se ka wo kɔrɔ fɔ n yɛ. A fɔra n yɛ ko i ri se sibo kɔrɔ fɔla.» ¹⁶ Yusufu ka mansa jabi: «Mansa, nde ti se, kɔni Alla ri a kɔrɔ juma di i ma.»

¹⁷ Mansa ka a fɔ a yɛ ko: «N sibora ka n lɔni yen Nili ba dala. ¹⁸ N lɔni tora ye tuma mɛn na, nisi wɔrɔnwula bɔra ji rɔ ka na bin damun diya ba dala. Alu ka jɪ kosebɛ. Alu tɔlɔni. ¹⁹ A ma mɛn, nisi wɔrɔnwula gberɛ fanan bɔra ji rɔ. Woilu barani tɛrɛ kojuuya. Alu kejuuyani ka tamin. Sobo jɔnjɔn tun tɛ alu la. N tun ma nisi gberɛ kejuuyani woilu jɔɔn yen fɔlɔ munun Misiran jamana muume rɔ yan. ²⁰ Nisi barani woilu, menilu kejuuyani kɔnin, woilu ka nisi tɔlɔni wɔrɔnwula wo damun, menilu fɔlɔma bɔra ji rɔ. ²¹ Hali alu ka woilu damun, mɔɔ ti se wo lɔn na, ka a masɔrɔn alu fari barani tɛrɛ ja mɛn ma fɔlɔ, a ye ja kelen wo ma munun. Wo keni, n kunura sunɔɔ rɔ. ²² N sunɔɔra ikɔ ka sibo. N ka sumantɔnsɔn juma wɔrɔnwula yen. Woilu bɔni sumangban kelen de la. Alu bɛɛ kise kunba. ²³ A ma mɛn bake, sumantɔnsɔn wɔrɔnwula gberɛ bɔra. Woilu tun kiseni tɛ jɔnjɔn. Alu bɛɛ kise misenman. Alu keni iko fɔjɔ ba wa suman janfɔ a gban na. ²⁴ Sumantɔnsɔn misenman woilu ka Sumantɔnsɔn juma wɔrɔnwula wo damun. Nba, n ka wo bɛɛ fɔ n na felelilailu yɛ, kɔni woilu si ma se wo kɔrɔ fɔla n yɛ.»

²⁵ Yusufu ka a fɔ mansa yɛ ko: «I la sibo fila bɛɛ ye kɔrɔ kelen de ri. Alla natɔ mɛn kela, a ra wo le yiraka i la. ²⁶ Nisi juma wɔrɔnwula wo misaliya ye san wɔrɔnwula le ri. Sumantɔnsɔn juma wɔrɔnwula wo fanan misaliya ye san wɔrɔnwula le ri. Sibo fila wo bɛɛ ye kɔrɔ kelen de ri. ²⁷ Nisi barani kejuuyani wɔrɔnwula mɛn bɔra ji rɔ kɔ fɛ, wo ye san wɔrɔnwula le ri. Sumantɔnsɔn misenman wɔrɔnwula wo, fɔjɔ ka menilu ja, wo fanan ye san wɔrɔnwula kɔnkɔ le ri. ²⁸ Mansa, n ka a fɔ i yɛ ja mɛn ma, a ye wo ja le ma. Alla ketɔ mɛn kela, a ra wo le yiraka i la. ²⁹ San wɔrɔnwula menilu natɔ, suman di sɔn a ja jɛrɛ jɛrɛ ma Misiran jamana fan bɛɛ rɔ. ³⁰ San woilu wa tamin, kɔnkɔ ri na ka san wɔrɔnwula kɛ. Mɔɔilu ka suman ba mɛn sɔrɔn san diyani wɔrɔnwula woilu kɔrɔ, alu ri jina wo bɛɛ kɔ, kɔnkɔ ri juuya jamana bɛɛ rɔ. ³¹ Kɔnkɔ ri juuya kosebɛ. Mɔɔilu ka suman mɛn sɔrɔn san diyani wɔrɔnwula wo rɔ, wo bɛɛ ri jina alu la fewu. ³² Mansa, i ka sibo jin kɛ sija fila. Wo kɔrɔ le ko Alla ra ban wo ko lateɛ la. Alla ri wo kɛ lakaliyali bolo ma.

³³ «Wo rɔ, mansa, i ye mɔɔ hankiliman do ninin, mɛn ka ko kɔrɔ lɔn, ka wo lasii Misiran jamana kun na. ³⁴ I ye mɔɔba doilu lasii jamana kɔndɔ, sa mɔɔ woilu wa suman mɛn sɔrɔn, mɔɔba woilu ye a tala looluna lamara. Alu ye a kɛ wo ja jamana fan bɛɛ rɔ san diyani wɔrɔnwula bɛɛ kɔrɔ. ³⁵ I ye a fɔ alu yɛ ko ie ye suman woilu bɛɛ laden wo ja le ma san woilu kɔrɔ, ka wo bɛɛ laden jamana soilu la i tɔɔ rɔ ka a kɔnɔgbɛn. ³⁶ Sa san wɔrɔnwula

kɔnkɔ ba don Misiran jamana rɔ tuma mɛn na, suman lamarani woilu ri kɛ jamana mɔɔilu la balo ri.»

Misiran mansa ka Yusufu lasii jamana kun na

³⁷ Yusufu ka mɛn fɔ, wo diyara Misiran mansa ni a la nɛmɔɔilu bɛɛ yɛ. ³⁸ Mansa ka a fɔ a la nɛmɔɔilu yɛ ko: «An di mɔɔ sɔrɔn Misiran yan, Alla la Nin ye mɛn dɔ ikomin cɛ jin?»

³⁹ Mansa ka a fɔ Yusufu yɛ ko: «Alla ra wo bɛɛ yiraka i la. Wo rɔ, mɔɔ si tɛ yan, mɛn hankili ka bon i ta ri, mɛn ka ko kɔrɔ lɔn ile ri. ⁴⁰ N di i lasii n na jamana kun na. I ba mɛn fɔ, n na mɔɔilu ri wo kɛ. Mansaya dɔrɔn de ri kɛ i ni nde tɛma. ⁴¹ N da i lasii Misiran jamana bɛɛ kun na.»

⁴² Mansa ka a la bolola koyini bɔ a bolo la, a la mansaya tɔmasere ye mɛn kan, ka wo don Yusufu bolo la. A ka faanin numanuma di a ma, ka kanna nɛɛ saninnaman bila a kan na. ⁴³ A ka a la sowontoro filana don Yusufu bolo. Mɔɔilu wara sowontoro wo jɛ ka alu kan nabɔ ko: «Bɛɛ ye alu majii!» Misiran mansa ka Yusufu lasii Misiran jamana bɛɛ kun na wo ja le ma.

⁴⁴ Mansa ka a fɔ Yusufu yɛ ko: «Nde le Misiran mansa ri, kɔni mɔɔilu kana foyi kɛ Misiran jamana rɔ butun fo ile wa sɔn mɛn ma.» ⁴⁵ Mansa ka Yusufu tɔɔ la ko Safinati Paneya, ka Potifera denmuso Asanati di a ma ka a kɛ a muso ri. Potifera wo tɛɛ ye ɔni so mɔɔilu la joo sarakalasela le ri.

Nba, Yusufu kera Misiran jamana kunnasiila ri wo ja le ma. ⁴⁶ A ka baara wo damira Ferawuna ye ka a tɛɛn a sɔrɔn da san bisawa bɔ. A bɔra mansa dafɛ, ka wa Misiran jamana rataama.

⁴⁷ Awa, san wɔrɔnwula kera, suman ye sɔnna a ja jɛɛ jɛɛ ma. ⁴⁸ San san, Yusufu ri suman naden suman ka waati la Misiran jamana fan bɛɛ rɔ a so misɛn a ni a so kunba. Suman kanin yɔrɔ yɔrɔ a ka suman namara wo yɔrɔ kelen de bɛɛ rɔ. ⁴⁹ Wo rɔ, Yusufu ti se a jatela butun baa a tɛɛ ka siya kojuyaya ikomin ba kijɛ.

⁵⁰ Sani san wɔrɔnwula kɔnkɔ ye don jamana kɔndɔ, Yusufu muso Asanati ka dence fila sɔrɔn a yɛ. Asanati wo tɛɛ ye ɔni so mɔɔilu la joo sarakalasela Potifera denmuso le ri. ⁵¹ Yusufu ka a dence fɔlɔ tɔɔ la ko Manase, baa a kan ko Alla ra a lapina a la tɔrɔya bɛɛ ko rɔ, ka a hankili bɔ a fa wara rɔ.

⁵² A ka a dence filana tɔɔ la ko Efirayimu, baa a kan ko Alla ka a kɛ, a tɔrɔni tɛɛ jamana mɛn dɔ, a ra jiri ye.

⁵³ San diyani wɔrɔnwula wo dafara Misiran tuma mɛn na, ⁵⁴ san wɔrɔnwula kɔnkɔ donda iko Yusufu ka a fɔ ja mɛn ma. Kɔnkɔ donda jamana gbɛɛɛilu bɛɛ rɔ, kɔni suman namarani tɛɛ fan bɛɛ rɔ Misiran. ⁵⁵ Kɔnkɔ sera Misirankailu ma tuma mɛn na, alu wara Misiran mansa madiya ko a ye suman di alu ma. Mansa ka alu jabi: «Ai ye wa Yusufu tɛɛn ye. A wa mɛn fɔ ai yɛ, ai ye wo kɛ.» ⁵⁶ Kɔnkɔ juuyara ka se Misiran jamana yɔrɔ bɛɛ rɔ, tuma mɛn na, Yusufu ka suman namara bondonilu da laka, ka suman san Misirankailu ma. ⁵⁷ Mɔɔilu bɔra jamana bɛɛ rɔ ka na suman san diya Yusufu ma Misiran, baa kɔnkɔ gbɛɛɛyara dunuja fan bɛɛ rɔ.

42

Yusufu kɔrɔɛɛilu wara suman san diya Misiran

¹ Nba, a fɔra Yakuba ye ko suman ye sɔrɔnna Misiran tuma mɛnna, a ka a fɔ a denceɛilu ye ko: «Nfenna ai siini ai jɔɔn dagbela yan ten? ² N da a mɛn ko suman ye sɔrɔnna Misiran. Ai ye wa do san an ye, sa an kana faa kɔnkɔ bolo yan.» ³ Wo rɔ, Yusufu kɔrɔɛɛilu mɔɔ tan wulira ka wa suman san diya Misiran, ⁴ kɔni Yakuba ma sɔn Yusufu doocɛ Beniyaminu ye wa a kɔrɔɛɛilu kɔfɛ, baa Yakuba silanni tɛɛ ko kojuu kana a sɔrɔn sila la.

⁵ Isirayeli denceɛilu ni mɔɔ gbɛɛɛilu wara suman san diya Misiran, baa kɔnkɔ tɛɛ ye Kanaan bɔnsɔn na jamana rɔ. ⁶ Wo ka a tɛɛn, Yusufu ye jamana kuntiɛya la Misiran. Ale le tɛɛ suman sanna mɔɔ bɛɛ ma. Wo le ka a kɛ, a kɔrɔɛɛilu nara Yusufu ma, ka alu majii a kɔrɔ, ka alu kun majii. ⁷ Yusufu ka a kɔrɔɛɛilu yen tuma mɛn na, a ma fili alu ma, kɔni

a ka a ke ikomin a ma alu lon. A jamanda alu ma ka a fo ko: «Ai boni mi?» Alu ka a jabi: «An boni Kanaan bonsen na jamana le ro, ka na suman jinin diya yan.»

⁸ Yusufu ma fili a korocelu ma, koni woilu filira ale ma. ⁹ Yusufu hankili bilara a la siboilu ro, a ka a korocelu yen sibo ro ja men ma. A ka a fo alu ye ko: «Ai nani jamana lakorosi diya le, sa ai ri a lon ai ri se an na ja men ma.» ¹⁰ Alu ka a jabi: «An tii, wo kuma te! An de, i la jonilu nani suman san diya le doron. ¹¹ An bee ye ce kelen den de ri. Mow telenilu le ande ri. An te jamana si lakorsila.» ¹² Yusufu kan ko «Een de! Ai nani jamana lakorosi diya le.» ¹³ Alu kan ko: «An ye i la jonilu le ri. An bee ye fa kelen de la. An fa siini Kanaan bonsen na jamana le ro. A denceilu tere mow tan ni fila le ri. An dooce ye an fa dafe ye bi. A to kelen da sa.» ¹⁴ Yusufu kan ko: «N ka a fo ja men ma, a ye wo ja kelen de ma jo! Ai nani jamana lakorosi diya le! ¹⁵ N di alu la kuma feselese ja men ma, wo le ye jin di. Ni ai dooce doomani ma na yan, ai te bo yan fewu. N ye n kali la wo la Misiran mansa to le ro. ¹⁶ Ai mow kelen ye wa ai dooce ta ka na a ri. Ai toilu ri wo makono kaso la yan. Wo ro, n di ai la kuma feselese. Ni ai ka tupa le fo, n di wo lon. Ni wo te, ai ma na foyi kanma, fo ka an na jamana lakorosi doron. N ye n kalila wo ro Misiran mansa to le ro!»

¹⁷ Wo ro, a ka alu bila kaso la. Alu ka tele sawa ke ye.

¹⁸ A tele sawana, Yusufu ka a fo alu ye ko: «Nba, n silanni Alla ye. Wo ro, n ye men fola ai ye, ai ye wo mira, sa ai ri kisi. ¹⁹ Ni mow telenilu le ai ri, mow kelen ye to kaso la yan ai bee no ro. Ai toilu ye wa suman di ai la denbaya konkoto ma, ²⁰ koni a fere te fo ai ye na ai dooce doomani ri yan. A wa na, n di a lon ko ai ka tupa le fo n ye, sa ai kana faa.» Alu sonda wo ma.

²¹ Alu ka a fo i jwon ye ko: «Sika te a ro, toroya jin da an saron Yusufu le koson. Wo lon, a torora an jakoro. A ka an madiya ko an ye hina a la, koni an ka an ban a ro. Wo le koson kojuu jin da an saron bi.»

²² Ruben ka a fo alu ye ko: «N ma a fo ai ye ko ai kana kojuu ke den na wa, koni ai ma son n na kuma ma? Nba, a jeli jininkali le jin ka a hake bo an do.»

²³ Alu ma a lon ko Yusufu tolo ye alu kan na, baa alu ni Yusufu wa kuma, kan nataminna ri alu kan natamin i jwon ma. ²⁴ Yusufu ka a mabo alu la ka wa kasi. A koseyi men keni, a kumara alu ye, ka ban ka Simeyon bo alu ro ka a bolo sidi alu pana.

Yusufu korocelu ka i koseyi Kanaan bonsen na jamana ro

²⁵ Yusufu ka a fo a la moilu ye ko alu ye a korocelu la boroiu lafa suman na, ka alu kelen kelenna bee la wodi bila ei la boru woilu kondu, ka suman fanan di alu ma ka a ke ei sila fanda ri. Alu ka wo bee ke ikomin Yusufu ka a fo ja men ma. ²⁶ Alu ka boroiu la alu la falilu ko kan, ka sila mira ka wa.

²⁷ Su kora alu ma tuma men na, alu ka alu lo yoro do ro ka sii ye. Mow kelen ka a la boru da laka ko a ye damunun dila a la fali ma. A ka a la wodi yen boru kondu. ²⁸ A ka a fo a badenmailu ye ko: «N na wodi a ra laseyi n ma. A ye n na boru kondu yan.» Alu kondafilira kojuuya. Alu kondakaliyara ka a fo alu jwon ye ko: «Alla ra nfen de ke an na jin de ten?»

²⁹ Nba, alu se men keni alu fa Yakuba wara Kanaan bonsen na jamana ro, ko men ka alu saron, alu ka wo bee danteeli ke a ye. Alu kan ko: ³⁰ «Misiran jamana kuntii jamanda an ma kosebe! A ka an jalaki ko an wani alu la jamana lakorosi diya le. ³¹ An ka a jabi an ye mow telenilu le ri, ko an ma jamana si lakorosi folo habadan. ³² An kan ko an bee ye fa kelen de la, ko an mow tan ni fila le tere an fa bolo. Ko kelen da sa. Ko an dooce doomani ye an fa dafe ye Kanaan bonsen na jamana ro, ³³ koni jamana kuntii wo kan ko a ri a lon ko an ye mow telenilu ri ja men ma, ko wo le ye jin di. Ko an ye mow kelen to a bolo ye, ka na suman di an wara moilu konkoto ma. ³⁴ Ko an ye wa an dooce doomani ri a ma. Wo wa ke, ko a ri a lon ko an ma wa jamana lakorosi kanma, ko a ri a lon ko an ye mow telenilu le ri, kosa a ri an badenma bo kaso la. Ko a ri jamana bee labila an ye.»

³⁵ Nba, alu ka suman nabo alu la boroiu kondu tuma men na, alu bee ka alu la wodi bila boroneilu sidini yen suman boroiu kondu. Alu ni alu fa ka wodi sidini wo yen tuma men na, alu bee silanda.

³⁶ Alu fa Yakuba ka a fɔ alu ye ko: «Eε! Ai ye n denilu bɔla n bolo. Yusufu te yan butun. Simeyɔn fanan te yan butun. Sisen ai ye a fε ka Beniyaminu fanan mira ka wa wo ri. Nin tɔrɔya bεe ye nde le kan.»

³⁷ Ruben ka a fɔ a fa ye ko: «I ye Beniyaminu karifa nde la. N di a laseyi i ma. Ni n ma na Beniyaminu ri, i ye n dence fila bεe faa Beniyaminu nɔ rɔ.» ³⁸ Yakuba kan ko: «Eεn de! N dence te wala ai kɔfε! A kɔrɔce Yusufu ra sa ka wo kelenpe to. Sisen n da kɔrɔ. Ni ko ka ale fanan sɔrɔn taama rɔ, n di faa jusumakasa bolo.»

43

Yusufu kɔrɔceilu wara Misiran iko

¹ Nba, kɔnkɔ juuyara jamana kɔndɔ. ² Yakuba denceilu nara suman men di ka bɔ Misiran, wo bantɔla le tere. Wo rɔ, Yakuba ka a fɔ alu ye ko: «Ai ye wa suman do san an ye Misiran.»

³ A dence Yahuda ka a jabi: «Ce wo ka a fɔ an ye le ka a magbeleya kosebe ko an te a yen butun fo an dooce wa ke an kɔfε. ⁴ Ni i sɔnda an dooce Beniyaminu ye wa an kɔfε, an di wa ka suman san i ye. ⁵ Ni i kɔnin ma sɔn, an te wa ye, baa ce wo ka a fɔ an ye ko an te a yen butun fo an dooce wa ke an kɔfε.»

⁶ Isirayeli kan ko: «Ai ra kojuu ke n na de! Nfenna ai ka a fɔ ce wo ye ko ai dooce ye ai kɔma?»

⁷ A denceilu ka a jabi: «Ce wo ka jininkali siyaman ke an kun, ka an maɓininka an na ko ma, a ni an na denbaya la ko ma. A kan ko: «Ai fa kende wa? Ai dooce ye ye?» An ka a jabi ten tuun. An ma wo lɔn ko a ri a fɔ an ye ko an ye wa an dooce ri.»

⁸ Yahuda ka a fɔ a fa Isirayeli ye ko: «N fa, i ye n dooce karifa n na, sa an di wa i kɔrɔ. Wo wa ke, kɔnkɔ te ile ni ande a ni an denilu faa yan. ⁹ Nde jere ri n lɔ den kunko la. Ni ko ka a sɔrɔn, i ye nde maɓininka. Ni n ma na a ri i ma, ka a lalɔ i ɓakɔrɔ, wo jalakili te bɔ n kan habadan. ¹⁰ Ni an kɔnin tun ma lanɔ yan, sa an da wa ka na sɓina fila.»

¹¹ Alu fa Isirayeli kan ko: «Nba, diyagboya le. Wo rɔ, ai ye an na jamana fen juma doilu bila ai la bɔrɔilu kɔndɔ ka jamana kuntii wo sanba. Ai ye tulu do ta, a ni li ni wusulan ni latikɔlɔn ni jiriden doilu, pisitasi ni amande kɔnin. ¹² Ai wara wodi men di fɔlɔ, ai ye wo jɔɔn fila ta, baa wodi men bilani tere ai la bɔrɔilu kɔndɔ, fo ai ye ai kɔseyi wo ri. Ai ri a sɔrɔn, alu jinanin de. ¹³ Nba, ai ye ai dooce ta ka wa ce wo teren ye sisen. ¹⁴ Alla Sebeɛtii ye ai la hina don a rɔ, kosa a ri Beniyaminu ni Simeyɔn naseyi ai ma, kɔni ni n bɔnɔra n deni la, n di bɔnɔ wo rɔ kosebe.»

¹⁵ Wo rɔ, alu ka Beniyaminu ta, a ni sanba fenilu, a ni wodi wo jɔɔn fila, ka sila mira ka wa Misiran. Alu se men keni ye, alu wara Yusufu tɔrɔfε, ka alu lɔ a ɓakɔrɔ. ¹⁶ Yusufu ka Beniyaminu yen alu fe tuma men na, a ka a fɔ a la bon kunnasiila ye ko: «Wa mɔɔ jinilu ri n na bon na, ka kolofen do faa ka a tibi. Alu ketɔ telerɔ damunun kela nde le fe bi.»

¹⁷ Ce wo ka alu malɔ Yusufu la bon na iko Yusufu ka a fɔ a ye ja men ma.

¹⁸ Alu watɔla Yusufu la bon na, wo ka alu masilan. Alu kan ko: «An da lana yan wodi ko le rɔ, wodi men bilara an na bɔrɔilu kɔndɔ an na ko fɔlɔ rɔ. Alu ketɔ bela an kan de, ka an na falilu ta, ka an mira ka an ke jɔnɩlu ri.» ¹⁹ Wo rɔ, alu ka i madon Yusufu la bon kunnasiila la bonda la ka kuma a ye. ²⁰ Alu kan ko: «An fa, hake to an ye. Waati taminni, an nara suman san diya yan. ²¹ An bɔ men keni yan, an ka an lɔ an sii diya. An ka an na bɔrɔilu da laka ka wodi bilani yen bɔrɔilu kɔndɔ. An na wodi bεe le tere, an ka men san suman na. Wodi wo nani an bolo ka a laseyi ai ma. ²² Suman sɔnkɔ fanan nani an bolo, kɔni men ka wodi do wo bila an na bɔrɔilu rɔ wo lɔn, an ma wo lɔn.»

²³ Bon kunnasiila ka alu jabi: «Ai kana hamin wo la. Ai kana silan. Ai Maari Alla a ni ai fa Maari Alla, wo le ka wodi wo bila bɔrɔilu kɔndɔ ai ye. Ni wo te, ai ka suman sɔnkɔ men bɔ, n ka wo sɔrɔn.»

Wo rɔ, ce wo wara Simeyɔn ta ka na a di alu ma, ²⁴ ka alu bεe ladon Yusufu la bon na. A ka ji di alu ma ko alu ye alu sen mako. A ka damunun di alu la falilu fanan ma. ²⁵ Alu nara sanba fen menɩlu ri, alu ka woɩlu labɔ ka Yusufu makɔnɔ, baa a fɔra alu ye ko a ri na telerɔ damunun diya alu fe ye.

²⁶Yusufu sera a wara tuma men na, alu nara a la sanbailu di a ma bon na ka alu majii a kɔrɔ. ²⁷Yusufu ka alu fo ko: «Tana te ai la? Wo lon, ai ka ai fa la ko fɔ n ye ko a ra kɔroya. A le don? A kɛndɛ fɔlɔ?»

²⁸Alu ka Yusufu jabi: «Tana si te an fa la, i la jɔnce kɔnin. A kɛndɛ.» Alu ka alu kun majii Yusufu kɔrɔ.

²⁹Yusufu ka a janakalan ka a dooce Beniyaminu yen, a jere na la den. A kan ko: «Ai ka ai dooce men na ko fɔ, wo le ye jin di wa?» Alu kan ko: «Ɔn, ale le.» Yusufu ka a fɔ a ye ko: «N den, Alla ma here kera i ye.»

³⁰Beniyaminu hina donda Yusufu la kosebe. Wo rɔ, a kasitɔla le tere. A ka bɔ alu tɔrɔfe i kɔrɔ ka wa a jere la bon kɔndɔ ka kasi. ³¹A ka ban kasila tuma men na, a ka a ja lako, ka wa alu teren ye. A ka a jere mira ka a fɔ a la mɔoilu ye ko alu ye na balo di alu ma. ³²Alu ka Yusufu la balo bɔ a la a dan na, ka a badenmailu ta bɔ a dan na. Misiranka menilu tere ye, alu ka woilu fanan ta bɔ a dan na, baa Misirankailu ti sɔn ka damunun ke Heburuilu fe. Alu tana le wo ri. ³³Yusufu ka a badenmailu lasii a jakɔrɔ, ka alu tuun i jɔn na ka ben alu si kasabiya ma, ka a damira kɔrɔmamɔ ma ka wa se doomamɔ ma. Alu ka alu siija wo yen tuma men na, alu ka i jɔn dagbe ka kabannakoya. ³⁴Balo men tere ye Yusufu kɔrɔ, a la mɔoilu ka a badenmailu bee sɔ wo le rɔ. Beniyaminu ka men sɔrɔn, wo kera a kɔrɔceilu ta jɔn loolu le ri. Alu ka damunun ke ka alu min, ka sewa Yusufu la kosebe.

44

Yusufu ka a kɔrɔceilu kɔrɔbɔ

¹Nba Yusufu ka a fɔ a la bon kunnasiila ye ko: «Alu la bɔrɔilu lafa suman na. Alu la falilu di se donin men kɔrɔ, i ye wo jate di alu ma. I wa bɔrɔilu lafa, i ye alu kelen kelenna bee la wodi la suman kan alu la bɔrɔilu kɔndɔ. ²I ye n na wodigbe minnifen bila doomamɔ la bɔrɔ kɔndɔ a la wodi kan.» Bon kunnasiila ka wo bee ke ikomin Yusufu ka a fɔ a ye ja men ma.

³Wo duu sa gbeni jona Yusufu ka sila di alu ma. Alu ka alu la doninilu la alu la falilu kɔ kan, ka wa. ⁴Ka a teren alu ma janfa so la fɔlɔ, Yusufu ka a fɔ a la bon kunnasiila ye ko: «Wa alu kɔ! I wa se alu ma tuma men na, i ye a fɔ alu ye ko: «Nfenna ai ka kojuma sara kojuu la? ⁵Nfenna ai ka n tii la minnifen soja? A ye a minna wo le la, a ye jɔninin kela wo le la. Ai ra kojuu ba le ke jin di del!»

⁶Bon kunnasiila wara se alu ma tuma men na, a kumara alu ye ikomin Yusufu ka a fɔ a ye ja men ma. ⁷Alu ka a jabi: «An tii, nfenna i ye an jalakila ten? An te ko suu wo kela fewu! ⁸I jere ka a lɔn ko an nani wodi ri an na bɔrɔilu kɔndɔ wo lon, ka bɔ Kanaan jamana rɔ ka na wodi wo di i ma. A ye di? An di wodigbe wala sanin soja i tii la bon na wo rɔ wa? ⁹An tii, ni i ka minnifen yen an si kunma, wo tii ri faa. Ka a la wo kan fanan, an tɔilu ri ke i la jɔnilu ri.»

¹⁰Bon kunnasiila kan ko: «Ale le wo ri, n da dije wo ma, kɔni minnifen wa yen mɔ men kunma, wo ri ke n na jɔn di. Ai tɔilu te jalakili.»

¹¹Wo yɔrɔ wo rɔ, alu ka alu la bɔrɔilu lajii duu ma ka alu da laka. ¹²Bon kunnasiila ka bɔrɔilu ragbe. A ka a damira kɔrɔmamɔ ta ma, ka wa se doomamɔoilu ta ma. A ka minnifen yen Beniyaminu la bɔrɔ kɔndɔ.

¹³Wo le rɔ, alu ka alu la durukilu rafara alu kan na jusukasi bolo ma. Alu ka alu la bɔrɔilu la falilu kɔ kan, ka alu kɔseyi so kɔndɔ. ¹⁴Yahuda ni a badenmailu sera Yusufu wara ka a teren a ye ye fɔlɔ. Alu ka alu la duu ma a kɔrɔ. ¹⁵Yusufu ka a fɔ alu ye ko: «Ai na nfen ko kela jin ten? Ai ma a lɔn ko nde jɔn di jɔninin ke ka koilu lɔn wa?» ¹⁶Yahuda kan ko: «N tii, an ti se foyi fɔla. Kuma te an bolo butun. An ti se an bɔla ko jin dɔ. Alla jere le ra an sonjuu labɔ gbe rɔ. An bee ye i la jɔnilu le ri sisen, minnifen yenni men kunma, a ni an tɔilu bee.» ¹⁷Yusufu ka a jabi kɔnin ko: «Ka alu bee jalaki ten, n te ko suu wo kela fewu! Minnifen yenni men kunma, wo le ketɔ n na jɔn di. Ai tɔilu ye wa here rɔ ai fa wara.»

Yahuda ka Yusufu madiya Beniyaminu la ko rɔ

¹⁸ Yahuda ka a madon Yusufu la, ka a fɔ a yɛ ko: «N tii, i jaandi, i ye dijɛ n ye kuma i yɛ. N ka a lɔn ko i ni Misiran mansa bɛɛ ka kan. I kana mɔnɛ n ma. ¹⁹ N tii, an na ko fɔlɔ yan, i ka an maɲininka an fa ni an badenmailu ma. ²⁰ An ka i jabi an fa ye ye, ko a ra kɔrɔya kɔsɛbɛ. Ko an doocɛ doomani fanan ye ye, an fa kɔrɔyanin ka mɛn sɔrɔn. Doomamɔ wo kɔrɔcɛ ra faa, ka a kelenpe to. Dogberɛ tɛ ye butun, a ni mɛn ye na kelen na. A la ko duman an fa yɛ kɔsɛbɛ. ²¹ I ka a fɔ an yɛ ko an ye na a ri yan, kosa i ɲa ri la a kan. ²² An ka a fɔ i yɛ wo lon ko den ti se bɔ la an fa tɔrɔfɛ. Ni a bɔra a tɔrɔfɛ an fa ri faa, ²³ kɔni, an tii, i ka an jabi ni an doocɛ ma na an kɔfɛ yan, ko an tɛ i yen butun.

²⁴ «Wo rɔ, an ka an kɔseyi an fa wara tuma mɛn na, an ka i la kuma lase a ma. ²⁵ Lon do rɔ, an fa ka a fɔ ko an ye na suman do san ikɔ. ²⁶ An ka a jabi an ti se nala suman san diya fo an doocɛ wa na an kɔfɛ, baa cɛ wo kan ko an tɛ a yen butun fo an doocɛ wa kɛ an kɔfɛ. ²⁷ An fa ka a fɔ an yɛ ko an ka a lɔn ko a muso Raseli ka dence fila-pe le sɔrɔn a yɛ. ²⁸ Ko kelen da tunun a ma. Ko a miri rɔ, ko wara juu le ka a mira ka a rafarafara. Ko kɛbi wo lon, a ma a yen butun. ²⁹ Ko ni an wara do ɲin fanan di don? Ni ko ka a sɔrɔn taama rɔ, ko a kɔrɔyani ri faa ninnafin dɔ. An fa kan ten.

³⁰ «Nba, ni n ka n kɔseyi i la jɔncɛ, n fa, ma sisen ka den to n kɔ yan, wo tɛ bɛn. Den wo le ye n fa la ko bɛɛ ri. ³¹ N fa wa a yen tuma mɛn na ko den wo ma a kɔseyi an fɛ, a ri faa. An fa kɔrɔyani ri faa jusumakasa rɔ, wo le rɔ an di kɛ wo sababu ri. ³² Ka a la wo kan, n ka n lɔ den na kunko la. N ka a fɔ n fa yɛ ko ni n ma kɔseyi den di a ma, n fa hake ri to nde kan kadawu. ³³ I jaandi, i ye n kɛ i la jɔn di den nɔ rɔ, kosa den di a kɔseyi a kɔrɔcɛilu kɔ fɛ. ³⁴ N ye n kɔseyila n fa ma di, ni den tɛ n bolo? N tɛ i se n fa jusumakasani yenna fewu.»

45

Yusufu ka a jɛrɛ yiraka a badenmailu la

¹ Nba, Yahuda banni kumala, Yusufu ma se a jɛrɛ mirala a la jɔnilu ɲana. A ka alu jamari ko alu bɛɛ ye bɔ. Mɔɔ gbɛrɛ si tun tɛ ye tumana mɛn na, fo Yusufu ni a badenmailu, Yusufu ka a jɛrɛ yiraka alu la. ² A kasira kɔsɛbɛ, fo Misirankailu ka a kasi kan mɛn kɔkan. Wo ko fɔra mɔɔilu ɲana Misiran mansa wara.

³ Yusufu ka a fɔ a badenmailu yɛ ko: «Yusufu le nde ri! N fa kende wa?» Yusufu badenmailu ma se a jabila, baa alu silanni tɛrɛ kojuuya. ⁴ Yusufu kan ko: «Ai ye i madon n na.» Alu ka i madon a la tuma mɛn na, a kan ko: «Ai badenma Yusufu le nde ri, ai ka mɛn san Isumayila bɔnsɔn julailu ma mɛn ye taala Misiran. ⁵ Ai jusu kana a lafin. Ai kana mɔnɛ ai jɛrɛ ma n san ko rɔ. Alla le ka n nana ai ɲɛ yan sa n di kɛ sababu ri ka mɔɔilu kisi kɔnkɔ ma. ⁶ Kɔnkɔ san fila le jamana kɔndɔ ɲin. A ra to san loolu le ma, senekɛlailu ti nala foyi sɔrɔnna sɛnɛ rɔ. ⁷ Alla le ka n lɔ ai ɲɛ yan ka an to yan an fa bɔnsɔnilu kisibaya kanma, sa ai bɔnsɔn kana tunun dunuya ma. ⁸ Ai le ma n nana yan de. Alla le ka n nana yan ka n kɛ Misiran mansa lalila ri, ka n nasii mansa la bon kun na, ka n nasii Misiran jamana bɛɛ kun na. ⁹ Ai ye ai kaliya ka i kɔseyi n fa ma. Ai ye a fɔ a yɛ ko a dence Yusufu kan ko Alla ra a lasii Misiran jamana bɛɛ kun na. Ko a ye a kaliya ka na n tɛrɛn yan. ¹⁰ Ko a ri a sii Koseni jamana rɔ, ka to n tɔrɔfɛ yan. Ko a ye na, a ni a la denilu ni a la mamarenilu ni a la kolofenilu ni a bolofen bɛɛ. ¹¹ Ko n di alu balo, baa kɔnkɔ ri san loolu kɛ fɔlɔ. Sa a ni a la mɔɔ bɛɛ kana bolokolonya kojuuya.»

¹² Yusufu kan ko: «Nba, ai ɲa yen n na sisen. N doocɛ Beniyaminu fanan ɲa yen n na. Ai ra a yen ko Yusufu jɛrɛ le kumala ai yɛ. ¹³ Mɔɔilu ye n bonyala ɲa mɛn ma Misiran yan, ai ye wo fɔ n fa yɛ. Ai ra fen fen yen ai ɲa la yan, ai ye wa wo bɛɛ fɔ a ye, ka ban ka na a ri jona.»

¹⁴ Nba, Yusufu ka a ton a doocɛ Beniyaminu kan ka kasi. Beniyaminu fanan ka a ton a kan ka kasi. ¹⁵ Yusufu kasimantɔ ka a ton a kɔrɔcɛ kelen kelenna bɛɛ kan ka alu sunbu. Wo le ka a kɛ, a kɔrɔcɛilu ka kuma damira a fɛ.

Misiran mansa kan ka Yakuba ye na Misiran

¹⁶ Nba, Yusufu badenmailu na ko fɔra Ferawuna wara tuma men na, wo diyara mansa ni a la jɛmɔɔ bɛɛ yɛ. ¹⁷ Mansa ka Yusufu kili ka a fɔ a yɛ ko: «A fɔ i badenmailu yɛ ko alu ye alu doninilu la alu la falilu kɔ kan ka alu kɔseyi Kanaan jamana rɔ. ¹⁸ Alu wa se ye, alu ye alu fa ni alu la mɔɔ bɛɛ ta ka na alu ri n ma. N di duu nɔma di alu ma, men ka ji duu bɛɛ ri Misiran. Alu ri an na jamana balo nɔma damun. ¹⁹ I ye a fɔ i badenmailu ye fanan ko alu wa kɛ wala, alu ye wontoro doilu ta Misiran yan. Alu wa se alu fa wara, alu ri alu musoilu ni alu denilu ni alu fa lasii wontoro woilu kɔndɔ ka na woilu ri yan. ²⁰ Ni alu bolofen doilu tora alu kɔ ye, alu kana hamin woilu la, baa Misiran fen jumajumailu le dito alu ma yan.»

²¹ Nba, Misiran mansa ka men fɔ Isirayeli denilu yɛ, alu ka wo kɛ. Yusufu ka wontoroilu di alu ma, ka ben mansa la kuma ma. A ka sila fanda suman fanan di alu ma.

²² A ka faanin kura di alu kelen keleenna bɛɛ ma, kɔni a ka wodigbɛ kemɛ sawa ni faanin kura loolu di Beniyaminu ma. ²³ A ka a fa sanba falice tan ni falimuso tan na. A ka falice woilu donin Misiran fen jumailu la, ka falimusoilu donin sumankise ni buru ni damunufen gbɛɛilu la, menilu ri a fa balo taama rɔ. ²⁴ A ka sila di a badenmailu ma wo rɔ ka a fɔ alu yɛ ko: «Ai kana silan de!»

²⁵ Alu bɔra Misiran ka wa alu fa Yakuba tɛren Kanaan jamana rɔ. ²⁶ Alu seni ye, alu ka a fɔ a yɛ ko: «Yusufu kɛndɛ le! Ale le jɛrɛ siini Misiran jamana bɛɛ kun na sisen.» Kuma wo bararɔ Yakuba rɔ fo ka a dan natamin. A ma la a la fewu.

²⁷ A denceilu ka Yusufu la kuma bɛɛ lase a ma tuma men na, Yakuba ka wo bɛɛ men ka wontoroilu yen fanan, Yusufu ka menilu lana a ta kanma. Wo le rɔ, a sewara ka a jaalen.

²⁸ A kan ko: «N dence Yusufu kɛndɛ fɔlɔ! Nde tɛ foyi jininna butun ka tamin wo kan. N di wa n ja la a kan sisen sani n ye sa.»

46

Yakuba watɔla Misiran

¹ Wo rɔ, Isirayeli ka a bolofen bɛɛ ta ka sila mira ka wa Misiran. A sera Bɛri Seba, a ka sarakɔ bɔ ka a di a fa Isiyaka Maari Alla ma.

² Su wo rɔ, Alla ka Isirayeli kili ko: «Yakuba, Yakuba!» A ka jabi: «Naamun.» ³ Alla kan ko: «N ye i fa Maari Alla le ri. I kana silan Misiran taa ko rɔ, baa n di i bɔnsɔn siyaya ye kɔsɛbɛ kɔsɛbɛ. ⁴ N jɛrɛ di wa i kɔfɛ Misiran. N jɛrɛ le ketɔ i bɔnsɔn nanala yan fanan. I sa tuma wa se, Yusufu jɛrɛ ri i jakise latunun.»

⁵ Wo rɔ, Yakuba wulira ka bɔ Bɛri Seba. A denceilu ka a ladon wontoro kɔndɔ, Misiran mansa ka men nana a ta kanma. Alu ka alu denilu ni alu musoilu fanan nadon wontoroilu kɔndɔ. ⁶ Alu ka alu la kolofenilu fanan ta, a ni alu bolofenilu bɛɛ, alu ka menilu sɔrɔn Kanaan bɔnsɔn na jamana rɔ. Yakuba ni a la denbaya bɛɛ wara Misiran wo ja le ma. ⁷ A denceilu bɛɛ wara a kɔfɛ, a ni a denmusoilu, a ni a mamarenilu, a la denbaya bɛɛ kɔnin. Woilu bɛɛ wara Misiran Yakuba kɔfɛ.

⁸ Nba Isirayelika menilu wara Misiran, Yakuba ni a la denceilu kɔnin, wo tɔɔilu le jin di.

Yakuba dence fɔlɔ tɔɔ le ko Ruben. ⁹ Ruben denceilu le ten: Henɔki, Palu, Hɛsirɔn a ni Karimi.

¹⁰ Simeyɔn, wo denceilu le ten: Yemuwɛli, Yamini, Owadi, Yaken, Sokari, Sawuli. Sawuli na tɛrɛ Kanaan bɔnsɔn do le ri.

¹¹ Lebi, wo denceilu le Kerisɔn ni Kohati ni Merari ri.

¹² Yahuda, wo denceilu le ten: Eri, Onan, Sela, Pɛresi a ni Seraki, kɔni Eri ni Onan sara Kanaan jamana rɔ. Pɛresi denceilu le Hɛsirɔn ni Hamuli ri.

¹³ Isakari, wo denceilu le ten: Tola, Puwa, Yɔbu a ni Simirɔn.

¹⁴ Sabulɔn, wo denceilu le Serɛdi ni Elɔn ni Jalɛli ri.

¹⁵ Leya ka dence menilu sɔrɔn Yakuba yɛ Padani Aramu, woilu le woilu ri. A ka denmuso do fanan sɔrɔn a yɛ ye, men tɔɔ ko Dina. Yakuba bɔnsɔn menilu bɔni Leya rɔ, wo bɛɛ ladenni kɛra mɔɔ bisawa ni mɔɔ sawa le ri.

¹⁶ Kadi, wo denceilu le ten: Sɛfɔn, Haki, Suni, Esibɔn, Eri, Arɔdi, a ni Areli.

¹⁷ Aseri, wo denceilu le ten: Imina, Isiba, Isibi a ni Beyira. Aseri denmuso tɔɔ ko Sera. Beyira denceilu le Keberɛri ni Malikiyeli ri. ¹⁸ Silipa wo tɛrɛ jɔnmuso le ri, Laban ka men di

a denmuso Leya ma. Yakuba bɔnsɔn menilu bɔni Silipa rɔ, wo bɛɛ ladenni kera mɔɔ tan ni wɔɔrɔ le ri.

¹⁹ Yakuba muso Raseli denceilu le Yusufu ni Beniyaminu ri. ²⁰ Asanati ka dence fila sɔrɔn Yusufu yɛ Misiran. Do tɔɔ ko Manase. Do tɔɔ ko Efirayimu. Asanati tɛrɛ Potifera denmuso le ri, mɛn tɛrɛ ye ɔni so mɔɔilu la joo sarakalasela ri. ²¹ Beniyaminu denceilu le ten: Bela, Bekeri, Asibeli, Jera, Naman, ɛhi, Rɔsi, Mupimi, Hupimi a ni Aridi. ²² Raseli ka dence menilu sɔrɔn Yakuba yɛ, woilu le woilu ri. Yakuba bɔnsɔn menilu bɔni Raseli rɔ, wo bɛɛ ladenni kera mɔɔ tan ni naanin le ri.

²³ Daan, wo dence le Husimu ri.

²⁴ Nefitali, wo denceilu le ten: Jaseli, Kuni, Jeseri, a ni Silɛmu.

²⁵ Bilaha ka dence menilu sɔrɔn Yakuba yɛ woilu le woilu ri. Bilaha wo tɛrɛ jɔnmuso le ri, Laban ka mɛn di a denmuso Raseli ma. Yakuba dence menilu bɔni Bilaha rɔ, wo bɛɛ ladenni kera mɔɔ wɔrɔnwula le ri.

²⁶ Mɔɔ menilu wara Misiran Yakuba kɔfɛ, menilu bɔni ale rɔ kɔnin, woilu bɛɛ ladenni tɛrɛ mɔɔ biwɔɔrɔ ni mɔɔ wɔɔrɔ le ri. A biranmusoilu ma jate. ²⁷ Yusufu ka dence fila sɔrɔn Misiran. Nba, Yakuba la mɔɔ menilu nara Misiran, wo bɛɛ ladenni kera mɔɔ biwɔrɔnwula le ri.

Yakuba sera Misiran

²⁸ Nba, Yakuba ka Yahuda lawa a jɛ Misiran, ka wa a fɔ Yusufu yɛ ko alu ye i jɔɔn bɛn Koseni jamana rɔ. Yakuba ni a la mɔɔilu sera Koseni tuma mɛn na, ²⁹ Yusufu donda a la sowontoro kɔndɔ ka wa a fa kunbɛn Koseni. A ka a fa yen tuma mɛn na, a ka a fa labɛn ka a kɛ a kɔnkɔndɔ ka kasi. A mɛnda kasila kosɛbɛ.

³⁰ Yakuba ka a fɔ Yusufu yɛ ko: «Hali ni n sara bi, wo tɛ baasi ri, baa n da i yen, ka a lɔn ko i kɛndɛ le.»

³¹ Yusufu ka a fɔ a badenmailu ni a fa la tɔilu yɛ ko: «N di wa a fɔ mansa yɛ ko n badenmailu ni n fa la mɔɔilu bɛɛ ra bɔ Kanaan bɔnsɔn na jamana rɔ ka na n ma. ³² N di a fɔ a yɛ ko ai bɛɛ ye kolofen kɔnɔmadenilu le ri, ko ai la baara le kolofen namara ri. N di a fɔ a yɛ ko ai ra na ai la kolofen bɛɛ ri, a ni ai bolofenilu bɛɛ. ³³ Wo rɔ, ni mansa ka ai kili ka ai la baara majininka, ³⁴ Ai ye a jabi: «An tii, an ye kolofen namarala le ri kebi an na denniya tumana. An benbailu bɛɛ ka wo baara le kɛ.» Ni ai ka a jabi wo ja mɛn ma, a ri sɔn ai ye ai sii Koseni jamana rɔ, baa kolofen kɔnɔmadenilu ma di Misirankailu yɛ muumɛ.»

47

Yusufu ka a la mɔɔilu yiraka Misiran mansa la

¹ Wo rɔ, Yusufu wara a fɔ Misiran mansa yɛ ko: «N fa ni n badenmailu ra na ka bɔ Kanaan bɔnsɔn na jamana rɔ. Alu nani alu la kolofenilu ri, a ni alu bolofen bɛɛ. Alu ye Koseni sisen.» ² Yusufu ka a badenma loolu yiraka mansa la, a ka menilu lana wo kanma mansa wara. ³ Mansa ka woilu majininka ko: «Ai la baara ye nfen di?» Alu ka mansa jabi: «An tii, an ye kolofen kɔnɔmadenilu le ri, iko an benbailu tɛrɛ ye ja mɛn ma. ⁴ An nani sii diya jininna i wara yan, ka a masɔrɔn kɔnkɔ ra gbɛleya an kan Kanaan bɔnsɔn na jamana rɔ. Kolofenilu la damunun tɛ ye butun. Wo rɔ, an tii, an ye i madiyala, i jaandi, i ye dije an ye an sii Koseni jamana rɔ.»

⁵ Mansa ka a fɔ Yusufu yɛ ko: «I fa ni i badenmailu ra na i ma. ⁶ An na jamana Misiran ye i ta le ri. Wa i fa ni i badenmailu lasii yɔrɔ jumajuma rɔ, yɔrɔ mɛn ka ni a tɔ bɛɛ ri. Alu ye alu sii Koseni. Ni i ka doilu sɔrɔn alu rɔ, menilu kusan kolofen marala kosɛbɛ, i ye n na kolofen fanan don woilu bolo.»

⁷ Yusufu ka a fa Yakuba lana ka a yiraka mansa la. Yakuba duwara mansa yɛ. ⁸ Mansa ka Yakuba majininka ko: «N fa, i sɔrɔn da san yeli bɔ?» ⁹ Yakuba kan ko: «N da san kɛmɛ ni san bisawa sɔrɔn n na dunɔparatɛɛ bɛɛ rɔ, wo bɛɛ rɔ, n si ma siya a ni n da tɔrɔya siyaman sɔrɔn. N si ma siyaya ikomin n failu ka si sɔrɔn alu la dunɔparatɛɛ rɔ ja mɛn ma.»

¹⁰ Yakuba duwara mansa yɛ ikɔ ka wa.

¹¹ Yusufu ka duu di a fa ni a badenmailu ma ka alu lasii Misiran jamana rɔ iko mansa ka a fɔ a ye ja men ma. Duu wo tere ye Ramesisi le. Yɔrɔ wo ka ji jamana yɔrɔ tɔ bɛɛ ri.

¹² Yusufu ka a fa ni a badenmailu ni a fa la mɔɔ balo, bɛɛ ni a la denbaya.

Kɔnkɔ juuyara

¹³ Nba, kɔnkɔ juuyara kosebe, ka a masɔrɔn suman tun te sɔrɔnna fan si. Mɔɔilu fanka tere ye desela kɔnkɔ bolola Misiran jamana ni Kanaan bɔnsɔn na jamana rɔ.

¹⁴ Misirankailu ni Kanaankailu ka alu la wodi bɛɛ san Yusufu ma suman na. Yusufu ka wodi wo mira Misiran mansa ye ka wa a di a la bon na. ¹⁵ Wodi banda Misirankailu ni Kanaan bɔnsɔn bolola tuma men na, Misiranka bɛɛ nara Yusufu teren ka a fɔ a ye ko: «Suman di an ma. I kana sɔn an ye faa i jana ten. An na wodi bɛɛ ra ban fewu.»

¹⁶ Yusufu ka alu jabi: «Ni ai la wodi banda, ai ye na ai la kolofenilu ri, ka wa woilu falɔn suman na.»

¹⁷ Wo rɔ, alu nara alu la kolofenilu ri Yusufu ma. Soilu ni saailu ni bailu ni nisilu ni falilu, alu nara wo bɛɛ ri. Yusufu ka kolofen wo bɛɛ falen suman na, ka mɔɔilu balo san kelen wo kɔrɔ.

¹⁸ San wo taminni, alu nara Yusufu teren ikɔ, ka a fɔ a ye ko: «An fa, i ka a lɔn ko an na wodi ra ban. An na kolofen bɛɛ ra ke i ta ri fanan. Foyi ma to an bolo fo an jere ni an na duu. ¹⁹ I jaandi, i kana sɔn an ye faa i jana ten, sa an na duu rakolon kana to. I ye an ni an na duu san suman na. An di ke mansa la jɔnilu ri. An na duu ri ke a ta ri. I ye suman di an ma, sa an di balo. I ye si di an ma, sa an na seneilu lakolon kana to.»

²⁰ Wo rɔ, Yusufu ka Misiran duu bɛɛ san mansa ye. Misirankailu bɛɛ ka alu la seneilu san, ka a masɔrɔn kɔnkɔ ra juuya foo ka a dan natamin. Jamana duu bɛɛ kera mansa ta ri ja wo le ma. ²¹ Ka bɔ jamana kun do la, ka wa bila a kun do la, Yusufu ka jamana mɔɔilu ke jɔnilu ri. ²² A ka duu bɛɛ san, fo duu men tere ye mɔɔilu la joo sɔlailu bolo, baa mansa tere ye mɔɔilu la joo sɔlailu sɔla suman na tuma bɛɛ. Suman wo kera woilu balo ri. Wo le kosɔn woilu ma alu la duu san.

²³ Yusufu ka a fɔ mɔɔilu ye ko: «N da ai ni ai la duu san mansa ye bi. Nba, ai ye si jin ta ka wa a foyi ai la seneilu rɔ, ²⁴ kɔni ai wa suman men ka, ai ye wo tala loolu ri, ka tala kelen di mansa ma. A tɔ naanin, ai ta le wo ri. Ai ye do ke si ri, ka do ke balo ri, sa ai ri ai jere ni ai denilu ni ai wara mɔɔilu bɛɛ balo.» ²⁵ Alu ka Yusufu jabi: «An fa, i ra kɔɔuma ke an ye ka an kisi kɔnkɔ ma. An di ke mansa la jɔnilu ri.»

²⁶ Yusufu ka sariya sii Misiran jamana rɔ ko mɔɔilu wa suman men ka, wo ye tala loolu ri, ka tala kelen di mansa ma. Sariya wo siini ye fɔlɔ haan bi. Mɔɔilu la joo sarakalaselailu la duu le dɔrɔn ma ke mansa ta ri.

²⁷ Nba, Isirayeli la mɔɔilu ka alu sii Koseni jamana rɔ Misiran. Alu ka nanfulu sɔrɔn ye ka jiri kosebe.

²⁸ Yakuba si bɛɛ ladenni kera san kemɛ ni san binaanin ni san wɔrɔnwula le ri. A ka san tan ni wɔrɔnwula ke Misiran jamana rɔ. ²⁹ A sa waati sudunyanin tuma men na, a ka a dence Yusufu kili ka a fɔ a ye ko: «Ni n duman i ye, i ye i bolo la n woro kɔrɔ ka lahidi ta n ye ko i ka kan ka jumaya men ke n ye, i ri wo ke ka kankelentiiya ke n ye n na saya kɔ rɔ, ko i te n su don Misiran jamana rɔ yan fewu. ³⁰ N ye a fe i ye n su don n benbailu su don diya. I ye n su ta ka bɔ Misiran ka wa a don diya wo rɔ.» Yusufu kan ko: «N di a ke ikomin i ka a fɔ ja men ma.»

³¹ Yakuba kan ko: «I kali n ye.» Yusufu ka a kali a ye. Wo rɔ, Yakuba ka i birin a la lafen kun na ka Alla bato.

48

Yakuba duwara Yusufu denceilu ye

¹ Waati wo taminni a fɔla Yusufu ye ko a fa ma kende. Wo rɔ, a ka a dence fila ta, Manase ni Efirayimu kɔnin, ka wa a fa tuwa. ² A fɔra Yakuba ye tuma men na ko a dence Yusufu ra na, a ka a raja ka i wuli, ka i sii a la lafen kan. ³ Yakuba ka a fɔ Yusufu ye ko: «Alla Sebeetii bɔra gbɛ rɔ n ye Lusi so dafɛ Kanaan jamana rɔ, ka jumaya ke ka baraka don n na kɔ rɔ.

⁴ A ka a fɔ n ye ko: «N di i jiri, ka i bɔnsɔn siyaya ka a ke jama siyaman ba ri. N di jamana

jini di i bõnsõn ma i kõma rõ, ka a ke alu ta ri kadawu.»⁵ Yakuba ka a fõ Yusufu ye ko: «I ka i dence Efirayimu ni i dence Manase sårõn Misiran yan ka a teren n tun ma na i tårõfe fõlõ, kõni sisen, n da woilu ke n denilu ri. Efirayimu ni Manase ra ke n ta ri sisen ikomin Ruben ni Simeyõn ye n ta ri ja men ma.»⁶ Ni i ka den menilu sårõn woilu kõ, woilu ri ke i ta ri. Woilu bõnsõn di duu sårõn Efirayimu ni Manase bõnsõn ta ni rõ.⁷ N bõra Padani Aramu rõ ka n kõseyi n fa wara tuma men na, Raseli sara ka n ninnafin kojuyaya. A sara sila la Kanaan bõnsõn na jamana rõ, ka a teren an tun da sudunya Efirata so la. N ka a su don Efirata sila la ye.» Efirata men tåõ bi ko Betilehemu.

⁸ Isirayeli ka Yusufu denceilu yen tuma men na, a kan ko: «Yon de jini lu ri?»⁹ Yusufu ka a fa jabi: «Alla ka dence fila men di n ma yan, woilu le jini di.» Yakuba kan ko: «Alu lana n ma yan, sa n di duwawu ke alu ye.»¹⁰ Isirayeli ja lafinni tere. A tun te fen nasala kosebe butun. Yusufu ka a denceilu madon a la tuma men na, Isirayeli ka a ton alu kan ka alu sunbu.¹¹ A ka a fõ Yusufu ye ko: «N ma a lon fewu ko n di i yen butun, kõni Alla ra a ke n da i denceilu fanan yen sisen.»¹² Yusufu ka a denceilu ta ka alu bõ a fa sen kan, ka a majii, ka a kun majii a fa kårõ.¹³ A wulira ka a denceilu madon a fa la, ka Efirayimu lasii a fa bolomaran fe, ka Manase lasii a fa bolokinin fe.¹⁴ Hali wo, Isirayeli ka a bolo latamin a jõõn kõ rõ. A ka a bolokinin natamin ka a la Efirayimu kun dõ, ni a ye doomamõõ ri. A ka a bolomaran natamin ka a la Manase kun dõ, wo men ye den fõlõ ri.¹⁵ Wo rõ, a duwara Yusufu ye ko:

«N benba Iburahima ni n fa Isiyaka tere ye taamala

ka ben Alla men kan ma,

wo ye jumaya ke den jini lu ye.

Alla men ka a lõ n jårõ ka a damira n sårõn waati ma haan ka se bi ma,

wo ye jumaya ke den jini lu ye.

¹⁶ Alla men nara n ma iko meleka, ka n kisi kojuu bee ma,

Wo ye jumaya ke den jini lu ye.

Denilu sababu la n tåõ kana tunun,

A ni n benba Iburahima tåõ ni n fa Isiyaka tåõ.

Ka alu bõnsõn siyaya a ja jere jere ma duukolo kan,

Alla ma wo kera.»

¹⁷ Yusufu ka a yen tuma men na ko a fa ra a bolokinin la Efirayimu kun dõ, wo ma diya Yusufu ye. A ka a fa bolo mira ka a bõ Efirayimu kun dõ, ka a la a dence fõlõ Manase kun dõ.¹⁸ A ka a fõ a fa ye ko: «N fa, i filinin de. Den fõlõ le Manase ri. I bolokinin la wo kun dõ.»

¹⁹ A fa, kõnin, ma sõn wo ma. A kan ko: «N dence, n ye men kela, n ka wo lon jõ. Manase bõnsõn fanan di siyaya ka ke kabila ba ri. A ri bonya, kõni a dooce ri bonya ka tamin a kan. A dooce bõnsõn di ke jama siyaman di.»²⁰ A duwara alu ye wo lon. A kan ko: «Isirayelika di duwa mõõilu ye ai tåõ le rõ ka a fõ ko: «Alla ma i kera iko Efirayimu ni Manase ye ja men ma.»»

Wo rõ, Yakuba ka Efirayimu bila Manase je.²¹ A ka a fõ Yusufu ye ko: «N satõ le, kõni Alla ri to ai fe. A ri ai laseyi ai fa wara Kanaan jamana rõ ikõ.»²² N di i sõ ka tamin i badenmailu kan, ka Sikemu koyinkema yõrõ di i ma. N ka Amõrikailu kele n na fanmuru ni kalabije la ka yõrõ juma wo mira alu la.»

49

Yakuba ka men fõ a satõla la

¹ Yakuba ka a denceilu kili ko:

«Ai ye na ai laden n tårõfe. N ye a fe ka koilu lase ai ma, menilu ketõ alu la sini natõ kõnin.

² N denceilu, ai ye na ai tolo malõ nde ai fa Yakuba la,

a ye fola n ma ko Isirayeli.

³ Ruben, ile le n dence fõlõ ri.

I fõlõ le kera n na ceya ni n na fanka fõlõ ri.

Bonya ni sebaaya ye i bolo ka tamin i dooceilu kan,

⁴ kɔni i ye ikomin ji ba woyetɔ, mɛn ti se a jɛrɛ mirala.

I ti nala kɛla bonkun ri fewu, baa i ra i la i fa la lafen kan ka si a muso fɛ.

A ka a la n na lafen kan ka a manɔɔ.

⁵ Simeyɔn ni Lebi miriya ye ko kelen de ri.

Alu ka ie la fanmuruilu ta ka wa tijannin kɛ.

⁶ Alu wa kuma gbundu rɔ, n tɛ sɔn ka n sen bila wo rɔ.

Alu wa laden kɛ, n di n ban wala,

baa alu mɔnɛra ka mɔɔilu faa.

Alu juuyara ka nisilu sen fasailu tɛɛ.

⁷ Alla ye tɔrɔya la alu kan alu la mɔnɛ wo kosɔn, baa alu la mɔnɛ ka juu,

a ni alu la penikejuuya wo kosɔn, baa alu la penikejuuya ka alu kɛ hinabaliilu le ri.

N di alu bɔnsɔn dataala Yakuba bɔnsɔn na jamana rɔ.

N di alu lajensen Isirayelika la jamana yɔrɔ bɛɛ rɔ.

⁸ Yahuda, i badenmailu ri ile le tando.

I ri se i juuila.

I faludenmailu ri alu majii i kɔrɔ.

⁹ Yahuda ye ikomin yara kanberen de,

mɛn di wa sobo faa ka wo damun,

ka na i rasɔmɔn ka i la.

Yon di a lawuli?

¹⁰ Faamaya gbeleke tɛ bɔ Yahuda bolo.

Mansaya gbeleke ri to a bɔnsɔn bolo

fo mansaya tii wa na,

dunɔɔna bɛɛ ri i majii mɛn kɔrɔ.

¹¹ A ri a la fali sisi rɛsenju la,

ka a la faliden sisi rɛsenju numa numa la.

A ri a la faanin ko rɛsenji la,

ka a la durukiba ko rɛsenji la, mɛn wulenni ikomin jeli.

¹² A ri rɛsenji min fo ka a jailu lafin.

A ri nɔnɔ min fo ka a ji gbɛ.

¹³ Sabulɔn di i sii kɔɔji da la.

Kulunbailu lɔ diya ri kɛ a wara ri.

A la duu ri wa foo Sidɔn so fan fɛ.

¹⁴ Isakari ye ikomin fali, fanka ba ye mɛn na.

A ri a la a la donin bɔrɔilu tɛma.

¹⁵ Ni a ka a yen tuma mɛn na

ko jamana wo ka ji,

ko yɔrɔ wo duman kosebɛ,

a ri a kɔ rabɛn donin ta kanma

ka kɛ jɔn di ka diyagboya baara kɛ.

¹⁶ Daan di a sii a la mɔɔilu kun na ka alu la kiti tɛɛ,

a ri kɛ ikomin Isirayeli kabila tɔilu fanan.

¹⁷ Daan ye ikomin sa, mɛn lani sila dafɛ,

ikomin fɔnfɔnni, mɛn ye sila misenilu la.

A ri so cin a sen ma,

ka so tii labe a kɔ kan.»

¹⁸ Yakuba kan ko: «ƐƐ Allabatala, n ye i makɔnɔla, i ye n kisi.»

¹⁹ A kan ko:

«Benkanninailu ri na be Kadi kan,

kɔni a ri alu gben ka alu kɔsaran kojuuya.

²⁰ Asɛri ri suman duman sɔrɔn;

a ri damunun fen duman di mansailu ma.

²¹ Nefitali a la fɛrɛnin ikomin minanmuso, mɛn ye a jɛrɛ ma,

mɛn ye den jumailu sɔrɔnna a jɛrɛ ma.

²² Yusufu ye ikomin jiri mɛn ye a denna kosebɛ,

jiri men lɔni kɔ dafɛ,
men bolo ye janyanna foo ka tamin dandan kun na.

²³ Kalabijetiilu wulira a kanma kojuuya.

Alu ka bijɛilu lafilɛ a ma ka a tɔrɔ kosebɛ,

²⁴ kɔni Yusufu la kala ma yɛɛyɛɛ.

A boloilu ka fanka sɔrɔn Alla Sebɛɛtii bolo,
men ye Yakuba dɛmɛnna.

Wo le ye mɔɔ latankala le ri,

men ye Isirayeli lakandala,

men barakani ikomin farakolo.

²⁵ I fa Maari ye i dɛmɛnna.

Alla Sebɛɛtii ye numaya kɛla i yɛ.

A ri fen numailu di i ma ka bɔ san ma.

A ri ji di i ma ka bɔ duu kɔrɔ.

A ri i denilu ni i la kolofenilu siyaya.

²⁶ Fen numailu ye bɔla koyinkɛ kɔrɔilu la,

nanfuluilu ye bɔla fɔlɔ tindilu la,

kɔni Alla ka numaya menilu kɛ i fa yɛ, woilu ka bon woilu bɛɛ ri.

Alla ye wo jɔɔn kɛ Yusufu yɛ.

Alla ye a kɛ, numaya woilu ye men Yusufu fɛ,

men jɛnematɔmɔnni ka bɔ a badɛnmailu rɔ.

²⁷ Beniyaminu fadima ikomin wara.

Sɔɔma a ye sobo mirala ka do damun.

Wura la, a ri a tɔ ratala.»

²⁸ Nba, Isirayeli kabila tan ni fila le woilu ri. Alu fa duwara alu yɛ tuma men na, a ka kuma woilu fɔ. A duwara alu kelen kelenna bɛɛ ye, bɛɛ ni a la duwa.

Yakuba la saya

²⁹ Nba, Yakuba ka a fɔ a dɛnceilu yɛ ko: «N satɔla le ka la n benbailu kan. Ni n sara, ai ye wa n su don n benbailu dafɛ falan na, falan men ye Hɛtika Efurɔn na sɛnɛ rɔ. ³⁰ Falan wo ye Makipela, Mamere telebɔ fan fɛ Kanaan bɔnsɔn na jamana rɔ. N benba Iburahima ka dinkira wo le san Hɛtika Efurɔn ma, ka a kɛ a la su don diya ri. ³¹ N benba Iburahima ni a muso n ma Saran su don diya ye ye le. N fa Isiyaka ni a muso n na Rebeka fanan su don diya ye ye le. N ka Leya su don ye le fanan. ³² Duu wo ni falan bɛɛ sanda Hɛtika de ma.»

³³ Nba, Yakuba banni kumala, a ka a la a la lafen kan ka sa, ka la a benbailu kan.

50

¹ Yusufu ka a ton a fa su kan ka a sunbu ka kasi. ² Nba, Yusufu ka a fɔ a la dandalilailu ye ko alu ye a fa fure rabɛn ka baara kɛ kosa a kana toli, ka ban ka a mamininminin. Alu wara Isirayeli fure rabɛn. ³ Alu ka tele binaanin kɛ baarala. Alu la fure rabɛn ja le wo ri. Misirankailu ka tele biwɔrɔnwula kɛ a saya kasila.

⁴ Saya kasi waati wo taminni, Yusufu ka a fɔ Misiran mansa la mɔɔbailu ye ko: «Ni n na ko diyara ai ye ai ye wa kuma mansa yɛ. Ai ye a fɔ a yɛ ko ⁵ n fa ka kuma do fɔ n ye a sa tumana la. A kan ko n ye n kali a ye ko ni a sara, ko n di wa a su don Kanaan bɔnsɔn na jamana rɔ. Ko a ka su don diya men dabɛn a jɛɛ ye, ko n ye wa a su don dinkira wo rɔ. N fa kan de wo ri. Wo rɔ, n ye mansa madiyala, a ye sɔn n ye wa n fa su don. N wa ban, n di na.»

⁶ Ferawuna ka jabi: «Wa i fa su don iko i ka i kali a ye ja men ma.»

⁷ Wo rɔ, Yusufu wara a fa su don diya. Misiran mansa la jɛmɔɔ bɛɛ wara a malɔ, a ni mansa wara mɔɔbailu ni Misiran jamana mɔɔbailu. ⁸ Yusufu wara mɔɔ bɛɛ fanan wara, a ni a kɔrɔɛcilu ni a doocɛ ni a fa wara mɔɔ bɛɛ. A den ni ala kolofenilu le tora alu kɔ ma Koseni. ⁹ Sowontoro tiilu ni so tiilu fanan wara Yusufu malɔ. A kɛra jama siyaman ba le ri.

¹⁰ Alu sera Atadi la gberema Juriden ba da waati men na, alu bee ka san kasi ke ye, ka kule kan ba labo. Yusufu ka tele waronwula ke san kasila ye. ¹¹ Ye duurenilu, Kanaan bonsan konin, woilu ka wo yen tuma men na alu kan ko: «Misirankailu ra saya kasi ba le ke ten de!» Wo le kosan dinkira wo tao lara ko Abela Misirayimu, yoro men ye Juriden ba da la.

¹² Nba, Yakuba satola ka men fo a denceilu ye, alu ka wo ke. ¹³ Alu wara a su ri Kanaan jamana ro, ka a su don falan na Makipela, Mamere telebo fan fe, falan a ni duu men Ibrahima ka san Hetika Efuron ma, ka a ke a la su don diya ri. ¹⁴ Yusufu banda a fa su donna tuma men na, a ka a koseyi Misiran. A badenmailu ni menilu bee wara a fe a fa su don diya, woilu bee ka alu koseyi a fe.

¹⁵ Nba, Yusufu korocailu ka a yen ko alu fa Yakuba te alu fe butun. Wo ro, alu ka a fo i joon ye ko: «An ka kojuu men ke Yusufu la, ni an gboyara a ye don? A te wo julu sara an na wa?» ¹⁶ Wo le ro, alu ka kela lawa Yusufu ma ko: «Sani i fa ye sa, a ka kuma do fo. ¹⁷ A kan ko an ye a fo i ye. Ko i jaandi, i ye i korocailu la hake ni alu la juluman yafa alu ma, alu ka men ke i la. An fa kan de wo ri. Wo ro, an ye i madiyahala, i ye yafa an ma an na kojuuilu ro, ande menilu ye i fa Maari la jonilu ri.» Kela wo fora Yusufu ye tuma men na, a kasira.

¹⁸ A korocailu jere nara alu majii a koru duu ma, ka a fo a ye ko: «An de ye i la jonilu le ri.» ¹⁹ Yusufu ka a fo alu ye ko: «Ai kana silan. N ye Alla no le ro wa? ²⁰ Men kera n na, ai ka wo ke kojuu ke kanma, koni Alla ka wo ke kojuma le ke kanma, kosa mo siyaman di kisi n bolola yan bi. ²¹ Wo ro, ai kana silan. N di n janto ai ro, ai ni ai denilu bee.» Yusufu kumara alu ye kaninteya la, ka alu jusu suma.

Yusufu la saya

²² Nba, Yusufu ni a fa la mooilu tora Misiran. Yusufu si bee ladenni kera san keme ni san tan de ri. ²³ A ka a tolo mirailu yen, a dence Efirayimu ni a dence Manase mamarenilu konin. Manase dence Makiri,* wo ka denilu saron tuma men na, alu nara a la Yusufu sen kan.

²⁴ Lon do ro, Yusufu ka a fo a badenmailu ye ko: «N satola le, koni Alla ri a janto ai ro ka ai ta ka bo jamana jin do ka wa ai ri lahidi jamana ro, baa a ka kali an benba Ibrahima ni an benba Isiyaka ni an fa Yakuba ye ko jamana wo ri ke alu ta ri.» ²⁵ Yusufu ka a fo a badenmailu ye ko: «Ai ye i kali n ye ko Alla wa na ai demen ka ai labo Misiran yan, ko ai ri wa n koloilu ri.»

²⁶ Yusufu sara Misiran ka a teren a saron tun da san keme ni san tan bo. Misirankailu ka a su raben ka baara ke sa a kana toli. Wo banda men ke, alu ka a mamininminin ka a la su balankari kondo Misiran.

* 50:23 Yusufu le ka Makiri la den nabalo

Pɔli la bataki lawa Kalatikailu ma Kalatikailu

Kumakan mɛn ye Kitabu seniman jin kɔndɔ

Kitabu seniman ye sɛbɛni Pɔli le bolo ka a lawa lemeninya mɔɔilu ma mɛn ye Kalati. Wɔ bɛɛ sɛbɛni kitabu Keladenilu la Kewali kɔndɔ suran 13 a ni suran 14.

Nba, Isa la baara damira waati, lemeninya mɔɔ siyaman tɛrɛ ye Yahudiyailu le ri. ("Yahudiyailu" ni "Isirayeli" wo bɛɛ ye tɔɔ kelen de ri). Yahudiyailu mɛn lemeninyara Isa ma ie ka lɔn kɔ Mɔɔ Suwandini le, nabilu kumara a la kɔrɔ. Alu ma Isa la karan lɔn ikɔmi dina kura le. Alu la miriya ye, Isa la karanya ma, a ye ie la dina le dafa la, ikɔmi Alla ka fɔ ja mɛn ma. Ka a ma sɔrɔn, alu lemeninyara, kɔni alu ma ie la dina sariya sila si bila, Nabi Musa la Tawurɛta a ni Nabi Dawuda la Yabuur. Ie ma si bila. Alu ka lɔnni mi sɔrɔn Isa fɛ, ie ka fanan la wo kan.

Kɔnɔrɔfili si tɛ wo rɔ ka a masɔrɔn Alla la kuma kan tɛrɛ ye wala Yahudiyailu le ma. Kɔni Isa la karandenilu ka a la kuma kan nase siya gbɛrɛ mɔɔilu ma waati mɛn na, kɔnɔrɔfili ka siya gbɛrɛ mɔɔilu mira. Siya gbɛrɛ mɔɔ mɛn lemeninyara Isa ma, alu ma sɔn Yahudiyailu la namun tala ka a la ie ka lɔnin kan, ie ka mɛn sɔrɔn Isa la, ka a masɔrɔn Isa la karan ka woilu wasa.

Ka a masɔrɔn wo fɛ, Yahudiya lemeninyamɔɔilu ma kuma kujɛ siya gbɛrɛ mɔɔilu fɛ, ka a masɔrɔn jinilu ma kɔjii kɛ. Yahudiya lemeninyamɔɔilu ka a fɔ ko lemeninyamɔɔ mɛn ma kɔjii kɛ ma kisiba bɛrɛ sɔrɔn. Pɔli ka a mɛn tuma mɛn ai le ye kuma wo fɔla, a ka ie sɔsɔ ka a fɔ ko ni an di kisi sɔrɔn Isa la saraka sababu la, an makɔ sa kɔjii la kɔsa an di kisi sɔrɔn. A ma a fɔ ko kɔjii kɛ a ma ni. A ka fɔ kɔ kɔjii kɛ ti an kisila; an ti se kisila sila si fɛ. Isa kelen pe la saraka le ri se wo kela.

Sɔsɔli la mɛn ye Yahudiya lemeninyamɔɔilu ni siya gbɛrɛ lemeninyamɔɔilu tɛma wo ri se hankili dila an ma. Sariya doilu ye dina rɔ an di se woilu bonyala, kɔni a ti se an kisila. Namun doilu ye ye an di se bilala namun sila woilu kan. An ti se jatela ikɔmi a diya bɔyani kɔ an di kisi sɔrɔn. A ka gbelen dooni ka bɛɛ jafɔ, kɔni Alla la kitabu seniman wo di se hankili dila an ma ka a jayɛn.

Kebi Pɔli ka bataki lawa Kalati lemeninyamɔɔilu ma, a ri se an karanna ka bila lemeninya a rɔ. Lemenyamɔɔilu la sariya fɔlɔ le kaninteya ri. Nin Seniman ye lemeninya mɔɔilujusu rɔ, wo fanan ye sila yirakala ie la ka lɔ Alla ma. Wɔ le tɔnɔ ye a la, ni wo tɛ Setana ri bɔ fɛrɛ su bɛɛ la ka ai la lemeninya tijnan, ka ai lɔ sila gbɛrɛ ma mɛn ye kojuu sila ri. Alla ye an tanka wo ma. Aminal!

¹ Sɛbɛ jin farani nde Pɔli le la, nde mɛn ye keladen di. Mɔɔilu ma n suwandi baara wo kanma. Mɔɔ si ma n kelaya. Eɛn, n kɛra keladen de ri ka fara Isa Nenematɔmɔnin de la, a ni an Fa Alla mɛn ka a lawuli ka a bɔ saya rɔ. ² Nde ni an badenma menilu bɛɛ ye n tɔrɔfɛ yan, an ye sɛbɛ jin nawala lemeniyamɔɔilu la dɛkuruilu le ma, menilu ye Kalati jamana rɔ. ³ An Fa Alla a ni Maari Isa Nenematɔmɔnin ye jumaya kɛ ai ye, ka jususuma di ai ma. ⁴ Isa Nenematɔmɔnin de ka a jɛrɛ kɛ saraka ri an na kojuuilu kosɔn, sa a ri an bɔ dunuja juu jin fanka kɔrɔ, baa an Fa Alla sawo tɛrɛ ye wo rɔ. ⁵ A tɔɔ ye gbiliya kadawu. Aminal!

Kibaro numa kelenpe le ye ye

⁶ N da kabannakoya kojuyaya ka a masɔrɔn Alla mɛn ka ai kili ka fara Nenematɔmɔnin na jumaya la, ai ra ai kɔdon wo la jona jona, ka wa kela gbɛrɛ kɔ. ⁷ Kɔni kela gbɛrɛ tɛ wo ri de! Mɔɔ doilu le ye ai kɔndafilila ten. Alu ye a fɛ ka Nenematɔmɔnin na kibaro numa yeleman. ⁸ Kɔni an ka kibaro numa mɛn nase ai ma, ni fen fen ka kela gbɛrɛ lase ai ma, mɛn ni fɔlɔman wo tɛ kelen di, danka ye wo tii kan, hali ni a kɛra andeilu ri, wala sankolorɔ meleka do ri. ⁹ An ka mɛn fɔ ai ye kɔrɔman, n di wo fɔ ikɔ ko ai sɔnda kibaro numa mɛn ma, ni mɔɔ mɔɔ ka kela gbɛrɛ lase ai ma, mɛn ni fɔlɔman wo tɛ kelen di, danka ye wo tii kan kadawu!

¹⁰ A ye di? N ye a jininna ka n jere diya mɔɔilu ye wa, wala Alla ye wa? N ye a jininna ka mɔɔilu hene wa? Wo kuma te! Ni n tere ye a fe ka mɔɔilu hene fɔlɔ, n tun tena kela Nenematɔmɔnin na baaraden di.

Alla ka Pɔli bila a la baara la ja men ma

¹¹ N badenmailu, n ye a fe ai ye a lon ko n ka kibarɔ juma men nase ai ma, wo ma fara mɔɔ la. ¹² N ma a sɔrɔn mɔɔ si la. Mɔɔ ma n karan a la fanan. Kɔni Isa Nenematɔmɔnin jere le ka a yiraka n na.

¹³ N tere ye taamala Yahudiyailu la dina sila kan ja men ma fɔlɔfɔlɔ, ai ra wo men. N tere ye Alla la jama tɔrɔla foo ka a dan natamin kojuyaya. N tere ye a jininna ka a ratipan fewu. ¹⁴ N jere siya mɔɔilu tema, n tere ye wala jefɛ Yahudiyailu la dina sila kan ka tamin n kanyarɔɔn ma fan ba kan, baa n benbailu la landailu tun ka gbelen n ma kosebe.

¹⁵ Kɔni ka a teren n ma sɔrɔn fɔlɔ, Alla ka n suwandi ka n bila a dan na. A ka n kili ka fara a la jumaya la. A diyara a ye tuma men na ¹⁶ ka a Dence yiraka n na sa n di a la ko fɔ siya gberɛ mɔɔilu ye, n ma hankili jinin mɔɔ si la. ¹⁷ N ma wa Jerusalemu ka hankili jinin keladen fɔlɔilu la. N wara Arabu jamana rɔ i kɔrɔ. Wo kɔ rɔ, n ka n kɔseyi ka wa Damasi so kɔndɔ.

¹⁸ San sawa taminni kɔ, n wara Jerusalemu, sa n ni Kefasi* ri kuma an jɔɔn fe. N ka tele tan ni loolu ke a tɔrɔfe. ¹⁹ Kɔni n ja ma la keladen tɔilu si kan, fo Maari Isa dooce Yakuba.

²⁰ Nde ye men sebela ka a di ai ma, wuya te wo ri. N ye wo lasereyala Alla jana. ²¹ Wo kɔ rɔ, n wara Siri ni Silisi jamanailu rɔ.

²² Kɔni lemeniyamɔɔilu la dekuru menilu sidini Nenematɔmɔnin ma Jude jamana rɔ, woilu tun ma nde yen, alu tun ma n lon. ²³ Alu ka a men ten de dɔrɔn ko: «Men tere ye an tɔrɔla fɔlɔfɔlɔ, wo ye lemeniya ko lasela mɔɔilu ma sisen, a tere ye a jininna ka lemeniya ko men tijan fɔlɔfɔlɔ.» ²⁴ Wo kera sababu ri alu ka Alla tando nde la ko kosɔn.

2

Keladen tɔilu sɔnda Pɔli rɔ

¹ Nba, san tan ni naanin taminni kɔ, nde ni Barinabasi wara Jerusalemu ikɔ tuun. N wara Tite fanan di. ² N na wa kura men di Alla le ka a fɔ n ye ko n ye wa. N seni ye, n ye kibarɔ juma men nasela siya gberɛilu ma, n ka wo yiraka mɔɔbailu la ie la jɔɔnyen dɔ ka a jafɔ ie ye. N ka wo ke ka a masɔrɔn n tun te a fe n na baara ye ke baara fuu ri, n tun ka men ke kɔrɔman na, a ni n tere ye men kan wo waati la. ³ Ni wo te, hali n taamarɔɔn Tite men ye Kerekika ri, alu ma a diyagboya ko a ye kojiike. ⁴ Kuma wo kera ka a masɔrɔn wuyafɔla doilu tun ka alu jere ke ikomin lemeniyamɔɔilu, ka alu doon ka don an tema. Baa Isa Nenematɔmɔnin ka an kanhɔrɔya ja men ma, alu tere ye a fe ka wo lakɔrɔsi bundu le rɔ. Alu tere ye a fe ka an ke jɔnilu ri ikɔ tuun. ⁵ Kɔni an ma sɔn ie rɔ hali waatini, sa kibarɔ juma ri to ai jusu rɔ, kibarɔ juma men ye tɔja ri.

⁶ Kɔni mɔɔilu tere ye menilu jatela jemɔɔilu ri, woilu ma fosi la n na kibarɔ juma kan, n ye men nasela mɔɔilu ma. Ni mɔɔilu ye ie jatela jemɔɔilu le ri, wo te n jana foyi ri, baa Alla te mɔɔ bɔla mɔɔ rɔ. ⁷ Kɔni alu jere ka a jayen ko Alla de ka baara karifa nde la ko n ye kibarɔ juma lase kojiikebalilu ma, ikomin a ka baara karifa Piyeri la ja men ma ko a ye a lase kojiikelailu* ma. ⁸ Baa Alla ka Piyeri ke kojiikelailu la keladen di ja men ma, a ka nde fanan ke siya gberɛilu la keladen di wo ja le ma. ⁹ Yakuba ni Kefasi ni Yuhana menilu tere ye jatela jemɔɔbailu ri, woilu jere ka a jayen ko Alla le ka jumaya ke n ye ka n kelaya. Wo le rɔ, alu ka ie bolo don Barinabasi ni nde bolo, ka a yiraka an na ko an beɛ ye baarakejɔɔnilu le ri. An benda a ma ko andeilu ye wa kibarɔ juma lase siya gberɛilu ma, woilu fanan ye wa wo lase kojiikelailu ma. ¹⁰ Alu ka ko kelen jinin an fe ko an ye an hankili to fantanilu rɔ. N fanan tere ye n dajala ka wo ke tuma beɛ.

* 1:18 Kefasi Simɔn Piyeri, kɔnin. * 2:7 kojiikelailu kojiike ko men ye sebe jin dɔ wo kuma ye fɔla Yahudiyailu la ko le rɔ.

Pɔli ka Piyeri jalaki Antiyɔci

¹¹ Nba, Kefasi nara Antiyɔci so kɔndɔ tuma mɛn na, n ka a sɔsɔ gbɛ ni gbɛ rɔ, baa a ka ko mɛn kɛ, wo ma bɛn fewu. ¹² Ka a masɔrɔn sani Yakuba la keladenilu ye na, Kefasi ni ye mɔɔilu tɛrɛ ye damunun kɛla kɛlɛn di, badɛnma mɛnilu ye siya gbɛrɛilu ri. Kɔni Yakuba la keladenilu nara tuma mɛn na, a ka a jɛrɛ mabɔ siya gbɛrɛ woilu la. A ma sɔn a ni woilu ye damunun kɛ kɛlɛn di wo kɔ, baa a silanda mɔɔilu yɛ, mɛnilu kan ko siya gbɛrɛilu ka kan ka kojiikɛ. ¹³ Badɛnma jɔɔn ma mɛnilu tɛrɛ ye Yahudiyailu ri, wo tɔilu ka iɛ bila Piyeri kɔ a la filankafuya rɔ. Wo kɛra sababu ri hali Barinabasi ka a bila iɛ kɔ. ¹⁴ N ka a yɛn tuma mɛn na ko alu tɛ taamala ka tɛlɛn kibaro juma sila kan, mɛn ye tuja ri, n ka a fɔ Kefasi yɛ ai bɛɛ jana ko: «A ye di? Iɛ mɛn ye Yahudiya ri, ni iɛ ka Yahudiyailu la landailu bila ka i kɛ ikomin siya gbɛrɛilu, n fɛn de kosɔn i ye siya gbɛrɛilu diyagboyala ko alu ye Yahudiyailu la landa latɛlɛn?»

Mɔɔilu ye kisila lemɛniya le rɔ

¹⁵ An ye Yahudiya jɛrɛwolo le ri. An tɛ kojuukɛlailu ri siyailu tɛma. ¹⁶ Kɔni an ka a lɔn ko mɔɔ si ti se kɛla mɔɔ tɛlɛnni ri ka fara Nabi Musa la sariya labatoli la. Eɛn, tɛlɛnbaya ye kɛla ka a fara lemɛniya ma Isa Nenematɔmɔnin ma gbansan. Wo le kosɔn, an fanan lemɛniyani Isa Nenematɔmɔnin ma. Mɔɔ ri kɛ mɔɔ tɛlɛni ri ka fara lemɛniya ma Isa Nenematɔmɔnin ma, Nabi Musa la sariya labatoli tɛ. Baa mɔɔ si tɛ kɛla mɔɔ tɛlɛnni ri ka fara Nabi Musa la sariya labato ja ma.

¹⁷ Nba, ni an ye tɛlɛnbaya jininna gbɛ rɔ Nenematɔmɔnin ladɛn dɔ, an ye a yirakala wo ja kɛlɛn de ma ko an ye hakɛtii le ri ikomin siya gbɛrɛ mɔɔilu, wo ye a yirakala yɛ ko Nenematɔmɔnin ye an sɛbɛ donna hakɛta ma wo rɔ wa? Wo kuma tɛ! ¹⁸ N ka sariya mɛn to ye, ni n ka n kɔsɛyi wo ma ikɔ, n ye a yirakala ko n ye sariyatijanna le ri. ¹⁹ Wo rɔ, sariya labatoli ndɛ jɛrɛ sani sariya rɔ, wo rɔ n ye jɛnɛmaya rɔ Alla yɛ. Nɛnɛ ni Nenematɔmɔnin gbɔngbɔnda jiri kan kɛlɛn di. ²⁰ Nɛnɛ sa n ninna butun, Nenematɔmɔnin de ye a ninna n fari rɔ. N ye dunujaratɛɛ mɛn kɛla faribanku jin dɔ sisen, n ye wo kɛla lemɛniya le rɔ Alla Dɛncɛ yɛ, mɛn ka n kanin ka a jɛrɛ nin di n kosɔn. ²¹ N ti sɔn ka n ban Alla la jumaya rɔ. Baa ni mɔɔ ri se kɛla mɔɔ tɛlɛnni ri ka fara sariya labatoli la, Nenematɔmɔnin sani le wo rɔ gbansan!

3

Alla ye mɔɔ jatɛla mɔɔ tɛlɛnni ri ka fara lemɛniya le la

¹ Ai Kalatikailu, ai ye kɔmɔɔilu ri! Yɔn de ka ai lafili? Isa Nenematɔmɔnin ka saya mɛn kɛ gbɔngbɔn jiri kan, ndɛ ka wo yiraka ai la ka a gbɛ. ² N ye a fɛ ka ai mapininka jininkali kɛlɛn ma: Ai ka Nin Seniman sɔrɔn di? Ai ka wo sɔrɔn ka a masɔrɔn sariya labatoli le ma wa, wala ka a masɔrɔn lemɛniyala kibaro juma le rɔ, ai ka mɛn namɛn? ³ Nfenna ai kɛra kɔmɔɔilu di wo rɔ? Ai nɔ sila mɛn taama damirala Nin Seniman na sebaaya rɔ. A ye di? Ai ye a fɛ ka a laban a jɛrɛ le sebaaya rɔ wa? ⁴ Ai ka ko siyaman mupun ai ma. Wo kɛra ko fuu ri wa? Ni wo kɛra fuu! ⁵ Alla mɛn ye Nin Seniman dila ai ma ka kabannakoilu kɛ ai tɛma, a ye wo kɛla ka a masɔrɔn ai ye Nabi Musa la sariya labatola wa, wala ka a masɔrɔn ai lemɛniya kibaro juma ma, ai ka mɛn namɛn wa?

⁶ Nba, Iburahima don? «Iburahima lara Alla la ja mɛn ma; wo le kosɔn, Alla ka a jatɛ mɔɔ tɛlɛnni ri.» ⁷ wo rɔ ai ye a lɔn ko mɛn wa lemɛniya wo le Iburahima dɛn de ri. ⁸ A sɛbɛni Alla la kitabu kɔndɔ fɔlɔfɔlɔ ko Alla ri siya tɔilu kɛ a jɛrɛ jɔkɔrɔ mɔɔ tɛlɛnilu ri ka fara iɛ la lemɛniya le la. Wo le kosɔn, a sɛbɛni ko a ka kibaro juma lasɛ Iburahima ma fɔlɔ ko: «Siyailu bɛɛ ri Alla la jumaya sɔrɔn iɛ le fɛ.» ⁹ Awa, mɔɔ mɔɔ wa lala Alla la ikomin Iburahima lara Alla la ja mɛn ma, wo bɛɛ ri Alla la jumaya sɔrɔn.

¹⁰ Mɔɔ mɛnilu ra alu la landaya la sariya labatoli kan, woilu bɛɛ dankani. Baa a sɛbɛni Alla la kitabu kɔndɔ ko: «Mɔɔ mɛnilu tɛ Alla la sariya sɛbɛnilu bɛɛ labatola, wo tiilu bɛɛ dankanin de.» ¹¹ A gbɛni le ko mɔɔ si tɛna kɛla Alla jɔkɔrɔ mɔɔ tɛlɛnni ri ka fara sariya labatoli la. Baa: «Mɔɔ tɛlɛnni a ye dunuja ratɛɛla landanya le rɔ.» ¹² Kɔni ka Alla la sariya

labato, a ni ka lemeniya Alla ma, woilu tɛ kelen di muume. Baa: «Mɔɔ mɛn ka sariyailu bɛɛ labato, wo ri kɛ ie la dunuɲalateɛ kun di.»

¹³ Nenematɔmɔnin ka an kunka danka le la, mɛn ye mɔɔilu kan sariya kosɔn. Danka wo ye a kan an na nɔ rɔ. Baa a seɓeni ko: «Mɔɔ mɔɔ dunni jiri la, wo tii dankani.» ¹⁴ Isa Nenematɔmɔnin ka wo kɛ sa Iburahima la duwawu ri se siya gɓereilu ma, a ni an bɛɛ ri Nin Seniman sɔrɔn landanya le rɔ.

Nabi Musa la sariya ni Alla la teriya

¹⁵ N badenmailu, n di misali di ka a ben an na landailu le ma. Ni mɔɔ do ka teriya sidi ka ban, mɔɔ si kana teriya wo lasa, mɔɔ si kana do la teriya wo kan. ¹⁶ Awa, Alla ka teriya sidi Iburahima ni a bɔnsɔn na. A ma seɓe ko «a bɔnsɔnilu» ikomin bɔnsɔn siyaman de ko. Ɛɛn, a seɓeni ko «i bɔnsɔn.» Wo kɔrɔ le ko «i bɔnsɔn» kelen de ri, mɛn ye Nenematɔmɔnin di. ¹⁷ N ye a fɛ ka mɛn fɔ, wo le jɛn di: Sariya mɛn nara san kɛmɛ naanin ni san bisawa Alla la teriya kɔman ti se ka Alla la lahidi ban. Kɔni sariya wo ti se ka Alla la teriya lasa ka Alla la lahidi bɔ a nɔ rɔ. ¹⁸ Baa ni cɛta ye sɔrɔnna sariya labatoli le rɔ, a tɛ sɔrɔnna lahidi rɔ butun. Kɔni Alla ka wo di Iburahima ma lahidi wo sababu rɔ.

Sariya siikun ye mɛn di

¹⁹ Nba, sariya kun ye mun di? A siira, sa an di sariya tɛjan koilu lɔn haan lahidi den wa sɔrɔn waati mɛn, lahidi mɛn sidini. Mɛlekailu ka sariya wo di ka a fara kumalataaminna le la ²⁰ Ni kumataaminina ye ye, mɔɔ kelenna ko tɛ wo ri. Kɔni lahidi la ko rɔ, Alla kelen pe le wo ri.

²¹ A ye di wo rɔ? Nabi Musa la sariya ye Alla la lahidilu sɔsɔla le wa? Wo kuma tɛ! Ni sariya dira mɔɔilu ma, mɛn tun di se jɛnemaya dila ie ma, mɔɔilu tun di jate mɔɔ telenilu ri ka fara sariya wo la. ²² Kɔni seɓeli kuma wo le nɔ an bilana kaso la an juulumun dɔ, sa Alla ri a la lahidi dafa lemeniyamɔɔilu ye ka fara ie la lemeniya la Isa Nenematɔmɔnin ma.

²³ Sani lemeniya waati ye se, sariya tɛrɛ ye an kɔnɔgbɛnna ka an kɛ ikomin kasodenilu. An tora ten haan ka lemeniya makɔnɔ, mɛn nato bɔla gɓe rɔ. ²⁴ Wo rɔ, sariya wo kɛra ikomin an na kɔrɔsiba foo Nenematɔmɔnin na waati, sa an di jate mɔɔ telenilu ri ka fara lemeniya la. ²⁵ Lemeniya nala sisen, an tɛ kɔrɔsiba wo bolo butun.

²⁶ Baa ai bɛɛ ra kɛ Alla denilu ri ka fara lemeniya la, lemeniya mɛn ye ai badila Isa Nenematɔmɔnin ma. ²⁷ Ai mɛn sunda jii rɔ Nenematɔmɔnin tɔɔ rɔ, ai badini Nenematɔmɔnin ma.

²⁸ Wo le kosɔn, faranfasi tɛ Yahudiyailu ni siya gɓereilu tɛma butun, wala jɔnilu ni hɔrɔnilu tɛma, wala cɛ ni muso tɛma. Baa ai bɛɛ ka kan Isa Nenematɔmɔnin ma. ²⁹ Ni ai ye Isa Nenematɔmɔnin ta le ri, ai fanan ye Iburahima bɔnsɔnilu le ri. Cɛta la le i le ri ikomin lahidi mɛn taani.

4

¹ Nba, n ye a fɛ ka mɛn fɔ, wo le jɛn di: den de ye a fa cɛtala ri. A fa la fen bɛɛ ri kɛ a ta ri. Hali wo, a denninya waati, a ni jɔn bɛɛ ka kan. ² Ka a to denninya rɔ, a tɛrɛ ye a denmamiralailu ni a denmakololailu la fanka le kɔrɔ foo ka wa se a fa la waati lateɛni ma. ³ Andeilu fanan tɛrɛ ten de. An tɛrɛ ye denninya rɔ tuma mɛn na, an tɛrɛ ye dunuɲa koilu fanka le kɔrɔ, ka kɛ woilu la jɔnilu ri. ⁴ Kɔni Alla la waati lateɛni sera tuma mɛn na, a ka a dence lana. Muso le ka a sɔrɔn. A sɔrɔnda Nabi Musa la sariya kɔrɔ, ⁵ sa a ri mɔɔilu kunka, menilu ye sariya kɔrɔ. Wo rɔ, an kɛra mɔɔilu ri, Alla ye menilu mirala ikomin a denilu.

⁶ Ɔɔn, ikomin ai ye Alla denilu ri, a ka a Dence Nin nana an ma. Nin Seniman wo ye a kɛla, an ye Alla kilila ko: «an Baba, an Fa!» ⁷ Wo le rɔ, i tɛ jɔn di butun, i ye Alla den de ri sisen. Ikomin i ye Alla den di, a ra mɛn dabɛn a denilu bɛɛ ye, i fanan di wo sɔrɔn ale baraka rɔ.

Pɔli haminni Kalatikailu la ko rɔ

⁸ Fɔlɔfɔlɔ, ka a tɛren ai tun ma Alla lɔn fɔlɔ, ai tɛrɛ ye jinailu la jɔnya le rɔ. Woilu tun tɛ batofen seɓeilu ri. ⁹ Kɔni sisen ai ka Alla lɔn; tuɲa le Alla ka ai lɔn. Ai ye a fɛ ka wa

dunɔɔna ko barakatanilu le kɔ ikɔ wo rɔ wa, wo menilu tɛ foyi jɔla ai ma? Ai ye a fɛ ka ke woilu la jɔnilu ri kokura wa? ¹⁰ Ai ye lon doilu jatela lon bailu ri ka woilu bonya, a ni karo doilu a ni waati doilu a ni san doilu. ¹¹ Aa! N da hamin ai la ko la, ko n ka baara men ke ka ai mademen, wo bɛɛ ri ke baara fuu ri.

¹² N badenmailu, n ye ai madiyala ko ai ye ai jɛɛ ke ikomin nde ye jɔa men ma, baa n ka n jɛɛ ke ikomin ai ye jɔa men ma. Ai ma kojuu si ke n na. ¹³ Ai ka a lon ko jankarɔ le ka a ke n sera ai wara ka kibaro juma lase ai ma fɔɔfɔɔ. ¹⁴ N na jankarɔ ka ai tɔrɔ kosebɛ, kɔni ai ma n dooya, ai ma ai kɔdon n na. Ai ka n mira kojuma, ikomin ai tun di Alla la mɛleka wala Isa Nenematɔmɔnin jɛɛ mirala jɔa men ma. ¹⁵ Ai sewani tɛɛ kosebɛ. Sewa wo wani mi? N ye sereya di ko ni a se tɛɛ ai ye wo lon, ai tun di ai jaden bɔ ka a di n ma. ¹⁶ Ai ye n jatela ai juu ri baa n ka tɔɔna fɔ ai ye wa?

¹⁷ Karanmɔɔ wuya fɔlailu ye alu rajala kosebɛ ai la ko rɔ, kɔni alu tɛ wo kela kun juman na. Baa alu ye a fɛ le ka n ni ai fara ka an bɔ an jɔɔn na, sa ai ri ai raja ka wa ie kɔ. ¹⁸ Ni ai ka ai raja kojuma kela tuma bɛɛ, wo ka jɔi. Ai kana wo ke n jana gbansan. ¹⁹ N denilu, n ye tɔrɔla ai la ko rɔ kokura ikomin muso men ye tin ma. N di tɔrɔ ten haan Nenematɔmɔnin ye don ai rɔ tuma men na. ²⁰ A loo ye n na sisen ka ke ai tema, sa n di se kumala ai ye jɔa gbɛɛ ma. Baa n da kɔndafili ai la ko rɔ.

Saran ni Hajara la ko

²¹ Nba, ai menilu ye a fɛ ka tɔ Nabi Musa la sariya le kɔrɔ, ai ye n jabi: Sariya wo ka men fɔ, ai ma wo lon wa? ²² Nba a sebeni ko Iburahima ka dence fila sɔrɔn. Jɔnmuso ka kelen sɔrɔn a ye, hɔrɔnmuso ka a tɔ kelen sɔrɔn a ye. ²³ Jɔnmuso den sɔrɔnda ikomin cɛ ni muso ye den sɔrɔnna jɔa men ma tuma bɛɛ. Kɔni hɔrɔnmuso den sɔrɔnda ka a ke lahidi den de ri, Alla tun ka lahidi men ta Iburahima ye.

²⁴ Misaliya gbɛɛ fanan ye tariku wo rɔ. Nba, muso fila woilu ye teriya suu fila yirakala. Teriya men sidira Sinayi koyinke kan, Hajara ye wo le yirakala. Ale ye den menilu sɔrɔnna, woilu ye jɔnilu le ri. ²⁵ Hajara le ye Sinayi koyinke misali ri, men ye Arabu jamana rɔ. Hajara le ye Jerusalemu misali fanan, men ye ye bi. Baa Jerusalemu wo ni a la mɔɔilu ye jɔnya le rɔ. ²⁶ Kɔni Alla la Jerusalemu men ye sanma, wo hɔrɔyani le ri. Ale le ye ikomin an na. ²⁷ Baa a sebeni Alla la kitabu kɔndɔ ko:

«Ile muso densɔrɔnbali, ile men tɛ den sɔrɔnna,
i ye sewa ka jaaalen kosebɛ!
ɔɔn, ile men ma tin tɔrɔ lon,
i ye i sewakan ba labɔ!
Baa muso men da bila,
wo denilu ri siyaya ka tamin muso cɛtii ta kan.»

²⁸ Wo le rɔ, n badenmailu, ai ye lahidi denilu de ri, ikomin Isiyaka. ²⁹ Jɔnmuso den sɔrɔnda ikomin cɛ ni muso ye den sɔrɔnna jɔa men ma tuma bɛɛ. Hɔrɔnmuso den sɔrɔnda ikomin cɛ ni muso ye den sɔrɔnna jɔa men ma, kɔni den farara Nin Seniman na. Nba, wo tuma jɔnmuso den ka hɔrɔnmuso den wo tɔrɔ. Hali bi a ye ten de. ³⁰ Kɔni a sebeni Alla la kitabu kɔndɔ di? A sebeni ko: «Jɔnmuso ni a dence gbɛn, baa hɔrɔnmuso dence ri a fa cɛta. Jɔnmuso dence sen tɛ a rɔ muumɛ.» ³¹ Wo le kosɔn, n badenmailu, an tɛ jɔnmuso denilu ri; an ye hɔrɔnmuso denilu le ri.

5

Nenematɔmɔnin ka an hɔrɔya

¹ Nenematɔmɔnin ka an hɔrɔya, sa an di ke mɔɔ hɔrɔyani jɛɛ jɛɛ ri. Wo le rɔ, ai ye ai rajala. Ai kana sɔn mɔɔilu ye ai bila sariya jɔnya rɔ kokura.

² Ai ye ai tolo malɔ! Nde Pɔli kan ko ni ai sɔnda mɔɔilu ye ai kojiike, Nenematɔmɔnin ka baara men ke ai ye, wo tɛ foyi jɔa ai ma. ³ N ye a fɔla ikɔ ko mɔɔ mɔɔ wa sɔn mɔɔilu ye a kojiike ten, fo wo tii ye Nabi Musa la sariya bɛɛ labato; diyagboya le wo ri. ⁴ Ai menilu ye a jininna ka ke mɔɔ telen ri ka fara Nabi Musa la sariya la, ai ra ai jɛɛ fara Nenematɔmɔnin na. Ai ra ai kɔdon Alla la jumaya la.

⁵ Kɔni andeilu, an jii ye a kan ko Alla ri an jate mɔɔ telenni ri. Nin Seniman ye an demenna ka wo le makɔnɔ ka fara an na lemeniya la. ⁶ Baa ni mɔɔ sidini Isa Nenematɔmɔnin ma, kojiike tɛ foyi ri butun, kojiikebaliya fanan tɛ foyi ri butun. Mɛn ye ko ba ri, wo ye lemeniya le ri, lemeniya mɛn ye mɔɔ lɔla kewalilu kɛla kaninteya kosɔn.

⁷ Ai tɛrɛ ye ai borila kojuma! Yon ka ai la sila tɛɛ, ka ai mabali tɔɔna labatola? ⁸ Mabalili wo ma bɔ ale rɔ, mɛn ka ai kili. ⁹ «Leben fitinin di buru siyaman nawuli ka a funun.» ¹⁰ Nba, n lani ai la ko ai la miriya a ni n na miriya a ri kanya, baa an bɛɛ sidini Maari ma. Kɔni mɔɔ mɛn ye ai hankili naamina, wo tii ri a sara sɔrɔn, a kɛra mɔɔ suu suu ri.

¹¹ N badenmailu, ni n ye mɔɔilu kawandila fɔlɔ ko alu ye kojiike, nfenna mɔɔilu ye n tɔrɔla? Ni n ye mɔɔilu kawandila ten, Nenematɔmɔnin faa ko gbɔngbɔn jiri kan, wo tun tena gbala mɔɔ si la. ¹² Mɔɔ mɛnilu ye ai lamaala, woilu ka kan ka ie jɛrɛ cɛya diya tɛɛ!

Lemeniyamɔɔilu ka kan ka taama na mɛn ma

¹³ N badenmailu, Alla ka ai kili sa ai ri kɛ mɔɔ hɔrɔyanilu ri. Kɔni ai kana hɔrɔya ko wo kɛ sababu ri ka ai farikolo diyana koilu kɛ. Eɛn! Ai ye ai jɔɔn demɛn, kaninteya kosɔn. ¹⁴ Baa Alla la sariya bɛɛ ye sɔrɔnna jin kuma kelen de kɔndɔ ko: «I ye i mɔɔjɔɔn kanin ikomin i jɛrɛ.» ¹⁵ Ni ai ka ai jɔɔn cin ka ai jɔɔn rafarafara, ai ri ai jɛrɛ tijan.

¹⁶ N ye a fɔla ai ye ko ai ye taama ka a bɛn Nin Seniman na sila ma, wo rɔ nata juu mɛnilu ye ai fari rɔ, woilu tɛ ai lɔ kojuu kɛla habadan. ¹⁷ Baa nata juu mɛnilu ye ai fari rɔ, woilu ye Nin Seniman sɔsɔla. Nin Seniman fanan ye woilu sɔsɔla. Alu ye ie jɔɔn kɛlɛla. Wo rɔ, ai ye a fɛ ka mɛn kɛ, ai ti se wo kɛla. ¹⁸ Kɔni ni ai ye taamala ka a bɛn Nin Seniman na sila ma, ai tɛ Nabi Musa la sariya fanka kɔrɔ butun.

¹⁹ Farikolo ye baarada mɛn kɛla, wo le jin di, bɛɛ ka a lɔn: jatɔya ni ko nɔɔni kɛ ni malobaliya koilu ²⁰ ni joo sɔli ni subaaya ni lagboyajɛ ni sɔsɔli ni kɛleya ni jusu mangbɔya ni natabaya ni bɛnbaliya ni kanintema le fara ie jɔɔnna, ²¹ ni nata ni dɔlɔmin ni manamana ko dan natamin mɔɔilu, a ni wo jɔɔn gbɛrɛ. N ye ai lalɔninna sisen ikomin n ka ai lalɔnin na mɛn fɔlɔ ko mɔɔ mɛnilu ye ko suu woilu kɛla, woilu tɛ ninyɔrɔ sɔrɔn Alla la mansaya rɔ.

²² Kɔni Nin Seniman ye a den mɛn kɛla mɔɔ jusu kɔndɔ, wo le jin di: kaninteya ni sewa ni jususuma ni mujunnin ni mɔɔ demennin ni jumaya ni landaya ²³ ni sabari a ni senjerɛla. Sariya si tɛ ko suu woilu kanma. ²⁴ Mɔɔ mɛnilu ye Isa Nenematɔmɔnin ta ri, alu ra ie sawonan koilu ni ie nata juu bailu bɛɛ gbɔngbɔn jiri kan. ²⁵ Ni an da jenemaya kura sɔrɔn Nin Seniman na, an ka kan ka an taama ka a bɛn a la sila ma. ²⁶ An kana jɛrɛdabaya kɛ, an kana sɔsɔli lawuli an ni an jɔɔn tɛma, an kana an jɔɔn kɛleya.

6

Lemeniyamɔɔilu ka kan ka i jɔɔn demɛn

¹ N badenmailu, ni ai ka mɔɔ do yen kojuu kɛla, ai mɛnilu ye taamala ka a bɛn Nin Seniman sawo ma, ai ye wo tii lali jususuma rɔ, ka a demɛn a kɔseyila sila numa kan. Kɔni i ye i janto i jɛrɛ rɔ, sa i fanan kana manɛɛn ka kojuu wo jɔɔn kɛ. ² Ai ye i jɔɔn demɛn ai la doninilu tala sa ai ri Nenematɔmɔnin na sariya labato a na ma. ³ Ni mɔɔ mɛn ye a mirila ko ale ye mɔɔ ba ri, ka a tɛrɛn a tɛ foyi ri, wo tii ye a jɛrɛ le lafilila. ⁴ Mɔɔ kelen kelenna bɛɛ ye a jɛrɛ la kewalilu fɛsɛfɛsɛ a ni ka a jɛrɛ bonya. A mako tɛ a la ka a la kewalilu la mɔɔ gbɛrɛ ta ma. ⁵ Baa bɛɛ ka kan ka a jɛrɛ la kunko ta.

⁶ Karanden mɛn da Alla la kuma kan sɔrɔn ka a karan, wo tii ka kan ka a la karanmɔɔ sɔ a la bolofen numailu rɔ.

⁷ Ai kana ai jɛrɛ lafilila. Mɔɔ ti se mɔnɛdona Alla rɔ wala ka a mayɛɛ. Baa mɔɔilu wa si suu suu foyi sɛnɛ rɔ, alu ri suman suu wo sɔrɔn. ⁸ Ɔɔn, mɔɔ mɛn wa sɔn a jɛrɛ farikolo nata juuilu ma ka kojuu kɛ, wo tii ri saya sɔrɔn. Kɔni mɔɔ mɛn wa sɔn Nin Seniman diyana koilu ma ka kojuma kɛ, wo tii ri jenemaya banbali sɔrɔn. ⁹ An kana kori kojuma kɛ rɔ, baa ni an ma jiitɛɛ ka a boloka, an di a tɔnɔ sɔrɔn a waati la. ¹⁰ Wo le kosɔn, an wa

fere sɔrɔn tuma mɛn na, an ka kan ka kojuma ke mɔɔilu bɛɛ ye, ka tɛrɛ tɛ an badenma lemeniyamɔɔilu ma.

Kuma laban

¹¹ Nba, ai ye sɛbɛden kunba jinilu ragbɛ. Nde ye woilu sɛbɛla n jɛrɛ bolo le la ka a lawa ai ma. ¹² Mɔɔ menilu ye a fɛ ka ai diyagboya ko ai ye kojiikɛ, alu bɛɛ ye a jininna ka diya mɔɔilu ye tuun, baa alu tɛ a fɛ mɔɔilu ye ie tɔrɔ Nenematɔmɔnin faa gbɔngbɔn jiri kan wo kosɔn. ¹³ Baa mɔɔ menilu kojiikɛ la, woilu jɛrɛ tɛ Nabi Musa la sariya labatola. Kɔni alu ye a fɛ ai ye kojiikɛ sa alu ri se alu jɛrɛbonyala ko alu ka a ke kojiikɛ nɔ ra ke ai fari ma. ¹⁴ Nde kɔni, n tɛna n jɛrɛbonyala ko si ma, fo an na Maari Isa Nenematɔmɔnin faa ko gbɔngbɔn jiri kan. A la saya kosɔn gbɔngbɔn jiri wo kan, dunuɲa koilu ye n jana ikomin fen menilu faani. N fanan ye dunuɲa jana ikomin fen mɛn faani. ¹⁵ Kojiikɛ tɛ foyi ri. Kojiikɛbaliya fanan tɛ foyi ri, foo a ke danfen kura ri.

¹⁶ Menilu ye sila wo taamala a ni Isirayɛli mɔɔilu* fanan, Alla ye jususuma di wo bɛɛ ma, ka hina ie la.

¹⁷ Nba, sisen mɔɔ si kana n tɔrɔ butun, baa tɔrɔya nɔ menilu ye n fari ma, n ka woilu sɔrɔn Isa le kosɔn.

¹⁸ N badenmailu, an Maari Isa Nenematɔmɔnin na jumaya ye to ai fɛ. Amina.

* 6:16 a la Isirayɛli mɔɔilu wo kɔrɔ ye le mɔɔ menilu lemeniyani Maari Isa ma ko ale le ye an kisiba ri.

Yakuba

Kuma Kan Men ye Kitabu Nin Kɔndɔ

Kitabu nin ye bataki le ri men farani Yakuba la. A ka nin seɓe Yahudiya lemeniyamɔɔilu le ma men ye jensenni jamana gberɛilu kɔndɔ lɔndanya la. Waati wo la, lemeniyamɔɔilu tere ye tɔɔya rɔ. Hali jamana jɛmɔɔilu tere ye ie tɔɔla. Alla la Nin Senaman jiira Yakuba ma, a ka kuma nin dafɔ damira a ni ka a seɓe, ka lemeniyamɔɔilu fanka don sila men ye tujɔ ri, ka wa Alla ma.

Kitabu nin ye lalili siyaman de dila lemeniyamɔɔilu ma. A ye an karanna Alla tɔɔ fɔ jala an dagbolo la a ni ka Alla sariyailu bonya, wo ye ko fila le ri men te kelen di. Lemeniya ti fɔyi ri ni i ma Alla la sariya sila latelen. *Kitabu* nin ye jusukolo le karanna a ni ka sila juma laka an jɔɔn fe. A ti se farala.

Kitabu nin ye mɔɔ lalila ja gberɛ ma men ye an jusukolo lola sila bere mira la. An ma kan ka mɔɔ bɔ mɔɔ rɔ. A ye an maɲininkala ka an ye an jɔɔn demen, an ye an jɔɔn bonya, an ye diya an jɔɔn ye. A ye an maɲininkala an ye an nenkun mira, ka kumaba foto ye. An ye an muɲun an na tɔɔyailu ma. An kana ke mɔɔ mɔnema ri. An kana dunuɲa nata diya an ye. An ye an karifa Alla la, an na ko bee rɔ.

Alla ye an bee demen an ye a la sariya bee latelen ikomin a ka kan ka ke ja men ma. Allama wo kera. Amina.

Yakuba la foli rɔ

¹ Seɓe nin farani Yakuba le la, men ye Alla la jɔn de a ni Maari Isa men Nenematɔmɔnin na jɔn de ri. N ye a lawala *Isirayeli la kabila tan ni fila ma, menilu jensenni dunuɲa fan bee rɔ. N ye ai tuwala.

Alu ye sewa tɔɔya rɔ

² N badenmailu, tɔɔya suu suu wa ai sɔrɔn, ai ye wo mira ka a ke ai sewa ko ba ri, ³ baa ai ka a lɔn ko ai la landaya wa kɔrɔbɔ, wo ri ke sababu ri do ri la ai la muɲunnin kan. ⁴ Ai ye tɔɔya bee muɲun foo ka a ban, sa ai ri ke mɔɔ dafaninilu ri fewu. Foyi te ai jen butun. ⁵ Kɔni ni famunyali ka ai do jen, a ye Alla matara. Wo ri famunyali di a ma, baa Alla ye mɔɔ bee sɔla ka a wasa. A te alu jalakila fo ka alu sɔ. ⁶ Kɔni mɔɔ wo wa Alla tara, fo a ye ala landaya la Alla rɔ, a kana sika. Mɔɔ men ye sikasikala, wo tii ye ikomin kɔɔji jikuru ba, fɔjɔ ye men namaala kojuuya. ⁷ Wo tii kana a miri ko a ri fen sɔrɔn Maari bolo. ⁸ Filankafu le. A te tola kan kelen si kan ala ko si rɔ.

Fantan ni nanfulutii

⁹ Lemeniya mɔɔ men ye fantan di, wo ka kan ka waso bake, baa a ka bonya sɔrɔn Alla la. ¹⁰ Men ye nanfulutii ri, wo fanan ka kan ka waso bake, baa a ka dooya sɔrɔn. Mɔɔ wo ri sa ka wa ikomin bin feren ye jala ka wa ja men ma. ¹¹ Ni tele bɔra ka a wuyɛ ba labɔ, bin di ja, a fereilu bee ri tunun. A dariya bee ri ban fewu. Nanfulutii fanan bantɔ ten de ka bɔ ala ko ketailu tema.

Alla te mɔɔ manɛenna

¹² Kunnadiya mɔɔ men ye a muɲunna ala tɔɔya rɔ, wo mɔɔ wa ban kɔrɔbɔla Alla bolo a ri jɛnemaya banbali sɔrɔn, Alla ka men lahidi ta a kanintemailu ye. ¹³ Kojuu ke loo wa mɔɔ mira a tɔɔya waati rɔ tuma men na, a kana a fɔ ko Alla le ye a manɛenna, baa kojuu ke loo te Alla mirala. Alla fanan te mɔɔ si manɛenna ten. ¹⁴ Mɔɔ bee ye manɛenna a jere la nata juu la ka a mira ikomin miralifen. ¹⁵ Kojuu loo wa an mira tuma men na a ri an ke kojuu kela ri, a ni kojuu wa fanka sɔrɔn tuma men na, a ri an faa.

* 1:1 *Kuma* nin ma fɔ ko mɔɔ wo ye sɔrɔnna Isirayeli la kabila tan ni fila kelen de ma, a fɔnin dunuɲa mɔɔ bee le ye men lanin Maari Isa la.

¹⁶ Nba, n kaninbailu, ai kana sɔn ai ye lafili. ¹⁷ Mɔɔ ri fen juma menilu sɔrɔn, a ni fen dafanilu, woilu bɛɛ ye bola Alla fɛ san ma, mɛn ka san dɔ kɛnɛbɔlanilu dan. A tɛ yɛlemanna ka bɔ a ja ma. Dibi yɔrɔ si tɛ a la. ¹⁸ A ka jɛnemaya kura latɛɛ ka a di an ma ka fara ala kuma la, mɛn ye tujɔ ri. A ka wo kɛ, sa a ri lɔdiya fɔlɔ di an ma ala danninfenilu bɛɛ tɛma.

Fo ka Alla la kuma labato

¹⁹ Ai ye hankili bila jin dɔ, n kaninbailu, ai ka kan ka kaliya ka ai tolo malɔ ai jɔɔn na, ai kana da lakaliya kuma fɔla, ai kana mɔnɛ jona. ²⁰ Baa mɔɔ wa mɔnɛ, a ti se telenbaya koilu kɛla. ²¹ Wo le kosɔn, ai ye kɔnɔrɔjuuya bɛɛ to ye, ka kojuu bɛɛ boloka. Ai ye ai fanmajii ka sɔn Alla la kuma ma, a ka mɛn don ai jusukun dɔ. Kuma wo le ri se ka ai kisi.

²² Ai ye ai tolo malɔ Alla la kuma la ka a labato. Ai kana dan ai tolo malɔla a la. Ni wo tɛ, ai ri ai jɛɛ lafili. ²³ Baa ni mɔɔ ka a tolo malɔ kuma wo la, kɔni a ma sɔn wo labatola, a ye ikomin mɔɔ mɛn ye a jɛɛ jɔkɔrɔ ragbela dubalen na kosebɛ. ²⁴ A wa ban a jɔkɔrɔ ragbela ka wa, a jɔkɔrɔ ye ja mɛn ma, a ri jina wo ko i kɔrɔ. ²⁵ Sariya dafanin di se mɔɔilu hɔrɔyala. Mɔɔ mɛn wa a raja a karanna tuma bɛɛ, Alla ri wo tii kunnadiya ala ko kɛtailu rɔ. Wo ye mɔɔ le ri, mɛn ye kuma wo labatola. A tɛ sɔn ka a tolo malɔ a la gbansan.

²⁶ Ni mɔɔ ye a mirila ko a ye Alla la dina rɔ, ka a tɛrɛn a ti se a nɛn kun marala, wo tii ye a jɛɛ lafilila. A ye mɛnilu jatela Alla la dina ri, woilu tɛ foyi ri. ²⁷ Ka faratanilu ni cɛsamusoilu dɛmɛn alu la tɔrɔya waati, a ni ka an jɛɛ mabɔ dunujɔ ko nɔɔilu bɛɛ la, wo ye Alla la dina seniman ba le ri an Fa Alla jɔkɔrɔ.

2

Alu kana mɔɔ do lafisaya mɔɔ do ma

¹ Nba, n badenmailu, ai ra lemɛniya an na Maari Isa mɛn Nenematɔmɔnin ma, gbiliya ba ye mɛn bolo, wo rɔ ai kana mɔɔ do lafisaya mɔɔ do ma. ² N di misaliya di ai ma. Ni lon do rɔ, mɔɔ do ri na don ai kan ai la laden diya, koyina saninnaman ye a bolo la, faanin juma ye a kan na, a ni wo waati kelen, fantan do fanan di don ai kan, faanin koron ye a kan na, ³ tumadɔ ai ri jɔbɔ faaninjumatii wo la, ka a bonya, ka a fɔ a ye ko a ye na a sii siifen juma rɔ yan, kɔni ai ri a fɔ fantan ye ko a ye a lɔ wo ri, ni wo tɛ, ai ri a fɔ a ye ko a ye a sii duu ma ai sen kɔrɔ. ⁴ A ye di wo rɔ? Ni ai ka a kɛ ten, ai ma mɔɔ do lafisaya do ri ai tɛma wa? Ai ma na kɛ miriyajuutii ri ai la kititɛɛ diya rɔ wa?

⁵ N badenma kaninbailu, ai tolo malɔ. Dunujɔ mɔɔilu ye mɛnilu jatela fantanilu ri, Alla le ka woilu suwandi sa alu ri lemɛniya kosebɛ. Alla ka alu suwandi fanan, sa alu ri se donna ala mansaya rɔ, a ka mɛn lahidi ta a kanintemailu ye. ⁶ Kɔni ai ye fantanilu dooyala! Nanfulutiilu le tɛ ai mirala karagbeleya la wa? Alu le tɛ ai mirala ka wa ai ri kititɛɛ diya rɔ wa? ⁷ Ai ye mɛn ta ri, nanfulutii le tɛ wo tanama kuma fɔ wa?

⁸ A sɛbeni Alla la kitabu kɔndɔ ko: «I ye i siijnɔn kanin ikomin i ye i jɛɛ kaninna ja mɛn ma.» Alla la mansaya sariya le wo ri. Ni ai ka sariya wo labato, ai ye kojuma kɛla. ⁹ Kɔni ni ai ka mɔɔ bɔ mɔɔ rɔ, ai ra kojuu kɛ. Sariya ye a yirakala ko ai ye sariya tɔjanbailu le ri wo rɔ. ¹⁰ Ni mɔɔ ka sariya kelenpe tɔjan ka a toilu bɛɛ latelen, a ye ikomin wo tii ra sariya bɛɛ tɔjan. ¹¹ Baa Alla kan ko: «I kana kaninke kɛ.» A kan fanan ko: «I kana mɔɔ faa.» Awa, ni mɔɔ ka mɔɔ faa, wo tii ra kɛ sariya tɔjanba ri, hali ni a ma kaninke kɛ. ¹² Alla ri ai la kititɛɛ ka a bɛn sariya le ma, sariya mɛn ye mɔɔ hɔrɔyala. Wo le kosɔn, ai ye ai kuma ni ai taama bɛɛ kɛ ka a bɛn miriya wo ma. ¹³ Hina ri se kititɛɛ ma.

Lemɛniyamɔɔilu ka kan ka kewalijumailu kɛ

¹⁴ Nba, n badenmailu, ni mɔɔ do ka fɔ ko lemɛniya ye a bolo, ka a tɛrɛn a tɛ kewalijumailu kɛla, a ye di wo rɔ? A tii ri se kisila wa? ¹⁵ Ni ai badenmace wala ai badenmamuso mako ye feriyabɔ ni balo la don? ¹⁶ Tumadɔ ai do ri a fɔ makotii wo ye ko, «Alla ye hɛɛ kɛ i ye, ko i ye wa i maja, ka damunun kɛ ka i fa,» kɔni ni a ka wo le fɔ ka a tɛrɛn a ma fosi di a ma ka a mako ja, wo ye nfen de jala? ¹⁷ Wo ja kelen de ma, ni

moo do kan ko a lemeniyani, ka a teren a te kewalijumailu kela, wo tii la lemeniya te foyi jala a ma. A ye ikomin fen faanin de.

¹⁸ Tumado do ri a fo ko: «Lemeniya ye i bolo, koni nde ye kewalijumailu kela.» Nba, ile men te kewalijumailu kela, i ye i la lemeniya yiraka n na ni kewalijumailu te. Nde fanan di n na lemeniya yiraka i la n na kewalijumailu sababu la. ¹⁹ I lani a la ko Alla kelenpe le ye ye. Wo ka jii! Hali jinailu lani wo la. Woilu silanni Alla ye foo ka alu yereyere. ²⁰ Moo kantan! I ye a fe n ye a yiraka i la wa ko lemeniya te foyi jala ni a ma moo lo kewalijumailu kela? ²¹ Alla ma an benba Iburahima jate moo telenni ri ala kewalijumailu le koson wa? Baa a ka a dence Isiyaka la sarakadiya kan ka a ke Alla la sarakafen di. ²² I ka a jayen wa? A lemeniyara Alla ma ka kewalilu ke. A ka kewali menilu ke, woilu le ka ala lemeniya dafa. ²³ Wo le ro, men sebeni Alla la kitabu kondoo, wo dafanin. A sebeni ko: «Iburahima lara Alla la kuma la. Wo ro, Alla ka a jate moo telennin di.» Ka a la wo kan, Alla ka Iburahima kili ko a terice. ²⁴ Ai ka a jayen wo ro ko Alla ri moo jate moo telennin di a tii la kewalilu koson, lemeniya ko gbansan te.

²⁵ Wo ja kelen de ma, Alla ka sunkurunba muso Rahabu jate moo telennin di ala kewalijumailu le koson. Baa Isirayelika ce fila menilu wara jamana lakorosi, Rahabu ka woilu ramira kojuma a wara, ka ban ka alu demen sila gbera soronna ka wa. ²⁶ Nba, ni nin te moo men faribanku ro, moo wo sanin de. Wo ja kelen de ma, ni moo do kan ko a lemeniyani, ka a teren a te kewalijumailu kela, wo tii la lemeniya ye ikomin fen faanin de.

3

Fanka ye moo nen na

¹ N badenmailu, ai siyaman ma kan ka ke karanmooilu ri, baa ai ka a lon ko andeilu menilu ye mooilu karanna, an na kiti ri gbeleya ka tamin moo toilu ta la. ² An bee ye filila ja siyaman de ma. Ni moo men te filila a kuma ro fewu, wo tii ye moo dafanin de ri. A ye senjerela moo le ri. ³ An wa karafe don so da ro sa a ri wa an sawonan diya ro, so la ko bee ri ke andeilu le bolo. ⁴ Ai ye jikan kulunbailu mafela. Alu ka bon kosebe. Fajoo ba wa tee, a ri alu ta ka wa alu ri. Koni kulun borilan fitini do ye alu la, men ye alu lawala kulunborila sawonan diya bee ro. ⁵ Wo ja kelen de ma, nen ye moo faribanku fen fitini do le ri. Koni a ye waso ko bailu fala.

A ragbe! Ta fitina ri se tu ba mirala ka wo bee janin. ⁶ Moo nen fanan ye ikomin ta. Foyi te a la ni kojuu gbansan te! A ye moo faribanku yoro do le ri, men di moo faribanku yoro toilu bee lanoo. A ye ikomin jahanama ta le ye a ro. A ri se moo la dunujaratete bee ratijanna. ⁷ Adamaden ye nimafen suu bee kolola: waa ro soboilu wo, konoilu wo, ji ro fenilu wo, nimafen misenilu wo, menilu ye taamala duu ma. Adamaden da wo bee kolo, ⁸ koni moo si ti se a nen kolola! Fen juu le. Moo ti se a la. A keni ikomin a lafani baa le la. ⁹ Maari men ye an fa Alla ri, an ye wo tandola an nen de la, koni Alla ka moo menilu dan ka alu ke a jere munuja ri, an ye woilu dankala nen kelen wo le la. ¹⁰ Da kelen de ri duwawu ke a ri dankali fanan ke! N badenmailu, wo ma kan ka ke de! ¹¹ A ye di? Ji duman ni ji kunani fila bee ri se bola ji bo diya kelen do wa? ¹² A ye di, n badenmailu? Toruju ri se a denna olibiyedenilu la wa? Resenju ri se a denna torodenilu la wa? Wo kuma te! Nba, ji duman tena bola ji bu yoro ro, kooji ye bola men do.

Famunyali men boni Alla ro

¹³ Nba, moo ye ai tema wa, men ye moo famunyali hankilima ri? Ni do ye ye, wo tii ye ala famunyali yiraka ala taama juma ro, a ni ala kewalilu ro, a ye menilu kela fanmajii men boni famunyali ro. ¹⁴ Koni ni keleya ye ai la kojuuya, a ni bensenkolonteya, ai kana ai jere bonya ko ai ye moo famunyanilu le ri. Ni wo te, ai ri wuya fo ka tujna tujan. ¹⁵ Famunyali suu wo ma bo Alla ro sankolo ro. A boni dunuja le ro yan, a ni adamaden ni jina le ro. ¹⁶ Baa keleya ni bensenkolonteya ye yoro men do, sosoli fanan ka siya ye, a ni kewalijuu suu bee. ¹⁷ Koni famunyali men boni Alla ro sankolo ro, wo folo ye a tii kela moo seniman de ri, jususuma duman men ye. Wo tii ye moo sabarini de ri, men na ko ma gbelen. Wo

ye hinala m̄oṣilu la kosebe ka koṣumailu ke alu ye. A te m̄oṣi b̄ola m̄oṣi r̄o. Filankafuya te ala ko r̄o.

¹⁸ M̄oṣi men ye jususuma baara k̄ela m̄oṣilu tema wo la dunuṣarate ri ke telenbaya ri.

4

Ai ye ai madon Alla la

¹ Nba, k̄ele ni s̄os̄oli menilu ye ai ni i ṣ̄oṣ̄on te, woilu b̄oni mi? Alu ma b̄o ai la nata juuṣilu le r̄o wa, menilu ye k̄ele k̄ela ai la jenemaya r̄o tuma b̄ee? ² Fen loo ye ai la, k̄oni ai te a s̄or̄onna. Wo r̄o, m̄oṣi faa loo ye ai mirala. Ai nata lani fen do kan, k̄oni ai ti se wo s̄or̄onna. Wo r̄o, ai ye i ṣ̄oṣ̄oli, ka i ṣ̄oṣ̄on k̄ele. Ai ye men fe, wo te ai bolo, baa ai te a tarala Alla la. ³ Ni wo te, ai wa a tara, ai te fen s̄or̄onna, baa ai ye a tarala miriyajuuya le la. Ai ye a tarala ai jere la nata juuṣilu le nafa kanma. ⁴ Ai ye ikomin kaninkelailu! Dunuṣa koilu duman men ye, Alla la ko ma di wo tii ye. Ai ma wo l̄on wa? Nba, m̄oṣi men ye a fe ka ke dunuṣa koilu kaninba ri, wo tii ye a jere k̄ela Alla juu le ri. ⁵ Men f̄oni Alla la kitabu k̄ond̄o, ai ye ai mirila le ko wo f̄oni le fuu wa? A kan ko: «Alla ka nin men bila an d̄o, wo duman a ye a ṣ̄a jere jere ma.»

⁶ K̄oni Alla ka baraka don an na ko r̄o haan ka tamin. Wo le kos̄on, a f̄oni Alla la kitabu k̄ond̄o ko:

«Alla ye jereḍabailu k̄el̄ela.

K̄oni a ye baraka donna m̄oṣi fanmajiiṣilu r̄o.»

⁷ Wo le r̄o, ai ye ai fanmajii Alla ye ka a kan mira. Ai ye ai ban Setana r̄o. Wo r̄o, a ri a bori ka a mab̄o ai la. ⁸ Ai ye ai madon Alla la. Wo r̄o, Alla fanan di a madon ai la. Ai kojuukelailu, ai ye ai bolo b̄o kojuu la fewu. Ai filankafuṣilu, ai ye ai jusukun seniya. ⁹ Ai ye jusumakasa, ka kasi, ka kule! Ai ye yeḗ boloka ka a ke kasi ri. Ai ye sewa boloka, ka a ke jusukasi ri. ¹⁰ Ai ye ai fanmajii Maari ṣ̄ak̄or̄o. Wo r̄o, a ri ai kun nawuli.

Lemeniyam̄oṣilu kana i ṣ̄oṣ̄on maf̄o

¹¹ Nba, n badenmailu, ai kana i ṣ̄oṣ̄on t̄oṣ̄uu f̄o. M̄oṣi men wa a badenma t̄oṣ̄uu f̄o, ka a badenma jii kojuuk̄ela ri, wo tii ye Alla la sariya le t̄oṣ̄uu f̄ola, ka sariya wo jii fen juu ri. Ni m̄oṣi don ka sariya jii fen juu ri, wo tii te sariya labatola fo ka a jere ke sariya jalakiba ri. ¹² A kelenpe le ye sariyasiiba ri. A kelenpe le ye kititeḗla ri. Ale le seni m̄oṣi kisila, a seni m̄oṣi halakila fanan. K̄oni ai m̄oṣi gbansan, nfenna ai ye ai m̄oṣi jii kojuuk̄ela ri?

Lemeniyam̄oṣilu kana alu jereḍabaya

¹³ Nba, ai ye ai tolo mal̄o sisen. Ai kan ko: «An di wa so do k̄ond̄o bi, ni wo te sini. An di san kelen ke ye, ka julaya ke ka t̄on̄o s̄or̄on.» ¹⁴ Ai kan ten, k̄oni ai ma wo l̄on men di ke sini. A ye di? Aila dunuṣarate ye nfen di? Ai ye ikomin duuru, men di b̄o ka waatini ke, ka ban ka tunun. ¹⁵ Ai ka kan de ka a f̄o ko: «Ni Maari s̄onda, an kende ri to, an di ko jinilu ke.» ¹⁶ K̄oni sisen, ai ye ai wasola ka jereḗabaya kumailu f̄o. Wo ṣ̄oṣ̄on b̄ee ma ṣ̄i le! ¹⁷ Wo r̄o, ni m̄oṣi men ka a l̄on a ka kan ka koṣuma men ke, k̄oni a ma wo ke, wo tii ra juulumun ke.

5

Nanfulutii ṣ̄aninkejuuṣilu

¹ Nba ai nanfulutii, ai ye ai tolo mal̄o! Ai ye kasi ka kule, baa t̄or̄oṣ̄a ri na ai s̄or̄on. ² Aila nanfulu ra t̄iṣ̄an. Baabaan̄en da don ai la faaninilu r̄o. ³ Korikori ra ai la sanin ni ai la wodigbe mira. Korikori wo ri ai jalaki. A ri ai fari halaki ikomin ta. Ai ra nanfulu laden ai jere ye dunuṣa laban waati ṣ̄in d̄o. ⁴ Ai ṣ̄a l̄o! Baaraden menilu ka ai la senesumanilu ka, ai ka woilu janfa. Ai ma s̄on alu sara dila alu ma. Sara wo ye kulekan b̄ola ai kanma. Baaradenilu kulekan ra se Maari Sebeḗtii ma. ⁵ Ai ka ai la dunuṣarate ke fen duman gbansan de kan, ka ai diyana koilu gbansan de ke. Ai ra ai jere ke ikomin nisi t̄ol̄onilu, menilu ye alu kannateḗ lon mak̄on̄ola. ⁶ Ai ra kiti labe m̄oṣi telenni kan ka a faa, men te ai s̄os̄oli.

Lemeniyamöoilu ye alu mujun

⁷ Wo le rɔ, n badenmailu, ai ye ai mujun foo Maari ye na. Ai ma senekelailu kɔrɔsi wa? Alu ye suman ka makɔnɔla, alu ri mɛn sɔrɔn alu la senɛ rɔ. Alu ri alu mujun foo sancɪ ye na, sancɪ fɔlɔ ni sancɪ laban. ⁸ Ai fanan ye ai mujun, ka jusu lasewa, baa Maari na lon da sudunya.

⁹ N badenmailu, ai kana ai makasi ai jɔɔn kan, sa Alla kana kiti labe ai kan. Kititɛɛla le a ri, mɛn ma jan ai la. A ri na i tɔrɔfɛ sisen. ¹⁰ N badenmailu, ai ye ai hankili to Maari la kelalaselailu la kuma rɔ, menilu kumara a tɔɔ rɔ. Woilu ka alu mujun i tɔrɔya kɔrɔ ja mɛn ma, ai ye ai mujun ja wo le ma. ¹¹ Ai ja lɔ! Mɔɔ menilu ka alu mujun tɔrɔya rɔ, an ye a fɔla ko wo tii kunnadiyani Alla bolo. Ayuba ka a mujun ja mɛn ma, ai ka wo mɛn. Maari ka mɛn kɛ a ye a laban dɔ, ai ka wo fanan lɔn, baa Maari la kininkinin ka bon, a ni ala kaninteya.

¹² Nba, n badenmailu, n ye mɛn magbɛɛyala ai ye, wo le jin: ai kana ai kali. ɔɔn, ai kana ai kali sankolo la, wala duukolo la. Ai kana ai kali foyi la. Ni ai sɔnda ko ma, ai ye a fɔ dɔrɔn ko ɔɔn. Ni ai ma sɔn ko ma, ai ye a fɔ dɔrɔn ko ɛɛn. Ai ye dan wo ma, sa kiti kana be ai kan.

Fanka ye Alla tara rɔ

¹³ Nba, ni tɔrɔbatɔ ye ai tɛma, wo ye Alla tara. Ni mɔɔ sewanin ye ye, wo ye kaliman bɔ Alla ye ka a tando. ¹⁴ Ni jankarɔto ye alu rɔ, wo ye lemeniyamöoilu la dekuru jɛmöoilu kili. Alu ye tulu kɛ a kun na Maari tɔɔ rɔ, ka Alla tara a ye. ¹⁵ Ni mɔɔ ka ala landaya la Alla rɔ ka a matara, jankarɔto ri kɛndɛya. Maari ri a lawuli. Ni jankarɔto tun ka kojuu le kɛ, Maari ri woilu yafa a ma. ¹⁶ Wo le rɔ, ai ra kojuu menilu kɛ, alu ye woilu fɔ i jɔɔn ye, ka Alla tara ai jɔɔn ye, sa ai ri kɛndɛya. Fanka ye telenba la tarali la a ye ko jaala kɔsɛbɛ.

¹⁷ Nabi Eli fanan tɛrɛ adamaden de ri ikomin andeilu, kɔni a ka a raja Alla matarala ko sancɪ kana na. Wo rɔ, sancɪ ma na san sawa ni karo wɔɔrɔ kɔrɔ. ¹⁸ Wo taminni kɔ rɔ, a ka Alla tara ikɔ ko sancɪ ye na. Sancɪ nara. Duukolo jiri ni a sumanilu ka alu den.

¹⁹ N badenmailu, tumadɔ ai do ri fili ka tuja sila bila, kɔni lemeniyamö do ri wo tii laseyi ka a bila tuja sila kan ikɔ. ²⁰ Ni wo kera, ai ye la a la ko mɔɔ mɛn ka kojukela labɔ ala fili sila kan, wo tii ra kojukela ni kisi saya ma. A fanan di kɛ sababu ri, Alla ri kojuu siyaman ba yafa kojukela wo ma.